

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ การจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชน
กรณีศึกษา บ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล
จังหวัดอุบลราชธานี

เสนอต่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

เสนอโดย

นายใจ จูมรี และคณะ

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ การจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชน กรณีศึกษา บ้านนาทราย
ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

เสนอต่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

เสนอโดย

1. นายใจ	จุมรี	หัวหน้าโครงการ
2. นางหนูกาญจน์	อ่อนสิงห์	ทีมวิจัย
3. นายสมพร	มามะณีย์	ทีมวิจัย
4. นางขวัญใจ	พรมโสภา	ทีมวิจัย
5. นายวีรชัย	ภววิจารณ์	ทีมวิจัย
6. นายอุดมศักดิ์	ไชยพันธ์	ทีมวิจัย
7. นางจันทา	เชื้อตะโปน	ทีมวิจัย
8. นายบันเลิง	รีพล	ทีมวิจัย
9. นายบุตรดา	สินจะโป๊ะ	ทีมวิจัย
10. นางทิพวรรณ	แสนอุบล	ทีมวิจัย
11. นางสาวอุมมาทิ	โสดากุล	ทีมวิจัย
12. นายณัฐพล	นาคทอง	ทีมวิจัย
13. นางพร	แสนเวียน	ทีมวิจัย
14. นางชนิษฐา	จะราพร	ทีมวิจัย
15. นางอุไรวรรณ	สุธรรมวงศ์	ทีมวิจัย

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย การจัดการตลาดนัดเพื่อสุขภาวะของชุมชน กรณีศึกษา บ้านนาทราย ต.พะลาน อ.นาตาล จ.อุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและพัฒนาการของตลาดชุมชนบ้านนาทรายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านสุขภาวะของชุมชนในช่วงก่อนและหลังการเกิดตลาดนัดชุมชน 3) เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุ และผลกระทบจากการจัดการตลาดนัดชุมชนที่ส่งผลต่อสุขภาวะชุมชนบ้านนาทราย 4) เพื่อศึกษาความสำคัญและความสัมพันธ์ของตลาดนัดชุมชนที่มีต่อชุมชนบ้านนาทราย และผู้ที่เกี่ยวข้อง 5) เพื่อศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการตลาดนัดชุมชน เพื่อให้เกิดสุขภาวะที่ดีของชุมชน 6) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชนบ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านนาทราย ต.พะลาน อ.นาตาล จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก สทนากลุ่มย่อย จัดเวทีชาวบ้าน การสังเกตการณ์ สํารวจ เป็นต้น มีผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ตลาดนัดชายแดนบ้านนาทรายเกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2532 และ พ.ศ. 2536 มีร้านค้าอยู่ 2-3 ร้าน ต่อมาก็มีการชักชวนเพื่อนมาขายเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปี พ.ศ. 2538 จึงจัดเปิดตลาดขึ้นอย่างเป็นทางการ มีร้านค้าในตลาดนัดจำนวน 80 – 110 ร้าน มีทั้งร้านขายปลีกร้านและขายส่ง กลุ่มลูกค้ามีทั้งชาวไทยและชาวลาว **สภาพเศรษฐกิจการขายสินค้า** แม่ค้าในชุมชน เฉลี่ย 3,393 บาทต่อวันต่อร้าน แม่ค้านอกชุมชนมีการเก็บข้อมูลอยู่ 2 สัปดาห์ มียอดขายดังนี้ สัปดาห์ที่ 1 10 ร้าน ยอดขาย เฉลี่ย 6,860 ต่อร้าน สัปดาห์ที่ 2 17 ร้าน ยอดขาย เฉลี่ย 4,936 บาทต่อร้าน ข้อมูลเดือน มีนาคม 2555 แม่ค้าในชุมชน 3 ร้าน ขายส่งและปลีก ยอดขาย เฉลี่ย 39,300 ร้าน แม่ค้านอกชุมชน มี 14 ร้าน ยอดขาย เฉลี่ย 3,782 บาท (ยอดขายที่กล่าวมาทั้งหมด เป็นยอดขายที่ยังไม่หักต้นทุน) นอกจากนี้ยังมีรายได้จากชมรมเรือ ประเภหสินค้าที่ขายในตลาดมีทั้งหมด 8 ประเภท คือ 1. ประเภทอาหาร 2. เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม 3. เครื่องมือเครื่องใช้ 4. เครื่องใช้ไฟฟ้า 5. เครื่องสำอาง 6. เครื่องดื่ม 7. เทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสาร และ 8. ประเภทเบ็ดเตล็ดอื่นๆ **องค์ความรู้ภูมิปัญญาการจัดการตลาด** มีการจัดการพื้นที่ขายสินค้าโดยแบ่งล็อกขายสินค้า ค่าใช้จ่ายในการบำรุงตลาดตามขนาดของล็อกขาย การจัดการการขนส่ง พ่อค้าแม่ค้าจอดรถหลังล็อกการขายสินค้าของตนเอง ลูกค้าจอดรถที่สนามโรงเรียน ส่วนการขนส่งสินค้าทางน้ำ มี 2 ขั้นตอน คือ การขนส่งสินค้าจากร้านลงสู่เรือโดยใช้รถขนส่ง และการขนส่งจากเรือไปส่งที่ฝั่งประเทศลาว การจัดการจุดผ่อนปรนชาวบ้านนาทรายจะจัดการเอง โดยใช้ศรัทธาความปลอดภัยในหมู่บ้าน การจัดการขยะ ชุมชนจะจ้างคนในชุมชนเก็บขยะ นัคละ 2 คน 200 บาท นำไปเผาที่ริมน้ำโขง การจัดการไฟฟ้า และสุขา มีการติดตั้งไฟฟ้ารอบตลาด และ สุขาให้บริการฟรี **ความสัมพันธ์และความสำคัญของตลาดนัดบ้านนาทรายต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง** เป็นพื้นที่ในการสร้างรายได้ เป็นพื้นที่ในการพบปะพูดคุย ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน พ่อค้าแม่ค้า รวมถึงคนจากประเทศลาว มีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นมากขึ้นกว่าเดิม เกิดการช่วยเหลือกันในโอกาสต่างๆ ชุมชนมีประเพณีวัฒนธรรมร่วมกัน เช่น การแข่งเรือ **ปัญหา สาเหตุ และผลกระทบของการจัดการตลาดนัด** มี 3 ปัญหาหลัก คือ ขยะมีจำนวนมากขึ้น ขาดที่เผาขยะที่เหมาะสม ห้องสุขามีไม่

เพียงพอ และคนที่เข้ามาใช้บริการไม่ช่วยกันรักษาความสะอาด และเรื่องราคาสินค้า คือ พ่อค้าแม่ค้าบางคนไม่ติดราคาสินค้าไว้ ทำให้ลูกค้าไม่รู้ว่ามีราคาที่เหมาะสม บางร้านตราชั่งไม่มาตรฐาน

สุขภาวะของชุมชนบ้านนาทราย ก่อนเกิดตลาดนัด สุขภาพของคนในชุมชนแข็งแรงดี สิ่งแวดล้อมในชุมชน อากาศดี ไม่มีสิ่งรบกวน แต่เรื่องไฟฟ้า น้ำประปาและการคมนาคมยังไม่ค่อยสะดวก ต้องเดินทางออกไปขายสินค้าที่ไกล ลำบาก ไม่สะดวกต่อการไปรักษาโรค ส่วนสุขภาวะหลังการเกิดตลาดนัด มีขยะมากขึ้น จ้างคนจัดการ มีไฟฟ้าน้ำประปาใช้สะดวก การคมนาคมสะดวกสบายมากขึ้น มีสถานที่ขายสินค้า มีญาติพี่น้อง เครือข่าย รู้จักพ่อค้าแม่ค้าที่อื่นๆ ได้พบเพื่อนมากขึ้น **ปัญหาสาธารณสุขมูลฐานชุมชน** ประชากรป่วยด้วยโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูงเพิ่มมากขึ้น และ เสี่ยงต่อโรคไขมันในเลือดสูงเพิ่มขึ้น ปัจจัยที่ส่งผล คือปัจจัยเชิงบวกช่วยให้มีสุขภาพดี เช่น ผักพื้นบ้าน ปลูก ปลา กุ้ง หอย เห็ด หน่อไม้ สัตว์น้ำ กบ เขียด อาหารป่า ปลาทุ ฯลฯ ด้านปัจจัยเชิงลบส่งผลให้สุขภาพไม่ดี ได้แก่การบริโภคอาหารขยะ เช่น ลูกอม ขนมไส้สี ขนมขบเคี้ยว บะหมี่สำเร็จรูป เครื่องปิ้งย่าง อาหารตลาด รถเร่ขาย ตลาดนัด ร้านขายอาหาร กับข้าวถุง ร้านขายยา และของชำ **ปัจจัยกลาง** ไม่บวก ไม่ลบ (เป็นความเชื่อของคนในชุมชน) ได้แก่ หมอพื้นบ้าน หมอเป่า หมอผี หมอธรรม หมอนวด การจัดการสุขภาพ มีการให้ความรู้การดูแลและป้องกันสุขภาพ

แนวทางการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะชุมชนมีทั้งหมด 3 แนวทาง คือ 1. แนวทางการสร้างภาพลักษณ์ (Brand) ตลาดนัดบ้านนาทรายให้เป็นตลาดนัดอาหารปลอดภัย มีองค์ประกอบคือ ตั้งชื่อตลาดนัด และ แต่งคำขวัญตลาดนัดบ้านนาทราย จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ชื่อตลาด และคำขวัญ จัดโซนขายอาหารพื้นบ้าน จัดงานมหกรรมเทศกาลอาหารเพื่อสุขภาพสู่อาเซียน 2. แนวทางการจัดการตลาดนัดด้านสาธารณสุขเพื่อสุขภาวะชุมชน คือ จัดทำถังขยะ และรณรงค์เรื่องการรักษาความสะอาด จัดทำห้องน้ำเพิ่มขึ้น และปรับปรุงห้องน้ำที่มีอยู่ให้ถูกสุขลักษณะ 3. แนวทางการจัดการตลาดนัดเพื่อสุขภาวะชุมชนร่วมกับเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัย การจัดการตลาดนัดเพื่อสุขภาวะของชุมชน ภูมิศึกษา บ้านนาทราย ต.พะลาน อ.นาตาล จ.อุบลราชธานี สำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ที่สำคัญคือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้สนับสนุนทุนในการทำวิจัยครั้งนี้ ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้ช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา ในการทำงานวิจัยมาโดยตลอด จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นอกจากการสนับสนุนดังกล่าวแล้วสิ่งสำคัญที่ทำให้โครงการวิจัยนี้สำเร็จได้ และเกิดประโยชน์ต่อชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องคือ ชาวบ้านนาทรายทุกคนที่ให้การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิจัยในทุกขั้นตอน นอกจากนี้ยังมีพ่อค้า แม่ค้า ทั้งใน และนอกชุมชน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้แทนจากโรงเรียนประถมศึกษาบ้านนาทราย ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลพะลาน ผู้แทนจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพปากแซง และผู้แทนจาก กศน. อ.นาตาล ทางทีมวิจัยจึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงกับ ทุกคน และทุกหน่วยงานดังกล่าวที่ได้ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด

นายใจ จูมรี และคณะ
ธันวาคม 2555

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทคัดย่อ	
กิตติกรรมประกาศ	
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดทฤษฎี	7
2.2 กรอบแนวคิดในการศึกษา	12
2.3 นิยามศัพท์	14
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัยที่ผ่านมา	15
3.1 ขอบเขตการวิจัย	15
3.2 การศึกษารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	15
3.3 เครื่องมือที่ใช้สำหรับการศึกษา	15
3.4 ประเด็น กรอบคำถามในการวิจัย และแบบสำรวจในการเก็บข้อมูล	16
3.5 รายชื่อทีมวิจัย	20
3.6 วิธีการศึกษา/กระบวนการดำเนินโครงการวิจัย	20
บทที่ 4 ผลการดำเนินงานวิจัยในระยะที่ผ่านมา	60
4.1 บริบททั่วไปของชุมชนบ้านนาทราย	29
4.2 ตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย	35
4.3 สุขภาวะของชุมชนบ้านนาทราย	52
4.4 แนวทางการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะชุมชน	55
บทที่ 5 ข้อค้นพบ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการดำเนินงานระยะต่อไป	62
5.1 ผลการวิจัย	62
5.2 ผลเชิงพัฒนา	69
5.3 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินงานวิจัย	71
5.4 ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการทำงานวิจัย

บ้านนาทรายก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2433 มีนายภูแก้วและนายขุนชัย เป็นผู้ก่อตั้ง ซึ่งนายภูแก้วและนายขุนชัย อพยพมาจากบ้านปากแซงและบ้านพะลาน โดยเริ่มแรกได้พากันเข้ามาปลูกสวนเลี้ยงสัตว์และหาปลาตามลำแม่น้ำโขง เพราะบริเวณทำน้ำแห่งนี้มีปลาชุกชุม หากินสะดวกสบายทั้งคนและสัตว์ ทำให้คนในหมู่บ้านใกล้เคียงทั้งที่มาจากบ้านพะลานและบ้านปากแซง ได้เข้ามาตั้งรกรากอยู่ในหมู่บ้านนาทราย สาเหตุที่ตั้งชื่อว่า “บ้านนาทราย” เพราะบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านมีหาดทรายสูงยาว และเกาะแก่งที่สวยงาม อาณาเขตบ้านนาทราย ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านนาหินโง่น อำเภอนาตาล ทิศใต้ ติดต่อกับบ้านปากแซง อำเภอนาตาล ทิศตะวันออก ติดต่อกับ แม่น้ำโขง ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านนาคง อำเภอนาตาล ระยะทางจากบ้านนาทรายถึง อำเภอนาตาล 15 กิโลเมตร และระยะห่างจากจังหวัดอุบลราชธานี 121 กิโลเมตร ทั้งนี้แต่เดิมบ้านนาทรายขึ้นกับอำเภอเขมราฐ ปัจจุบันขึ้นกับอำเภอนาตาล มีผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันทั้งหมด 21 คน และปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายประจักษ์ ภววิจารณ์ สภาพพื้นที่ที่บ้านนาทรายเป็นที่ราบสูง มีพื้นที่ติดต่อกับแม่น้ำโขง ลักษณะ อากาศร้อนชื้นมี 3 ฤดู คือฤดูร้อน ฤดูหนาว และฤดูฝน อากาศร้อนจัด ในช่วงเดือนมีนาคม-เดือนพฤษภาคม ของทุกปี ประเพณีและเทศกาลที่สำคัญ คือประเพณีไหลเรือไฟ และลอยกระทง ปัจจุบันบ้านนาทรายมีประชากรทั้งหมด 150 ครัวเรือน 560 คน แบ่งเป็นชาย 240 คน หญิง 220 คน ประชากรในหมู่บ้านส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพหลัก คือ ทำนา รองลงมาคือ ค้าขาย อาชีพเสริม คือ เลี้ยงสัตว์หาปลาและทำเกษตรริมโขง (ในปี พ.ศ. 2525-2527 มีการปลูกพืชผักสวนครัวส่งเข้าประกวดได้รับรางวัลชนะเลิศ) ทั้งนี้การประกอบอาชีพของชุมชนบ้านนาทรายนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นที่ และอาณาเขตที่กล่าวมาข้างต้น

รูปที่ 1 แสดง พื้นที่ชุมชนบ้านนาทราย

ลักษณะอาชีพที่เป็นจุดเด่น เป็นที่น่าสนใจของคนทั่วไปคือ อาชีพการค้าขาย กล่าวคือ ด้วยสภาพพื้นที่ที่ติดกับแม่น้ำโขง ส่งผลให้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับคนอีกฝั่งหนึ่งของแม่น้ำโขง คือ ฝั่งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างแนบแน่น โดยลักษณะความสัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์ฉันท์พี่น้องและเครือญาติ ดังนั้นจึงทำให้คนสองฝั่งมีการเดินทางติดต่อประสานกันอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ส่งผลให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศขึ้น ผ่านระบบตลาดชุมชนที่ตั้งอยู่บ้านนาทราย

ตลาดชุมชนบ้านนาทรายเริ่มเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2536 โดยมีพ่อใหญ่แดง ทะยะราช ซึ่งเป็นคนในชุมชนบ้านนาทรายเองที่ทำอาชีพค้าขายตามตลาดนัดต่างๆ อยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อพ่อใหญ่แดงเห็นการข้ามไปมาระหว่างคนสองฝั่งเป็นจำนวนมาก จึงมีการตั้งวางขายสินค้าในหมู่บ้านเกิดขึ้น โดยนำเสื้อผ้าเข้ามาขายในชุมชนเป็นประจำทุกวันเสาร์ ตั้งแต่เวลาเช้ามืด ถึง 12.00 น. และต่อมาเมื่ออาจารย์นาวัน ภววิจารณ์ ก็ได้นำอาหารพื้นบ้านเข้ามาขายด้วย เพราะเห็นพ่อแดงขายได้รายได้ดี เนื่องจากมีคนในชุมชนและชาวบ้านจากฝั่งลาวเข้ามาซื้อด้วย หลังจากนั้นพ่อแดงก็ได้ชักชวนเพื่อนที่เป็นพ่อค้าด้วยกันนำสิ่งของเข้ามาขาย ส่งผลให้ตลาดบ้านนาทรายมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปี พ.ศ. 2540 คณะกรรมการหมู่บ้านเล็งเห็นถึงรายได้ที่เกิดขึ้นจากตลาด จึงได้มีการประชุมปรึกษาหารือกัน และมีข้อตกลงว่าจะเปิดตลาดอย่างเป็นทางการ หลังจากนั้นคณะกรรมการหมู่บ้านก็ได้เข้าไปปรึกษากับทางกิ่งอำเภอนาตาล ว่าสมควรเปิดตลาดหรือไม่ ทางอำเภอก็เห็นสมควรว่า “ดีเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน” คณะกรรมการหมู่บ้านและคนในชุมชนจึงจัดเปิดตลาดขึ้นอย่างเป็นทางการ ใน พ.ศ. 2540

รูปที่ 2 แสดงพื้นที่ตลาด (ตามแนวเส้นสีแดง)

เมื่อมีการเปิดตลาดขึ้นอย่างเป็นทางการส่งผลให้พ่อค้าแม่ค้าเข้ามาขายมากขึ้น จนปัจจุบันนี้ในตลาดมีร้านค้าประมาณ 70-80 ร้าน กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในตลาดมาจากอำเภอเขมราฐ โพธิ์ไทร นาดาล ตระการพืชผล จังหวัดร้อยเอ็ด และส่วนหนึ่งมาจากประเทศลาวด้วย ทั้งนี้เมื่อมีพ่อค้าแม่ค้าเพิ่มจำนวนมากขึ้นส่งผลให้ลูกค้า หรือชาวบ้านแห่มาซื้อของมากขึ้นเช่นกัน ทั้งลูกค้าจากหมู่บ้านข้างเคียงในประเทศ และประเทศลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกค้าจากประเทศลาวจะเข้ามาเป็นจำนวนมาก เพราะได้รับการต้อนรับ ดูแล และอำนวยความสะดวกจากชาวบ้านเจ้าของสถานที่ เนื่องจากเป็นญาติพี่น้องกันแม้จะอยู่คนละประเทศ มีความเชื่อถือ ไว้วางใจกัน และรับรองกันเมื่อมีการตรวจตราในการเข้าพื้นที่ ทำให้คนในฝั่งประเทศลาวสะดวกที่จะเข้ามาซื้อของ กลุ่มลูกค้าจากประเทศลาวจะเข้ามาประมาณ 500 คน ส่วนกลุ่มลูกค้าจากหมู่บ้าน และบ้านใกล้เคียงที่อยู่ตำบลพะลาน จะมา 1,000 – 2,000 คน รวมทั้งหมด เป็น 3,000 คน ส่งผลให้ยอดขายหมุนเวียนในตลาดต่อสัปดาห์มีปริมาณสูงสุดถึง 1 ล้านบาท และต่ำสุดอยู่ที่ 5 แสนบาท นอกจากนี้การเกิดตลาดยังส่งผลให้เกิดขมรมเรือในหมู่บ้าน ซึ่งมีสมาชิก 23 คน ทำหน้าที่รับจ้างขับเรือขนส่งผู้โดยสารระหว่างสองฝั่งบ้าน

ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากตลาด คือ ชุมชนได้รายได้จากการนำสินค้าจำพวก พืช ผัก กบ เขียด หอย ปลา และอาหารพื้นบ้านหรืออาหารที่ทำได้จากชุมชนมาขาย รวมแล้วประมาณ 10 % (เป็นจำนวนเงิน 50,000-100,000 บาท) ของยอดขายหมุนเวียนทั้งหมดในตลาด ทั้งนี้คนในหมู่บ้านที่ขายของในตลาดมีประมาณ 40 คน สมาชิกขมรมเรือ จำนวน 23 คน มีรายได้จากการรับจ้างขับเรือ อาทิตย์ละ 1,000 บาท/คน รวมทั้งหมด 23,000 บาท ส่วนรายได้ของชุมชนเกิดจากการเก็บค่าเช่าแผงร้าน แผงละ 10 บาท รวมทั้งหมด 700 – 800 บาท ต่อสัปดาห์ และรายได้จากการเก็บเปอร์เซ็นต์การรับจ้างขับเรือของขมรมเรือโดยจะเก็บ 3 เปอร์เซ็นต์ (สัปดาห์ละ 690 บาท) รวมรายได้ชุมชนทั้งหมด สัปดาห์ละ 1,490 บาท จากจำนวนรายได้ทั้งหมด นอกจากรายได้ และมีแหล่งจำหน่ายสินค้าดังกล่าวแล้ว ชุมชนยังได้รับประโยชน์จากตลาดในด้านอื่นๆ อีก เช่น คนในชุมชน ได้รู้จัก ผู้คนในถิ่นต่างๆ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น คนในหมู่บ้านใกล้เคียง และคนจากฝั่งประเทศลาวได้มีโอกาสไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนญาติพี่น้องไปในตัวด้วย ส่งผลให้ชุมชนมีเครือข่ายญาติพี่น้องมากขึ้น

จากยอดขายหมุนเวียน และผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากตลาด ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็นยอดขายสูงมาก และเป็นแหล่งสร้างรายได้ สร้างสัมพันธภาพมิตร และเครือข่ายมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน การเกิดตลาดก็ส่งผลให้เกิดปัญหาขึ้นกับชุมชนในหลายด้านเช่นเดียวกัน ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นมีดังนี้

เกิดขยะในชุมชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งการจัดการขยะก็ตกเป็นภาระของชุมชนเพียงฝ่ายเดียว ขาดการมีส่วนร่วมจากผู้ซื้อ และผู้ค้าภายนอก ทั้งนี้การจัดการขยะของชุมชนที่ผ่านมา ชุมชนได้จ้างคนเก็บขยะ แล้วนำไปเผายุริมแม่น้ำโขง ส่งผลให้เกิดมลพิษตามมา มีสารเคมีไหลลงแม่น้ำโขงอีกด้วย

ห้องน้ำของชุมชนที่ให้บริการไม่สะอาด และไม่เพียงพอต่อผู้ใช้ เนื่องจากผู้ใช้ขาดความรับผิดชอบร่วมกัน ปลอมให้เป็นภาระของชุมชนเพียงฝ่ายเดียว

ผู้ค้าจอร์จที่นำสิ่งของมาขายไม่เป็นระเบียบ ส่งผลให้เกิดขวางพื้นที่วางขายของผู้ค้าคนอื่นๆ ซึ่งทำให้ผู้ค้าบางคน ไม่พอใจ และต่อว่าชุมชนอยู่เป็นประจำ ในฐานะที่ชุมชนเจ้าของสถานที่และเป็นผู้ดูแลตลาด

เกิดเสียงรบกวนเวลาพักผ่อนของคนในชุมชน เนื่องจากผู้ค้าจะเริ่มมาตั้งตลาดตั้งแต่เวลา 02.00-04.00 น. ทั้งนี้เสียงรบกวนส่วนใหญ่เกิดจากการวางสิ่งของอย่างแรง และเสียงยานพาหนะต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเสียงรบกวนดังกล่าว ทำให้คนในชุมชนโดยเฉพาะคนชรา เด็ก และคนป่วย จะพักผ่อนไม่เพียงพอ

นอกจากปัญหาที่กล่าวข้างต้นแล้ว ชุมชนยังพบการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเอง จากแต่ก่อนที่ยังไม่มีตลาดเกิดขึ้นในชุมชน คนในชุมชนจะมีวิถีชีวิตพึ่งพาธรรมชาติในการดำรงอยู่เป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นผัก ปลา เป็นต้น แต่พอมีตลาดเกิดขึ้นวิถีชีวิตก็เปลี่ยนแปลงไป คือ พึ่งพาตลาดในการดำเนินชีวิตเป็นส่วนใหญ่ สิ่งที่เคยหาได้จากธรรมชาติ ชุมชนก็ไม่หา และไม่พึ่งพา รือซื้อจากตลาดเพียงอย่างเดียว

ปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าเกิดผลกระทบต่อสุขภาวะของคนในชุมชนอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นสุขภาวะทางกาย คือ ได้รับมลพิษจากการเผาขยะ การใช้ห้องน้ำที่ไม่สะอาด การพักผ่อนไม่เพียงพอ หรือแม้กระทั่งการหากินในแม่น้ำโขง ก็จะได้รับสารเคมีปนเปื้อน ทำให้สุขภาวะทางกายทรุดโทรม ซึ่งเมื่อสุขภาวะทางกายทรุดโทรม ก็จะส่งผลกระทบต่อสุขภาวะด้านอื่นๆ ตามมาด้วย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจ สังคม และปัญญา นอกจากนี้สุขภาวะทางสังคมและปัญญาที่เกิดขึ้นกับชุมชนอย่างชัดเจนอีกอย่างหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งจุดนี้ถ้ามองในอนาคตหากชุมชนขาดความรู้และความเข้าใจที่เหมาะสม อาจจะส่งผลให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ที่ต้องดำรงอยู่ท่ามกลางความวุ่นวายทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กล่าวคือ ชุมชนจะเป็นพื้นที่ที่รองรับภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมจากภายนอกที่ไหลบ่าผ่านเข้ามาพร้อมกับพ่อค้า แม่ค้า และกลุ่มลูกค้าจากภายนอก ที่ยิ่งนับวันยิ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกมากขึ้น แต่ในขณะที่ในชุมชนเอง รวมทั้งญาติพี่น้องและผู้คนอีกฝั่งนั้นขาดการทำความเข้าใจ และพินิจพิจารณาว่าสิ่งเหล่านั้นเหมาะสมกับวัฒนธรรมประเพณีและวิถีการดำรงชีวิตของตนเองหรือไม่ อีกทั้งยังดำรงอยู่ในสังคมด้วยสถานะที่เป็นผู้รับมาโดยตลอด ดังนั้นเมื่อชุมชนมาเจอภาวะดังกล่าว มีโอกาสเป็นไปได้สูงมากที่ชุมชนจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่ไม่สอดคล้องต่อวิถีของชุมชนเอง อันจะส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาวะทางสังคม และปัญญาอย่างคาดไม่ถึง

ดังนั้นหากปัญหาต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขและจัดการให้ดีขึ้น จะส่งผลกระทบต่อสุขภาวะของชุมชนอย่างรุนแรงและเรื้อรังต่อไป อีกทั้งตลาดนัดชุมชนแห่งนี้อาจจะกลายเป็นภาระให้กับคนในชุมชน มากกว่าประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ เพราะฉะนั้นชุมชนจึงต้องการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการทำโครงการวิจัย การจัดการตลาดนัดชุมชนชายโขงเพื่อสุขภาวะชุมชนของชุมชนบ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

1.2 คำถามวิจัยหลัก

1.2.1 คำถามวิจัยหลัก

- (1) การจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชนบ้านนาทรายจะเป็นอย่างไร มีรูปแบบจะพัฒนาได้อย่างไร

1.2.2 คำถามวิจัยรอง

- (1) สภาพเศรษฐกิจและการพัฒนาการของตลาดชุมชนบ้านนาทรายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร
- (2) สุขภาวะชุมชนบ้านนาทรายก่อนและหลังจากที่เกิดตลาดขึ้นเป็นอย่างไร
- (3) ตลาดนัดชุมชนบ้านนาทรายมีความสำคัญและความสัมพันธ์ต่อชุมชนบ้านนาทราย และต่อผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง
- (4) ปัญหา สาเหตุ และผลกระทบจากการจัดการตลาดนัดชุมชนที่ส่งผลต่อสุขภาวะของชุมชนบ้านนาทรายคืออะไร
- (5) จะมีองค์ความรู้และภูมิปัญญาใดบ้าง ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการตลาดนัดชุมชน บ้านนาทราย เพื่อให้เกิดสุขภาวะที่ดีของชุมชน

1.3 วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและการพัฒนาการของตลาดชุมชนบ้านนาทรายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- (2) เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านสุขภาวะของชุมชนในช่วงก่อนและหลังการเกิดตลาดนัดชุมชน
- (3) เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุ และผลกระทบจากการจัดการตลาดนัดชุมชนที่ส่งผลต่อสุขภาวะชุมชนบ้านนาทราย
- (4) เพื่อศึกษาความสำคัญและความสัมพันธ์ของตลาดนัดชุมชนที่มีต่อชุมชนบ้านนาทรายและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (5) เพื่อศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อให้เกิดสุขภาวะที่ดีของชุมชน
- (6) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชนบ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 มิติเชิงวิจัย

- (1) ได้ข้อมูลปัญหา สาเหตุ และผลกระทบจากการจัดการตลาดนัดชุมชนต่อสุขภาวะของชุมชนบ้านนาทราย
- (2) ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์สุขภาวะชุมชนในช่วงก่อนและหลังการเกิดตลาดนัดชุมชน
- (3) ได้ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและการพัฒนาการของตลาดชุมชนบ้านนาทรายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- (4) ได้ข้อมูลความสำคัญและความสัมพันธ์ของตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย ต่อชุมชนบ้านนาทรายและผู้ที่เกี่ยวข้อง

- (5) ได้องค์ความรู้และภูมิปัญญาในการจัดการตลาดนัดชุมชน เพื่อสุขภาวะที่ดีของชุมชน
- (6) ได้รูปแบบในการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชนบ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

1.4.2 มิติเชิงพัฒนา

- (1) เกิดการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชนบ้านนาทราย
- (2) เกิดนักวิจัยในชุมชนบ้านนาทรายที่พร้อมจะพัฒนาและมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อประโยชน์ต่อชุมชน

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชน กรณีศึกษา บ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจและการพัฒนาการของตลาดชุมชนบ้านนาทรายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน สุขภาวะชุมชนบ้านนาทรายก่อนและหลังจากที่เกิดตลาด ตลาดนัดชุมชนบ้านนาทรายมีความสำคัญและความสัมพันธ์ต่อชุมชนบ้านนาทราย และต่อผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง ปัญหา สาเหตุ และผลกระทบจากการจัดการตลาดนัดชุมชนที่ส่งผลต่อสุขภาวะของชุมชนบ้านนาทรายเป็นอะไร จะมีองค์ความรู้และภูมิปัญญาใดบ้าง ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการตลาดนัดชุมชน บ้านนาทราย เพื่อให้เกิดสุขภาวะที่ดีของชุมชน การจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชนบ้านนาทรายจะเป็นอย่างไร มีรูปแบบ จะพัฒนาได้อย่างไร ซึ่งการวิจัยดังกล่าวที่มิวิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีดังนี้ แนวคิดการจัดการ แนวคิดตลาดชุมชน และแนวคิดเรื่องสุขภาวะ มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดการจัดการ

ความหมายของการจัดการ คือ กระบวนการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ในการศึกษาครั้งนี้คือ การทำให้ตลาดนัดชุมชนบ้านนาทรายเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

แนวคิดของ Fayol เห็นว่า การวางรากฐานเพื่อการสร้างประสิทธิภาพให้แก่องค์กร สามารถพัฒนาผลผลิตของงานให้ดีขึ้นได้ Fayol แบ่งงานด้านอุตสาหกรรมออกเป็น 6 กลุ่ม

ด้านเทคนิค : การผลิตงาน โรงงาน การปรับตัว

ด้านการค้า : การซื้อ การขาย และการแลกเปลี่ยน

ด้านการคลัง : การจัดหาทุน และการใช้จ่ายทุน

ด้านความมั่นคง : การรักษาคุ้มครองทรัพย์สินและบุคลากร

ด้านการบัญชี : งานธุรการพัสดุ การงบประมาณ และสถิติ

ด้านการจัดการ : การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และ

การควบคุม

Gulilick ได้เสนอแนวคิดในการจัดการซึ่งเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหาร จะต้องดำเนินการ (POSDCORB)

P (Planning) การวางแผน : เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการและวิธีการให้บรรลุผลตามต้องการ

O (Organizing) การจัดองค์การ : เป็นการกำหนดโครงสร้างที่เป็นทางการของอำนาจ

S (Staffing) การบริหารงานบุคคล

D (Directing) การสั่งการ

CO (Co-ordinating) การประสานงาน

R (Reporting) การรายงานต่อฝ่ายบริหาร

B (Budgeting) การวางแผนการเงิน บัญชีและการควบคุม

Elton Mayo เป็นนักสังคมวิทยา (ปี 1880 – 1949) ชาวออสเตรเลีย และเป็นศาสตราจารย์ด้านการวิจัยอุตสาหกรรมของ Harvard University ได้ทำการศึกษาวิจัย Hawthorne study ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเชิงทดลองในบริษัท Western Electric โดยทดลองตามสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการทำงานของพนักงาน) การทดลองแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน

ระยะที่ 1 : ทำการทดลองใช้สภาพของห้องทดสอบ ศึกษาถึงผลกระทบของสภาพแวดล้อมของการทำงานที่มีต่อผลผลิต โดยการทดสอบผลกระทบของแสงสว่างในการทำงานที่มีต่อคนงานว่าจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อปริมาณของผลผลิตอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า ไม่ว่าจะเพิ่มหรือลดแสงสว่างภายในห้องอย่างไร ผลผลิตก็ยังเพิ่มขึ้น

ระยะที่ 2 : ทำการทดลองกับตัวแปรอื่นๆ เช่น มีอาหารเข้าให้คนงาน มีชั่วโมงการหยุดพัก ให้มาทำงานในเช้าวันเสาร์ ลดหรือเพิ่มชั่วโมงการทำงาน และวิธีการจ่ายค่าตอบแทน

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรข้างต้นมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการทำงาน แต่ไม่มากนัก ทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ ในเรื่องความสามารถในการรับรู้ การแปลความหมายและท่าทีในการทำงานของคนงาน การวิจัยต่อจากนั้น ได้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์คนงานทุกแผนกในบริษัทประมาณ 2,000 คน พร้อมสังเกตการทำงานของคนงานเกี่ยวกับเหตุผลที่ทำให้คนงานทำงานมากขึ้น ทำให้องค์กรมีผลผลิตมากขึ้น ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพนักงานรู้สึกว่าได้ได้รับความสนใจจากบุคคลอื่น จะทำให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น ขวัญและกำลังใจในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะพนักงานมีชีวิตจิตใจ ไม่สามารถซื้อหาด้วยเงินอย่างเดียว ประสิทธิภาพการทำงานมิได้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ดีเท่านั้น แต่ยังขึ้นกับมนุษยสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กรด้วย กลุ่มทำงานจะเป็นผู้กำหนดคุณลักษณะของสมาชิก แบบวิธีการของกลุ่ม ตลอดจนความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรในสัดส่วนที่กลุ่มยอมรับได้ โดยอาศัยความสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่ม เมื่อพนักงานในระดับสูงสามารถจงใจด้านจิตใจ จะมีความสำคัญมากกว่าการจงใจด้วยเงิน

จูดีพร อุ๋นใจและคณะ (2552) กล่าวว่า การจัดการที่ดีเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานขององค์กร การเติบโตและการดำรงอยู่ต่อไปขององค์กร การดำเนินงานขององค์กรต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นกิจกรรมสำคัญที่ผู้บริหารหรือผู้จัดการต้องทำ คือ การจัดการ จึงได้ให้ความหมายขององค์กรและการจัดการไว้ดังนี้

องค์กร (Organization) หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป มาอยู่รวมกัน และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อที่จะให้งานนั้นๆ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (วิรัช สงวนวงษ์วาน, 2546 : 6) ในองค์กรทั่วไปจึงต้องมีวัตถุประสงค์ (Purpose) มีคน(People) และมีโครงสร้าง (Structure) ในองค์กรสมัยใหม่การดำเนินงานจะมีความยืดหยุ่น (Flexible) มีการติดต่อสื่อสาร (Communication) ตลอด

ทั่วถึงทั้งภายในและภายนอกองค์การ และมีความสามารถในการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทั้งปวง (พิภพ วังเงิน, 2547 : 6) โครงสร้างของหน่วยงานที่บุคคลหลายคน ร่วมประสานสัมพันธ์ จัดการต่อปัจจัยต่างๆ อย่างมีระบบและถาวร เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ โดยจัดให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบกัน กำหนดวิธีดำเนินการตามปรัชญาขององค์การ จากแนวความคิดเกี่ยวกับองค์การ สามารถสรุปได้ว่า องค์การ หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกันและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีโครงสร้างร่วมประสานสัมพันธ์กันอย่างมีระบบและถาวร เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญร่วมกัน 3 ประการ ประกอบไปด้วย

1. วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน (Distinct purpose) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยยึดหลักวัตถุประสงค์ขององค์การ เช่น เพื่อประโยชน์ของสมาชิก ได้แก่ พรรคการเมือง สหกรณ์ สโมสร เป็นต้น เพื่อ มุ่งแสวงหาผลประโยชน์หรือกำไร ได้แก่ ห้างร้าน บริษัท ธนาคาร โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น เพื่อบริการหรือให้สวัสดิภาพแก่ประชาชน ได้แก่ โรงพยาบาล โรงเรียน สมาคมเพื่อการสงเคราะห์ต่างๆ กระทรวง ทบวง กรม เป็นต้น

2. บุคลากร (People) ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มารวมตัวกัน ซึ่งคนเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดขององค์การ เนื่องจากองค์การจำเป็นต้องใช้บุคคลปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมาย คนจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การให้ประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

3. การจัดโครงสร้าง (Deliberate structure) ที่ชัดเจน องค์การต้องพัฒนาโครงสร้างของตัวเองขึ้นมา เพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถทำงานได้สะดวกและสร้างความเป็นระเบียบ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ในการทำงานของสมาชิกในองค์การ

องค์การทุกองค์การต้องมีเป้าหมายขึ้นอยู่กับว่าองค์การนั้นถูกจัดอยู่ในประเภทใด เป้าหมายเป็นตัวกำหนดกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ก่อให้เกิดรูปแบบของการบริหารจัดการเพื่อช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกให้กิจกรรมเหล่านั้นดำเนินการบรรลุเป้าหมายขององค์การ

การบริหารจัดการเพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้น เกิดจากกระบวนการจัดการ (Management Roles) คือ ขั้นตอนต่อเนื่องของหน้าที่การจัดการ อันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) คือการกำหนดเป้าหมาย กำหนดกลยุทธ์เพื่อบรรลุเป้าหมาย รวมทั้งการรวบรวมและประสานงานกิจกรรมต่างๆ

2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ บุคคลที่จะเป็นผู้รับผิดชอบและปฏิบัติงาน การจัดโครงสร้างองค์การ การจัดกลุ่มงาน และการกำหนดสายบังคับบัญชา

3. การนำ (Leading) หมายถึงการสั่งการและการจูงใจให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันอย่างเต็มใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

4. การควบคุม (Controlling) เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

2.1.2 แนวคิดตลาดชุมชน

ความหมาย ตลาดนัดชุมชน คือ พื้นที่การขายสินค้า และซื้อสินค้า ของคนในชุมชน ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง พื้นที่การขายและซื้อสินค้าของชุมชนบ้านนาทราย ที่มีการขายและซื้อสินค้าเป็นประจำทุกวันเสาร์ ของทุกสัปดาห์

ตลาดนัดชุมชน คือ สถานที่ที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าของชุมชน เป็นสถานที่ที่มีการกำหนดวันเปิดซื้อขายเป็นบางวันหรือบางเวลา จะมีลักษณะเป็นแหล่งซื้อขายสินค้าหลากหลายประเภท ในวันที่มีตลาดนัดจะมีผู้คนคึกคักทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย สินค้าอาจวางขายกับพื้นหรือวางบนโต๊ะหรือแผงที่สร้างขึ้นอย่างหนาแน่น นอกจากนี้ยังอาจมีรถกระบะวางขายสินค้า ความแตกต่างของตลาดนัดและตลาดสดก็คือ ตลาดสดนั้นเป็นตลาดที่มีสินค้าวางขายทุกวัน (อาจเว้นบางวันตามกำหนด) แต่ตลาดนัดมีกำหนดซื้อขายเพียงไม่กี่วันต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ตลาดนัดยังอาจขายสินค้าที่หลากหลาย ไม่จำเป็นต้องขายอาหารสดเพียงอย่างเดียว เช่น เสื้อผ้า แผงหนังสือ เป็นต้น

การจัดการตลาดนัดชุมชน คือ การทำพื้นที่การขายสินค้า และซื้อสินค้าของชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

เรื่องเล่าจากจดหลวง 85 ตลาดชุมชน (3) สิ่งที่ไม่คาดคิด ได้กล่าวถึงตลาดนัดชุมชนไว้ว่า ตลาดชุมชนไม่ใช่พิมพ์เขียว แต่เป็นหลักการที่ชุมชนนำเอาไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขเฉพาะของแต่ละชุมชน จึงมีรูปแบบที่หลากหลายทั้งลักษณะการบริหาร ระเบียบ ข้อบังคับ ความชอบความถนัด ลักษณะเฉพาะของชนเผ่าพื้นที่ของชุมชนนั้นๆ และที่ปรากฏชัดเจนคือ มีเรื่องของบทบาทชายหญิงเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเต็มที่ ผู้หญิงจะเป็นตัวหลักเสียส่วนใหญ่ ในการขับเคลื่อนการตลาด

การเกิดขึ้นและพัฒนาตลาดชุมชนจะเป็นความสอดคล้องต้องกันระหว่างคนนอกที่มองเห็นโอกาสในการทำตลาดชุมชน และคนในที่เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น จึงทำให้ตลาดชุมชนขับเคลื่อนไปได้ด้วยดีเป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าบางแห่งจะมีอุปสรรค แต่ก็ในช่วงการปรับตัวขององค์กรและกิจกรรม

เรามองเห็นเงินไหลออกในกรณีศึกษาชุมชนแล้วมีข้อเท็จจริงแสดงออกมา และเมื่อทั้งหมดเห็นพ้องต้องกันว่าเงินควรจะไหลออกให้น้อยลง ต้องทำกิจกรรมที่ให้เงินไหลเวียนอยู่ในชุมชนให้มากที่สุด ตลาดชุมชนจึงเป็นเป้าหมายของสาระสำคัญดังกล่าว และเมื่อดำเนินกิจกรรมไปแล้ว 3 ปี การสัมมนาประจำปีทุกครั้งก็มีภาพสะท้อนออกมาว่า สิ่งที่ชุมชนได้นั้นมากกว่าเงินดังกล่าว แต่เป็นเรื่องที่เราไม่ได้คาดคิดมาก่อน ดังนี้

การขายฐานการผลิตอันเป็นกิจกรรมพื้นฐานการพึ่งตนเอง: เมื่อมีตลาด และสินค้าท้องถิ่นขายได้ ก็เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการขายฐานการผลิต โดยอาศัยแหล่งน้ำที่มีอยู่ทั้งส่วนตัวและแหล่งน้ำสาธารณะ ในกรณีแหล่งน้ำสาธารณะก็รวมกลุ่มกันปลูกพืชผักปลอดสารพิษ เช่นที่บ้านโนนทองโนนธรรม จังหวัดมหาสารคาม บ้านคำเช่า อ.กุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร พืชผักที่ปลูก เช่น ถั่วพุ่ม

ข้าวโพดข้าวเหนียว ข้าวโพดหวาน ผักเสี้ยน แดงไทย เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็มีหลายแห่งที่มีข้อจำกัดเรื่องแหล่งน้ำไม่มีหรือ มีแหล่งน้ำแต่ไม่มีน้ำเพียงพอ

ตลาดชุมชนเป็นกลไกทางวัฒนธรรม: ตลาดคือสถานที่ที่คนมาพบปะกัน ผู้มีสินค้าแม่ปริมาณน้อยๆก็มาขายได้ และผู้ที่มีเงินจำนวนน้อยก็มาซื้อได้เพราะราคาไม่แพง ตลาดชุมชนได้ก่อให้เกิดแม่ค้ารายใหม่ๆ ทุกเพศทุกวัย ซึ่งรวมไปถึงเยาวชนและเด็ก ซึ่งได้เรียนรู้การค้าขาย เช่น

ที่บ้านโจดหนองแก จังหวัดขอนแก่น มีเด็กและเยาวชนมาขายสินค้า 3 รายต่อวัน

ที่บ้านกุดแสด จังหวัดสกลนครกล่าวว่า ตลาดชุมชนทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขกับการได้มานั่งขายของและร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน เช่น ร่วมกันทำ “ผงนัว” ปูยชีวภาพ และการตรวจอาหารปลอดภัย ก่อให้เกิดความสามัคคี เช่น การรวมหุ้นเพื่อการพัฒนาตลาด เงินค่าการตลาดสามารถนำมาใช้เพื่อการประชุม ฌรณกิจ อบรมต่างๆ เดินรณรงค์ใหม่หันไปกินอาหารขยะมากขึ้น ตลาดชุมชนมีส่วนช่วยให้มีการผลิตอาหารพื้นบ้าน และชักนำให้มาสนใจอาหารปลอดภัย โดยมีส่วนสำคัญให้รัฐลดค่ารักษาพยาบาลชาวบ้านที่เจ็บป่วยอันเนื่องมาจากพฤติกรรมกินที่ไม่ถูกสุขลักษณะอีกด้วย(หมายเหตุ ผงนัวคือสิ่งทดแทนผงชูรส ทำมาจากใบไม้ต่างๆมากกว่า 10 ชนิด รวมทั้งใบผักหวานป่าด้วย)

ตลาดชุมชนกับสิ่งแวดล้อม: ที่บ้านกุดแสดชาวบ้านกล่าวว่า คนที่เก็บของป่ามาขายได้เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชนบนภูพาน เช่นหน่อไม้ ผักหวาน เริ่มมีการนำมาปลูกไว้ในสวนมากขึ้น แทนที่จะขึ้นไปเอาแต่ในป่าเท่านั้น แต่ก็มีส่วนที่ยังไม่เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ ก็เป็นประเด็นที่คณะกรรมการตลาดชุมชนนำเอาไปพิจารณาประชุมทำความเข้าใจกับสมาชิกร้านค้าและประชาชนทั่วไปในชุมชน ถึงระดับความพอดีในการใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อการบริโภคและนำมาขายในตลาดชุมชนและส่งเสริมให้เกิดการปลูกทดแทนในที่ส่วนบุคคลมากขึ้นด้วย

จากการศึกษาของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น(RDI)พบว่า ตลาดชุมชนไม่ใช่พิมพ์เขียว แต่เป็นหลักการที่ชุมชนนำเอาไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขเฉพาะของแต่ละชุมชน จึงมีรูปแบบที่หลากหลายทั้งลักษณะการบริหาร ระเบียบ ข้อบังคับ ความชอบความถนัด ลักษณะเฉพาะของชนเผ่าพื้นถิ่นของชุมชนนั้นๆ และที่ปรากฏชัดเจนคือ มีเรื่องของบทบาทชายหญิงเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเต็มที่ ผู้หญิงจะเป็นตัวหลักเสียส่วนใหญ่ ในการขับเคลื่อนการตลาด

2.1.3 แนวคิดเรื่องสุขภาวะชุมชน

สุขภาวะเป็นแนวคิดที่วิวัฒนาการไปเรื่อยๆ ยุคก่อนวิทยาศาสตร์: สุขภาวะ คือภาวะที่ร่างกายครบถ้วนบริบูรณ์(Healthy = ที่เป็นธรรมชาติ ที่สอดคล้องกับธรรมชาติ)ยุควิทยาศาสตร์ตอนต้น: สุขภาวะ คือภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ(Healthy=freedom from disease) สุขภาวะและการเจ็บป่วยแยกกันชัดเจนโดยอยู่คนละปลายของความต่อเนื่อง สุขภาวะ คือ ภาวะที่สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกายจิตใจและสังคมมิใช่เพียงปราศจากโรคหรือความพิการเท่านั้น สุขภาวะตามความหมายของ Ottawa Charter ต้องอาศัย Peace Shelter Education Food Income A stable ecosystem Sustainable resources Social justice, and equity

ความหมายของสุขภาวะ สุขภาวะ คือ ภาวะที่บุคคลสามารถปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมได้ (Dubos, 1965) ภาวะที่บุคคลสามารถแสดงออกได้เหมาะสมตามบทบาททางสังคม และทำงานได้ตามบรรทัดฐานของสังคม(Social norms)(Parson, 1958) สุขภาวะ คือ ภาวะที่บุคคลสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งเรียกว่า high level wellness (Dunn, 1980) ความรู้สึกผาสุก สามารถทำงาน/ บทบาทที่ได้เต็มศักยภาพ และสามารถยืดหยุ่น/ ปรับตัวได้ ท่ามกลางสถานการณ์ต่างๆ ที่รายรอบ (Wu, 1973) ภาวะที่ไม่หยุดนิ่งของวงจรชีวิตของบุคคล ซึ่งต้องใช้การปรับตัวต่อภาวะเครียดในสิ่งแวดล้อม โดยการใช้แหล่งประโยชน์ที่มีอยู่เพื่อให้บรรลุศักยภาพสูงสุดในการดำรงชีวิต (King, 1983) ภาวะที่เป็นสุข ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย จิตใจ อารมณ์ ปัญญา สังคมและสิ่งแวดล้อม(ประเวศ วะสี, 2541)

สุขภาวะ = ภาวะที่ทำหน้าที่ได้ในวงจรชีวิต

ทุกข์ภาวะ = การรบกวนในวงจรชีวิต

องค์ประกอบของสุขภาวะประกอบด้วยหลายองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ได้แก่

สุขภาวะทางกาย Physical Health คือ ร่างกายแข็งแรง ไม่ป่วยโดยไม่จำเป็น ไม่พิการ ไม่ตายก่อนวัยอันควร เมื่อป่วยได้รับการดูแลที่ดี หายดีหายเร็ว มีปัจจัย 4 พอเพียง มีคุณภาพชีวิตที่ดี

สุขภาวะทางใจ Psychological Health คือ จิตใจดี มีความสุข ไม่เจ็บป่วยทางจิต ไม่เครียด ไม่บีบคั้น คลายเครียดได้

สุขภาวะทางสังคม Social Health คือ สังคมพึงพา ช่วยเหลือเกื้อกูล สิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมชีวิตมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ครอบครัวอบอุ่น สังคมดี อาชญากรรมความรุนแรงน้อยนโยบายสาธารณะดี ระบบต่างๆมีความเสมอภาค เป็นธรรม

สุขภาวะทางปัญญา Intellectual Health

สุขภาวะทางจิตวิญญาณ Spiritual Health คือ เข้าใจสรรพสิ่งอย่างเป็นจริง จิตใจเปี่ยมสุข เข้าถึงสิ่งดีงามถูกต้องสูงสุด จิตใจดี มีเมตตากรุณา มีจิตใจสะอาด สว่าง สงบ

สุขภาวะทางด้านสิ่งแวดล้อม Environmental Health

2.2 กรอบแนวคิดในการศึกษา

การวิจัยการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชน บ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีกรอบแนวคิดในเรื่อง การจัดการตลาดชุมชน และ แนวคิดเรื่องสุขภาวะ ซึ่งมีแผนผังกรอบแนวคิดดังนี้

บรรยายกรอบแนวคิด

ชุมชนบ้านนาทรายมีตลาดนัดชุมชนที่เป็นตัวสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน แต่ในขณะเดียวกันเมื่อมีตลาดนัดชุมชนก็ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาคือ ปัญหาชุมชนมีขยะเพิ่มมากขึ้น ห้องน้ำไม่สะอาด และไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ใช้ เนื่องจากผู้ใช้ขาดความรับผิดชอบร่วมกัน ผู้ค้าจอร์จด์ไม่เป็นระเบียบ ขวางพื้นที่วางขายของผู้ค้าคนอื่น ๆ และปัญหาเรื่องเสียงรบกวนเวลาพักผ่อนของคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนพักผ่อนไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังพบการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนจากที่พึ่งพาธรรมชาติในการดำรงอยู่ก็หันมาพึ่งพาตลาดในการดำรงอยู่มากขึ้น ซึ่งปัญหาและการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อสุขภาวะชุมชนทั้งสิ้น ดังนั้นชุมชนจึงต้องการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ ต้องการจัดการตลาดนัดชุมชน เพื่อสุขภาวะชุมชนยั่งยืน โดยการศึกษาวิจัยซึ่งใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย คนในชุมชนบ้านนาทราย พ่อค้า แม่ค้า รวมถึงลูกค้าในตลาดนัด

ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุข เป็นต้น ทั้งนี้การศึกษาวิจัยดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเรื่อง การจัดการ ตลาดชุมชน และแนวคิดเรื่องสุขภาวะ ซึ่งการทำโครงการดังกล่าว นอกจากจะเกิดการจัดการตลาดที่ส่งผลให้สุขภาวะชุมชนยั่งยืนแล้ว ยังทำให้เกิดนักวิจัยในชุมชนที่พร้อมจะพัฒนาและมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนต่อไป

2.3 นิยามศัพท์

การจัดการ คือ กระบวนการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ การทำให้ตลาดนัดชุมชนบ้านนาทรายเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด

ตลาดนัดชุมชน คือ พื้นที่การขายสินค้า และซื้อสินค้า ของคนในชุมชน ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง พื้นที่การขายและซื้อสินค้าของชุมชนบ้านนาทราย ที่มีการขายและซื้อสินค้าเป็นประจำทุกวันเสาร์ ของทุกสัปดาห์

การจัดการตลาดนัดชุมชน คือ การทำพื้นที่การขายสินค้า และซื้อสินค้าของชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

สุขภาวะชุมชน คือ สุขภาพของคนในชุมชนที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย จิตใจ สังคม และปัญญา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัย การจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชน กรณีศึกษา บ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานีเป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้ วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการดำเนินงานดังนี้

3.1 ขอบเขตการวิจัย

3.1.1 ขอบเขตพื้นที่เป้าหมาย คือ ชุมชนบ้านนาทราย หมู่ที่ 2 บ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

3.1.2 ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย คือ คนในชุมชนบ้านนาทราย กลุ่มลูกค้าในตลาด และกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในตลาด 70 คน

3.1.2 ขอบเขตระยะเวลาในการศึกษาวิจัย ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2554 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2555

3.2 การศึกษารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีการศึกษารวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ การเก็บข้อมูลมือสอง (ข้อมูลทุติยภูมิ) ข้อมูลมือสอง ได้แก่ ข้อมูลสถิติการป่วยของชุมชนบ้านนาทราย เก็บข้อมูลนี้จากสาธารณสุขอำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี ข้อมูลแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และสอบถามจากพี่เลี้ยงศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี เก็บข้อมูลมือหนึ่ง (ข้อมูลปฐมภูมิ) การเก็บข้อมูลดังกล่าว ทีมวิจัยเริ่มเก็บรวบรวมตั้งแต่ขั้นตอนการพัฒนาโจทย์วิจัย จนมาถึงการประชุมทีมวิจัย ชี้แจงโครงการ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ออกแบบทดลองปฏิบัติการ ทดลองปฏิบัติการ สรุปผลการทดลอง และสรุปผลการวิจัย ทั้งนี้การเก็บข้อมูลจะใช้เครื่องมือและวิธีการที่ทีมวิจัยได้กำหนดร่วมกัน เช่น กรอบคำถามในการสัมภาษณ์ แบบสำรวจข้อมูล การสนทนา ระดมความคิดเห็น เปิดเวทีประชาคมหมู่บ้าน เป็นต้น ส่วนขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนนี้จะมีการทำอย่างต่อเนื่อง ในช่วงการเก็บข้อมูล คือ เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จแล้วนำข้อมูลมาจัดระเบียบ ตามประเด็น วัตถุประสงค์ ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล

3.3 เครื่องมือที่ใช้สำหรับการศึกษา

3.3.1 ประเด็นและกรอบคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 แบบสำรวจข้อมูลทางเศรษฐกิจของตลาดนัด

3.3.3 สนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)

3.3.4 จัดเวทีชาวบ้าน

3.3.5 การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม

3.3.6 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง และอินเทอร์เน็ต

3.4 ประเด็น กรอบคำถามในการวิจัย และแบบสำรวจในการเก็บข้อมูล

การศึกษาข้อมูล ทีมวิจัยได้มีการตั้งคำถามในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นข้อมูลทั่วไปของชุมชน

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน
2. อาณาเขตของชุมชน
3. ทรัพยากรของชุมชน
4. ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน
5. ระบบอนามัยของชุมชน
6. ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ

คำถามในการเก็บข้อมูล

1. ใครเป็นผู้ก่อตั้งชุมชน ก่อตั้งเมื่อไหร่ และเพราะเหตุใดจึงก่อตั้งชุมชน
2. โครงสร้างพื้นฐานของชุมชนมีอะไรบ้าง
3. อาณาเขตของชุมชนติดต่อกับที่ใดบ้าง
4. ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนมีอะไรบ้าง
5. ทรัพยากรที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นมีอะไรบ้าง

ประเด็นการเก็บข้อมูลเรื่องตลาดนัดชุมชน

1. สภาพเศรษฐกิจของตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย
2. พัฒนาการของตลาดนัดชุมชนบ้านนาทรายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
3. ความสำคัญของตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย
4. ความสัมพันธ์ของตลาดนัดชุมชนบ้านนาทรายต่อชุมชนบ้านนาทราย
5. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย
6. ภูมิปัญญาในการจัดการตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย

ขอบเขตเนื้อหาข้อมูล

- สภาพเศรษฐกิจของตลาดนัดชุมชน ประกอบด้วย มีสินค้าอะไรบ้าง , ราคาเท่าไร , ขายอะไร , ใ้บ้าง , จำนวนเท่าไร , ราคาที่ขายได้

-สำรวจ แผนผังตลาด ใครเป็นคนขาย ขายอะไรบ้าง

-สัมภาษณ์ ราคาขาย จำนวนที่ขายได้ ใช้แบบบันทึก

- พัฒนาการของตลาดนัดชุมชนอดีตและปัจจุบัน

- การเปลี่ยนแปลงของตลาด แม่ค้า ลูกค้า สินค้า(จำนวน ประเภท) ราคา สินค้า สาเหตุการเปลี่ยนแปลง

- ตลาดนัดชุมชนมีความสำคัญและสัมพันธ์ต่อชุมชน

- ความสัมพันธ์ต่อชุมชนสัมพันธ์อย่างไร ถ้าไม่มีตลาดในชุมชนจะเกิดอะไรขึ้น ต่อคน รายได้ ครอบครัว สังคม

- การจัดการตลาดชุมชน

- การจัดการตลาดของชุมชน วิธีการจัดการแต่ละช่วงเวลา จัดการอย่างไร ผลเป็นอย่างไร มีใครเกี่ยวข้องบ้าง (ทั้ง 2 ผัง ลาวไทย)

- การจัดการการตลาด ในอดีต ประกอบด้วย พื้นที่ขาย ที่จอดรถ ขยะ ห้องน้ำ ไฟฟ้า การขนส่งสินค้า/ลูกค้า ปัญหาการจัดการตลาด/การแก้ไข สาเหตุ ผลกระทบ

- การจัดการการตลาด ในปัจจุบัน ประกอบด้วย พื้นที่ขาย ที่จอดรถ ขยะ ห้องน้ำ ไฟฟ้า การขนส่งสินค้า/ลูกค้า

- ปัญหา สาเหตุ และผลกระทบจากการจัดการตลาดนัดที่ส่งผลต่อสุขภาวะ

- องค์ความรู้ภูมิปัญญา ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการตลาดเพื่อสุขภาวะที่ดี

คำถามในการเก็บข้อมูลเรื่อง ตลาดนัดชุมชน

1. ตลาดมีการก่อตั้งเมื่อใด
2. ใครเป็นคนก่อตั้ง
3. ทำไมถึงก่อตั้งตลาดขึ้นมา
4. ก่อตั้งครั้งแรกมีร้านค้ากี่ร้าน ขายสินค้าอะไรบ้าง
5. ใครเป็นคนมาขึ้นสินค้า ลูกค้ามาจากไหนบ้าง
6. ต่อมาตลาดมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องใดบ้าง
7. ร้านค้าเพิ่มมากขึ้นไหม และคนซื้อมากขึ้น หรือลดลง มีสินค้ามากขึ้น หรือ น้อยลง มีสินค้าอะไรบ้าง สาเหตุต่อการเปลี่ยนแปลง

การจัดการชุมชนบ้านนาทราย

1. การจัดการแบ่งพื้นที่การขายเป็นอย่างไร
2. สถานที่จอดรถของแม่ค้าและลูกค้าเป็นอย่างไร
3. การจัดการห้องน้ำเป็นอย่างไร (มีห้องน้ำบริการลูกค้า และแม่ค้าหรือไม่ ถ้ามี มีเพียงพอหรือไม่)
4. การจัดการไฟฟ้าภายในตลาด เป็นอย่างไร
5. การจัดการขนส่งสินค้าเป็นอย่างไร
6. การขนส่งลูกค้าเป็นอย่างไร
7. การจัดการที่กล่าวมานั้นมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ถ้ามี สาเหตุในการเปลี่ยนแปลงนั้นคืออะไร
8. ผลในการเปลี่ยนแปลง ส่งผลกระทบอย่างไรบ้าง (ทั้งด้านดีและด้านเสีย) เป็นอย่างไร

9. การจัดการที่ผ่านมามีเกิดปัญหาหรือไม่ ถ้าเกิดปัญหาเกิดอย่างไร สาเหตุ และผลกระทบของปัญหา
10. เมื่อเกิดปัญหาแล้วมีการแก้ไขอย่างไร อันไหนที่ยังไม่แก้ หรือ แก้ยังไม่ได้
11. ตลาดนัดบ้านนาทรายมีความสำคัญต่อคนบ้านเราอย่างไรบ้าง และมีความสำคัญต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือ คนนอกหมู่บ้านอย่างไรบ้าง
12. ภูมิปัญญาใดที่สามารถนำมาจัดการตลาดนัดชุมชน

แบบบันทึกข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลสภาพเศรษฐกิจของตลาด

แบบบันทึกการขายสินค้าในตลาดของแม่ค้า

วันที่.....

ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจชุมชน

1. ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ.....นามสกุล.....
 เพศ.....อายุ.....ปี การศึกษา.....
 ที่อยู่.....

 เริ่มค้าขายเมื่อ.....

2. สินค้าที่ขาย

1. ชื่อสินค้า.....
 ที่มาของสินค้า.....
 ราคาต่อหน่วย.....ปริมาณที่ขายได้.....บาท
2. ชื่อสินค้า.....
 ที่มาของสินค้า.....
 ราคาต่อหน่วย.....ปริมาณที่ขายได้.....บาท
3. ชื่อสินค้า.....
 ที่มาของสินค้า.....
 ราคาต่อหน่วย.....ปริมาณที่ขายได้.....บาท
4. ชื่อสินค้า.....
 ที่มาของสินค้า.....
 ราคาต่อหน่วย.....ปริมาณที่ขายได้.....บาท
5. ชื่อสินค้า.....
 ที่มาของสินค้า.....
 ราคาต่อหน่วย.....ปริมาณที่ขายได้.....บาท

6. ชื่อสินค้า.....
 ที่มาของสินค้า
 ราคาต่อหน่วย.....ปริมาณที่ขายได้..... บาท
7. ชื่อสินค้า.....
 ที่มาของสินค้า
 ราคาต่อหน่วย.....ปริมาณที่ขายได้..... บาท.
8. ชื่อสินค้า.....
 ที่มาของสินค้า
 ราคาต่อหน่วย.....ปริมาณที่ขายได้..... บาท
9. ชื่อสินค้า.....
 ที่มาของสินค้า
 ราคาต่อหน่วย.....ปริมาณที่ขายได้..... บาท
10. ชื่อสินค้า.....
 ที่มาของสินค้า
 ราคาต่อหน่วย.....ปริมาณที่ขายได้..... บาท
- รวม รายได้ทั้งหมดบาท

ประเด็นการเก็บข้อมูลเรื่องสุขภาวะชุมชน

1. สุขภาวะของชุมชน ก่อน – หลัง การเกิดตลาดนัดชุมชน
2. ปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ ต่อสุขภาวะของชุมชนบ้านนาทราย

ขอบเขตเนื้อหาในการเก็บข้อมูลเรื่องสุขภาวะชุมชน

1. สุขภาวะของคนในชุมชนก่อนการมีตลาดนัดชุมชน

- สุขภาพกาย
- สิ่งแวดล้อม
- สุขภาพทางจิตใจ
- สุขภาพทางปัญญา
- สังคม

2. สุขภาวะของคนในชุมชนหลังการมีตลาดนัดชุมชน

- สุขภาพทางกาย
- สังคม
- สุขภาพจิตใจ
- สุขภาพทางปัญญา
- สิ่งแวดล้อม

คำถามในการเก็บข้อมูล

1. ช่วงที่บ้านเราไม่มีตลาดนัด สุขภาพของคนในชุมชนเป็นอย่างไร
2. หลังเกิดตลาดขึ้นมา สุขภาพของคนในชุมชนเราเป็นอย่างไร
3. มีตลาดแล้วเกิดผลกระทบต่อคนอย่างไรบ้าง ตอนไม่มีตลาดคนและชุมชนเป็นอย่างไร
4. สภาพปัญหาด้านสุขภาวะของชุมชนเป็นอย่างไร
5. สาเหตุใดบ้างที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาวะของคนในชุมชน
6. ผลกระทบที่เกิดจากปัญหานั้นมีลักษณะอย่างไร
7. การมีตลาดนัดในชุมชน กับไม่มีตลาดนัดในชุมชนมีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

3.5 รายชื่อทีมวิจัย

รายชื่อทีมวิจัยบ้านนาทรายมีทั้งหมด คน ดังนี้

1. นายใจ	จุมรี	2. นายบุตรดา	สินจะ โป๊ะ
3. นางหนูกาญจน์	อ่อนสิงห์	4. นางทิพวรรณ	แสนอุบล
5. นายสมพร	มามะณีย์	6. นางสาวอุมาทิ	โสดากุล
7. นางขวัญใจ	พรมโสภา	8. นายณัฐพล	นาคทอง
9. นายวีรชัย	ภววิจารณ์	10. นางพร	แสนเวียน
11. นายอุดมศักดิ์	ไชยพันโท	12. นางชนิษฐา	จะราพร
13. นางจันสุดา	เชื้อตะโปน	14. นางอุไรวรรณ	สุธรรมวงศ์
15. นายบันเล็ง	รีพล		

3.6 วิธีการศึกษา/กระบวนการดำเนินโครงการวิจัย

วิธีการดำเนินโครงการวิจัยนี้ ประกอบไปด้วยขั้นตอนหลัก คือ ขั้นการชี้แจงทำความเข้าใจในการทำงานโครงการให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการปฏิบัติการ และสรุปผลการวิจัย เป็น แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดการดำเนินงาน และผลการดำเนินงานดังนี้

3.6.1 กิจกรรมที่ 1 ประชุมทีมวิจัยเพื่อทำความเข้าใจในโครงการและแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงาน

เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2554 ที่ ศาลากลางหมู่บ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 21 คน คือทีมวิจัยบ้านนาทราย วัตถุประสงค์การดำเนินงาน เพื่อสร้างความเข้าใจและเตรียมความพร้อมในการจัดทำงานวิจัย และเพื่อวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน ขั้นตอนการดำเนินงาน ชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดประชุม ทำความเข้าใจถึงการทำงานวิจัย วิธีการดำเนินงาน ตลอดจนเป้าหมายการดำเนินงานวิจัยร่วมกัน กำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานระหว่างทีมวิจัย วางแผนการ

ค้นหาอาสาสมัครการทำงานวิจัยในชุมชน ประกอบไปด้วย การทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร วัตถุประสงค์การหาอาสาสมัคร คุณสมบัติของอาสาสมัคร (เน้นความสมัครใจ และความสนใจเป็นหลัก) วิธีการค้นหาอาสาสมัคร เป็นต้น நடหมายการทํากิจกรรมต่อไป ผลการดำเนินงาน ทีมวิจัยเข้าใจกระบวนการทำงานวิจัย แบ่งบทบาทหน้าที่การทำงานในโครงการ ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงาน และได้แผนปฏิบัติงานโครงการ)

3.6.2 กิจกรรมที่ 2 ประชาคมชี้แจงโครงการวิจัยให้ชุมชนในพื้นที่โครงการเพื่อทำความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในทีมวิจัย พร้อมทั้งค้นหาอาสาสมัครนักวิจัย จัดขึ้นเมื่อ วันที่ 2 สิงหาคม 2554 ที่ ศาลากลางหมู่บ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี ผู้เข้าร่วมประชุม 100 คน ประกอบไปด้วย ทีมวิจัยบ้านนาทราย และชุมชนบ้านนาทราย วัตถุประสงค์ของกิจกรรม เพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัยให้ชุมชนในพื้นที่ได้รับรู้และเข้าใจ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการงานวิจัย และค้นหาอาสาสมัครในการเข้ามาช่วยการทำงานวิจัย ขั้นตอนการดำเนินงาน ชี้แจงวัตถุประสงค์ ชี้แจงถึงการทํากิจกรรมวิจัยตามเอกสาร ทำความเข้าใจถึงเป้าหมายและผลที่คาดว่าจะได้รับการทํากิจกรรมวิจัย หาอาสาสมัครมาร่วมทำงานร่วมกันโดยให้ที่ประชุมเสนอชื่อ และสมัครใจ และนัดหมายกิจกรรมต่อไป ผลการดำเนินงาน ทำให้คนในชุมชนได้รับทราบรายละเอียด และเข้าใจการทํากิจกรรมวิจัยร่วมกัน ตลอดจนพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานวิจัยเพื่อชุมชนต่อไป และได้อาสาสมัครเข้ามาช่วยการทำงานวิจัย พร้อมเรียนรู้ร่วมกัน

3.6.3 กิจกรรมที่ 3 เวทีเสวนา ค้นหา คุณภาพและคุณค่า ของ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสู่ความเข้มแข็งของชุมชน (อบรมการสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูลและเทคนิคการเก็บข้อมูล ครั้งที่ 1) จัดขึ้นเมื่อ วันที่ 15 เดือนมิถุนายน 2554 ที่ ห้องคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ผู้เข้าร่วม ประกอบไปด้วย ทีมวิจัยจาก โหนดนักวิชาการ และทีมวิจัยรุ่นปี 2554 ภายใต้ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 6 โครงการโครงการละ 10 คน และนักวิจัยรุ่นพี่ ทีมวิจัยการจัดการจัดการตลาดนัดบ้านนาทรายที่เข้าร่วมมี 10 คน วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักวิจัยได้เข้าใจกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น รวมถึงเข้าใจ คุณภาพและคุณค่าของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ให้นักวิจัยได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ตลอดจนสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูล รู้เทคนิคในการเก็บข้อมูล ขั้นตอนการดำเนินงาน ชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดประชุม ฉายวีดิทัศน์ “10 ปี CBR คุณค่าและความหมายต่อสังคมไทย” เสวนาหมู่ในหัวข้อ “ค้นหา คุณภาพ และคุณค่า ของ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น หลังจากนั้น แบ่งผู้เข้าร่วมประชุมออกเป็น 2 ห้องย่อย ห้องที่ 1 ได้แก่ กลุ่มนักวิจัยภายใต้โหนดฯ นักวิชาการจังหวัดอุบลราชธานี ห้องย่อยที่ 2 คือ กลุ่มนักวิจัยภายใต้ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี กระบวนการในห้องย่อยที่ 2 มีดังนี้ บรรยายประกอบ PW ในเรื่องแนวทางการบริหารจัดการโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ทั้งในเชิงเนื้อหาและการบริหารงบประมาณ การทำบัญชีโครงการ แต่ละโครงการวิจัยช่วยกันสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มย่อยทุกกลุ่ม สรุปผลการจัดประชุม และแยกย้ายกันกลับบ้านโดยสวัสดิภาพ ผลการดำเนินงาน ทีมวิจัยเข้าใจกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น รวมถึงเข้าใจ คุณภาพและคุณค่าของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับทีมวิจัยรุ่นพี่ และทีมวิจัยระหว่างโหนด (โหนดชุดนักวิชาการจังหวัดอุบลราชธานี ได้

ประเด็น พร้อมทั้งความถนัดในการเก็บข้อมูล(ในบางประเด็น)ได้รู้เทคนิคในการเก็บข้อมูล และวิธีการในการเก็บข้อมูล และได้ความรู้ข้างต้นนำไปบอกต่อให้กับทีมวิจัยที่ไม่ได้มาเข้าร่วมประชุมด้วย

3.6.4 กิจกรรมที่ 3 การประชุมเตรียมทีมวิจัยเพื่อสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จัดขึ้นเมื่อ วันที่ 10 สิงหาคม 2554 ที่ ศาลากลางหมู่บ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 25 คน ประกอบไปด้วย ทีมวิจัย และเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.อุบลราชธานี วัตถุประสงค์ของกิจกรรม เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำกิจกรรมอบรมสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล และเทคนิคการเก็บข้อมูลในชุมชน **ขั้นตอนการดำเนินงาน** ลงทะเบียนทีมวิจัยที่เข้าร่วมประชุม และชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดประชุม ทบทวนกิจกรรมที่ได้ทำผ่านมา ทบทวนบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานได้รับ ทบทวนการเขียนรายงานกิจกรรม ทบทวนกิจกรรมที่จะทำตลอดโครงการร่วมกัน ว่ามีกิจกรรมอะไรบ้าง กิจกรรมที่จะทำในระยะที่ 1 มีกิจกรรมอะไรบ้าง และกิจกรรมที่จะทำในเร็วนี้เป็กิจกรรมอะไร เพื่อให้ทีมวิจัยเข้าใจกระบวนการทำงานร่วมกัน และร่วมกันวางแผนการทำงานให้สอดคล้องกับประเด็น กิจกรรม และระยะเวลาการทำงาน เมื่อทบทวนเสร็จแล้วนักวิจัยก็ได้ร่วมกันวางแผนการทำกิจกรรมอบรมการสร้างเครื่องมือ และเทคนิควิธีการ การเก็บข้อมูล โดยได้เริ่มจากการพูดทบทวนกิจกรรมการสร้างเครื่องมือ ที่ได้จัดขึ้นที่ ม. อุบลฯ ที่ผ่านมา ว่าเราได้อะไรไว้แล้วบ้าง ซึ่ง สิ่งที่ได้คือ หัวข้อ หรือประเด็นในการเก็บข้อมูล ขอบเขตข้อมูลที่จะเก็บในแต่ละประเด็น รวมถึงคำถามในการเก็บข้อมูลบางประเด็น เทคนิควิธีการเก็บข้อมูล และแบบบันทึกการเก็บข้อมูลเชิงมูลค่าของตลาด เมื่อได้ทบทวนเสร็จ ทีมวิจัยก็ได้ร่วมทำความเข้าใจในประเด็นการเก็บข้อมูลอีกครั้ง รวมทั้งมีการระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมในวิธีการเก็บข้อมูล ประเด็นการเก็บข้อมูล และเทคนิควิธีการเก็บข้อมูลที่ผลการดำเนินงาน ทีมวิจัยมีความพร้อมที่จะทำกิจกรรมอบรมสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล และเทคนิคการเก็บข้อมูลในชุมชน ให้กับนักวิจัยและอาสาสมัครนักวิจัย ซึ่งพร้อมทั้งในด้านเนื้อหา และกระบวนการในการอบรม

3.6.5 กิจกรรมที่ 3 อบรมทีมวิจัยพร้อมทั้งอาสาสมัคร เพื่อสร้างความเข้าใจในการการจัดเก็บข้อมูล และใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล จัดขึ้นเมื่อ วันที่ 16 สิงหาคม 2554 ที่ ศาลากลางหมู่บ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 45 คน ประกอบด้วย ทีมวิจัย และ เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี วัตถุประสงค์ของกิจกรรม เพื่อให้ นักวิจัยและทีมวิจัยร่วมกันสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล และได้เรียนรู้ ทดลองปฏิบัติ เทคนิคและวิธีการเก็บข้อมูล **ขั้นตอนการดำเนินงาน** ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยให้อาสาสมัครทราบ และชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดประชุม ทำความเข้าใจการสร้างเครื่องมือ ประเด็นในการจัดเก็บข้อมูล และเทคนิคการเก็บข้อมูล ทีมวิจัยร่วมการสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูลโดยการแบ่งกลุ่มสร้างเครื่องมือในแต่ละประเด็น ทั้งนี้มี 3 ประเด็น คือ ข้อมูลทั่วไปของชุมชน แผนที่ชุมชน ข้อมูลเรื่องสุขภาวะชุมชน และข้อมูลเรื่องตลาด หลังจากนั้นแต่ละกลุ่มได้นำเสนอข้อมูลที่จะจัดเก็บ รวมถึงเครื่องมือในการเก็บข้อมูลนั้น พร้อมกับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน นักวิจัยทดลองเก็บข้อมูลโดยการถามกลุ่มเป้าหมายที่ได้วางเอาไว้แล้วว่าแต่ละกลุ่มจะสัมภาษณ์ใครบ้าง ทั้งนี้ก่อนที่จะลงไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้ให้ทีมวิจัยทุกคนลองทบทวน

และแลกเปลี่ยนกันถึงเทคนิคการสัมภาษณ์ หรือการเก็บข้อมูลต่างๆ ว่าควรทำอย่างไร หลังจากนั้นทีมวิจัยทุกคนก็ลงสัมภาษณ์ตามกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้แต่ละกลุ่มจะมีพี่เลี้ยงศูนย์ประสานงานคอยให้คำแนะนำในการสัมภาษณ์ หลังจากทีทีมวิจัยสัมภาษณ์เสร็จแล้ว แต่ละทีมมาสรุปผลการทดลองเก็บข้อมูล พร้อมทั้งนำเสนอให้แต่ละกลุ่มได้รับรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เติมเต็ม เทคนิค กระบวนการ และเนื้อหา ทีมวิจัยและอาสาสมัครร่วมกันสรุปประเด็นข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือ กลุ่มเป้าหมายที่จะไปเก็บข้อมูลร่วมกัน นัดหมายการเก็บข้อมูลในชุมชน ทั้งนี้ในการลงเก็บข้อมูลนั้นให้ไปตามกลุ่มการสร้างเครื่องมือ และแบ่งบทบาทหน้าที่ในกลุ่มให้ชัดเจนก่อนลงเก็บข้อมูล ผลการดำเนินงาน นักวิจัยและทีมวิจัยได้ร่วมกันสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล และได้เครื่องมือเก็บข้อมูลของโครงการวิจัย ตลอดจนได้เรียนรู้ ทดลองปฏิบัติ เทคนิค และวิธีการเก็บข้อมูลร่วมกัน

3.6.6 กิจกรรมที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 16 สิงหาคม – 30 กันยายน 2554 สถานที่ บ้านนาทราย ตลาดนัดบ้านนาทราย รพ.สต. และ สาธารณสุขอำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี มีทีมวิจัยเข้าร่วมประชุมทั้งหมด 39 คน วัตถุประสงค์การเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ ขั้นตอนการดำเนินงาน ทีมวิจัย และอาสาสมัครทีมวิจัยลงเก็บข้อมูลตามกลุ่มในวันอบรมการสร้างเครื่องมือ ทั้งนี้ เวลาในการลงเก็บข้อมูลจะขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล (ส่วนมากจะลงเก็บข้อมูลช่วงเย็น หลังจากทำกับข้าว และกินอาหารเย็น) นอกจากนี้การเก็บข้อมูลทีมวิจัยจะนัดกันเก็บในวันตลาดนัดของแต่ละสัปดาห์ เพื่อที่ทีมวิจัยจะได้เก็บข้อมูลร่วมกันในหลายๆ หัวข้อ อีกทั้งได้ร่วมกันสังเกต สำนวน การค้าขาย ลูกค้าที่เข้ามาซื้อ กระบวนการเก็บข้อมูลในวันนี้จะมีการแบ่งกลุ่มกัน กลุ่มละ 4-5 คน เพื่อที่จะออกไปสำรวจร้านค้า ซึ่งแบ่งออกตามโซน เพื่อให้การสำรวจได้เร็วขึ้น นอกจากมีการสำรวจดังกล่าวแล้ว การเก็บข้อมูลในวันนี้ยังมีการถามถึงข้อมูลในส่วนของการจัดการตลาด และข้อมูลเรื่องสุขภาวะชุมชนไปด้วย ทั้งนี้ข้อมูลใน 2 หัวข้อดังกล่าวจะเก็บโดยการสัมภาษณ์จากแม่ค้า และลูกค้าที่อยู่ในชุมชน และนอกชุมชน ซึ่งจะสัมภาษณ์ตอนที่ตลาดเริ่มจะเก็บแล้ว นอกจากนี้ทีมวิจัยยังมีการเก็บข้อมูลโดยสังเกตการณ์ต่อรองการซื้อ การขายระหว่างลูกค้ากับแม่ค้าด้วย การเก็บข้อมูลนอกจากมีการสัมภาษณ์ สำนวน สังเกตแล้ว ยังมีการตั้งกลุ่มสนทนากันระหว่างทีมวิจัย และคนในชุมชน ในข้อมูลเรื่องของตลาด และสุขภาวะชุมชน ผลการดำเนินงาน ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ และทำให้นักวิจัยได้เรียนรู้ วิธีการ เทคนิคการเก็บข้อมูลในหลายๆ รูปแบบ

3.6.7 กิจกรรมที่ 5 นักวิจัย ที่ปรึกษา และอาสาสมัครนักวิจัย ประชุมร่วมกันเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลข้อมูลที่เก็บมาได้ พร้อมทั้งวางแผนการไปศึกษาดูงาน จัดขึ้นเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2554 ที่ ศาลากลางหมู่บ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอ นาตาล จังหวัดอุบลราชธานี มีทีมวิจัยเข้าร่วมประชุมจำนวน 42 คน มีวัตถุประสงค์ของกิจกรรม เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เก็บมาได้ และเพื่อนำข้อมูลมาสรุปและประมวลผล ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ทีมวิจัยได้จัดขึ้นอยู่จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1. มีขั้นตอนและผลการดำเนินงานดังนี้ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดประชุม ตรวจสอบข้อมูลที่เก็บมาได้ว่ามีอะไรบ้าง แบ่งกลุ่มรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นข้อมูล ดังนี้ กลุ่มที่ 1 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในด้านสภาพเศรษฐกิจและการขายสินค้าในตลาดนัดบ้านนาทราย (แบบบันทึกข้อมูล

การขายสินค้า) วิเคราะห์โดยการนำข้อมูลมาลงตาราง กลุ่มที่ 2 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องของ ตลาดนัด การเปลี่ยนแปลงของตลาด การจัดการตลาดนัด ผลกระทบที่เกิดจากการมีตลาดนัด และเรื่องสุขภาวะชุมชน (ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มา) กลุ่มที่ 3 รวบรวมข้อมูลเรื่องบริบทชุมชน หลังจากจากแต่ละทีมได้ข้อมูลร่วมกัน ก็ได้มีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม สรุปผลการจัดกิจกรรมและผลการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล เสร็จแล้วก็ได้นัดหมายกันทำกิจกรรมรวบรวมข้อมูลในครั้งต่อไป พร้อมทั้งนัดหมายให้ทีมวิจัยไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาด ไม่เพียงพอ แล้วนำมารวบรวมกันไว้ที่หัวหน้าโครงการ นายสมพร และนายบุตรดา เพื่อจะได้นำข้อมูลมารวบรวมวิเคราะห์ในครั้งต่อไป

กิจกรรมวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลในครั้งที่ 2 มีขั้นตอนและผลการดำเนินงานดังนี้ ทีมวิจัยนำข้อมูลมารวบรวมกัน โดยรวบรวมข้อมูลทีละเรื่อง แล้วนำแต่ละเรื่องมารวบรวมกัน ร่วมกันคิดพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย ให้ดีขึ้น และเป็นตลาดที่สร้างคุณค่าและมูลค่าให้กับชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องที่ดีที่สุด สรุปแนวทางเบื้องต้นในการพัฒนาระบบการจัดการตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย นัดหมาย พร้อมทั้งวางแผนการทำกิจกรรมต่อผลการดำเนินงาน ได้รวบรวมข้อมูลที่ทีมวิจัยเก็บมา พร้อมทั้งได้สรุปประมวลผลข้อมูลร่วมกัน และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางในการจัดการตลาดนัดชุมชน เพื่อให้เกิดสุขภาวะชุมชนต่อไป

3.6.8 กิจกรรมที่ 6 ทีมวิจัย อาสาสมัครนักวิจัยไปศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ท่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการวิจัย เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2554 ที่ ตลาดนัดชายแดนบ้านท่าไคร้ ตำบลนาสินวล อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร มีนักวิจัยเข้าร่วมศึกษาดูงาน จำนวน 10 คน มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้การบริหารจัดการในพื้นที่ที่มีประสบการณ์ เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างพื้นที่ดูงานกับทีมงาน และเพื่อสรุปข้อมูลที่ได้จากการดูงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน ประชุมกันก่อนไปศึกษาดูงาน เพื่อเตรียมความพร้อม โดยการหาตัวแทนไปศึกษาดูงาน เตรียมประเด็นในการเรียนรู้ นัดหมายวันเวลา และสถานที่ ขึ้นรถ ถึงสถานที่ดูงานทีมวิจัยแยกย้ายกันไปศึกษาดูงานตามประเด็นและความสนใจ หลังจากนั้น กลับมารวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างทีมวิจัยและคนในพื้นที่ศึกษาดูงาน และสรุปผลการดูงานตลาดนัดชายแดนบ้านท่าไคร้ ว่าเป็นอย่างไรบ้าง แต่ละคนได้อะไรจากการศึกษาดูงานดังกล่าว หลังจากได้มีการสรุปผลการศึกษาดูงานตลาดนัดบ้านท่าไคร้เสร็จแล้ว ทีมวิจัยก็ได้แยกย้ายกันไปดูตลาดอินโดจีน ซึ่งเป็นการจัดการของเทศบาลมุกดาหาร ผลการดำเนินงาน ได้เรียนรู้การบริหารจัดการตลาดนัดที่แตกต่างไปกับการจัดการตลาดนัดบ้านนาทราย ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการตลาดนัดกับชุมชนบ้านท่าไคร้ ทำให้ได้เรียนรู้วิถีที่แตกต่างกัน และได้สรุปข้อมูลที่ได้จากการดูงาน รวมถึงได้พูดคุยแลกเปลี่ยนถึง ความเหมือนและความแตกต่างของการจัดการตลาดนัดของทั้งสองตลาด

3.6.9 กิจกรรมที่ 7 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อออกแบบปฏิบัติการ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2555 ที่ รีสอร์ทปลายฟ้า บ้านสองคอน ตำบลสองคอน อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด คน ประกอบไปด้วย ทีมวิจัยเกษตรริมโขงบ้านสำโรง การจัดการป่าชุมชนบ้านร่องคันแยงน้อย การสร้างพื้นที่กิจกรรมเยาวชนบ้านคำกลาง ทีมวิจัยการจัดการตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย และเจ้าหน้าที่

ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมคือ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ออกแบบปฏิบัติการ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ ลงทะเบียนและรับเอกสารชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัด ประชุม ทบทวนโครงการวิจัยที่หาว่ามีความเป็นมา (ปัญหาการวิจัย) วัตถุประสงค์ อย่างไร ทบทวน ประเด็นข้อมูลที่เก็บมาได้ เสร็จแล้วทีมวิจัยวิเคราะห์เชื่อมโยงไปสู่แนวทางการทดลองปฏิบัติการ คือ แนวทางการจัดการและพัฒนาตลาดนัดชุมชนบ้านนาทรายเพื่อสุขภาวะชุมชน หลังจากวิเคราะห์เชื่อมโยง เสร็จแล้วให้ทีมวิจัยแต่ละทีมออกนำเสนอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเสนอแนะ หลังจากนั้นให้ทีมวิจัย แต่ละโครงการออกแบบแผนกิจกรรมทดลองปฏิบัติการ ผลการดำเนินงาน คือ ทีมวิจัยได้ทบทวนโครงการ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชื่อมโยงและได้สร้างเครื่องมือในการที่จะทดลองปฏิบัติงานในงวดที่ 2 ต่อไปได้ รวมทั้ง ได้นำข้อมูลลงในแผนการดำเนินกิจกรรมที่นำมาจากตารางวิเคราะห์เชื่อมโยงที่จะนำลงในกิจกรรม ต่อไป

3.6.10 กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมคืนข้อมูลต่อชุมชน พร้อมทั้งหาแนวทางในการจัดการตลาดนัดชุมชน เพื่อสุขภาวะของชุมชนบ้านนาทราย จัดขึ้นเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2555 ที่ ศาลาประชาคมบ้านนาทราย มี ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 100 คน ประกอบไปด้วยทีมวิจัย และ คนในชุมชนบ้านนาทราย มีวัตถุประสงค์ใน การจัดกิจกรรมเพื่อ คืนข้อมูลที่เก็บมาได้ให้คนในชุมชนได้รับรู้ร่วมกัน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและ ความครบถ้วนของข้อมูลร่วมกัน และเพื่อหาแนวทางในการทดลองปฏิบัติการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อ สุขภาวะชุมชน ขั้นตอนการดำเนินงาน มีดังนี้ จัดประชุมเตรียมทีมก่อนจัดประชุมชี้แจงครั้งวัน วันจัด ประชุม เริ่มจากชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดประชุม นำเสนอข้อมูลโครงการวิจัย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกัน ร่วมกันหาแนวทางในการจัดการตลาดนัดเพื่อสุขภาวะชุมชน และสรุปผลการประชุม ผลการ ดำเนินงาน คนในชุมชนได้รับรู้ข้อมูลโครงการวิจัย พร้อมทั้งได้ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วน ร่วมกัน และได้แนวทางการทดลองปฏิบัติการจัดการตลาดนัดชุมชนร่วมกัน

3.6.11 กิจกรรมที่ 9 กิจกรรมอบรมการเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 21-22 กันยายน 2555 ที่ โรงแรมกิจตรงวิไลด์ มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 37 คน ประกอบไปด้วย ทีมวิจัยบ้านสำโรง ทีมวิจัยบ้าน ร่องคันแยงน้อย ทีมวิจัยบ้านคำกลาง ทีมวิจัยบ้านปากห้วยม่วง ทีมวิจัยบ้านนาทราย จำนวน 5 คน วิทยากร และเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม เพื่อให้ ทีมวิจัยได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ขั้นตอนการดำเนินงาน วิทยากรบรรยาย ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการเขียนรายงาน พร้อมทั้งบรรยายถึงขั้นตอนกระบวนการ เนื้อหาการเขียนรายงาน โดยเน้นถึงกรอบของข้อมูลความคิดตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ทีมวิจัยทบทวน โครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ ลงมือปฏิบัติตามกรอบข้อมูลความคิดตาม วัตถุประสงค์ของโครงการ นำเสนอข้อมูลจากการลงมือปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมการอบรมและวิทยากร วิทยากร ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูลเพิ่มเติมของโครงการ นัดหมายการเขียนรายงานในพื้นที่ และสรุปผลการ

ทำงาน ผลการดำเนินงาน ได้ความรู้ และแนวทางการเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ มีองค์ประกอบอยู่ 5 บท และข้อมูลเพิ่มเติมตามกรอบข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของโครงการจากทางวิทยาการ

3.6.12 กิจกรรมที่ 10 ทดลองปฏิบัติการตามแนวทางที่ตั้งไว้ มีทั้งหมด 3 กิจกรรมหลัก และ 4 กิจกรรมย่อย ดังนี้

(1) สร้างภาพลักษณ์ (Brand) ตลาดนัดบ้านนาทรายให้เป็นตลาดนัดอาหารปลอดภัย

เพื่อให้ตลาดนัดบ้านนาทรายเป็นตลาดนัดเพื่อสุขภาพ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อคนในชุมชน ตลาดจนพ่อค้า แม่ค้า และลูกค้าที่เข้ามาตลาดนัดด้วย ทั้งนี้การสร้างภาพลักษณ์ (Brand) ดังกล่าว จะเริ่มจากจุดรูปธรรมเล็กๆ คือ จัดทำโซนตลาดเพื่อขายอาหารพื้นบ้านอาหารปลอดภัย จัดทำถังขยะ จัดทำห้องน้ำให้ถูกสุขลักษณะ ซึ่งมีรายละเอียดกระบวนการ และขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

(1.1) ตั้งชื่อตลาดนัด และ แต่งคำขวัญตลาดนัดบ้านนาทราย เพื่อให้คนในชุมชน และนอกชุมชนได้รับรู้ การตั้งชื่อและคำขวัญตลาดนัดที่มียังได้ช่วยกันคิดตั้งขึ้น เมื่อตั้งชื่อและแต่งคำขวัญเสร็จแล้ว ได้มีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ คือ จัดทำไวนิล ชื่อตลาด และคำขวัญบอกลักษณะเด่นของตลาด นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์แบร์นตลาดดังกล่าวผ่านเวทีประชุมประจำของหมู่บ้าน เป็นต้น

(1.2) จัดการตลาดนัดโดยการจัดโซนขายอาหารพื้นบ้าน เพื่อให้คนในชุมชนและผู้ที่มาจับจ่ายใช้สอยในบริเวณตลาดได้อุปโภค บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพต่อสุขภาพ เพื่อลดความเสี่ยงให้กับผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อรังรายใหม่ และคนในชุมชนได้นำสินค้าอาหารพื้นบ้านมาขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ทั้งนี้ก่อนที่จะมีการจัดโซนขายอาหารก็จะมีประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวชุมชนให้กับคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงได้รับรู้ พร้อมทั้งเชิญชวนให้นำอาหารพื้นบ้านเข้ามาขายร่วมกัน นอกจากนี้ก็มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์ ทำเลให้กับคนที่ขายอาหารในโซนอาหารพื้นบ้าน มีการจัดงานมหกรรมเทศกาลอาหารเพื่อสุขภาพสู่อาเซียน (5 ตุลาคม 2555) ซึ่งจัดวันตลาดนัด ภายในโซนที่ขายอาหารพื้นบ้านก็จะมีทีมวิจัย และสาธิตและให้ความรู้เรื่องอาหารพื้นบ้าน อาหารเพื่อสุขภาพ คุณประโยชน์ของอาหารพื้นบ้าน และมีการแจกแผ่นพับประชาสัมพันธ์

(2) แนวทางการจัดการตลาดนัดด้านสาธารณสุขปลอดภัย เพื่อสุขภาพชุมชน

(2.1) จัดทำถังขยะ และรณรงค์เรื่องการรักษาความสะอาด ทีมวิจัยได้ช่วยกันจัดทำถังขยะเหล็กตั้งในบริเวณตลาดนัด และในชุมชน และมีการรณรงค์การรักษาความสะอาดภายในชุมชน โดยผ่านเวทีประชุมประจำเดือน และเวทีประชาคมของหมู่บ้าน ส่วนการรณรงค์รักษาความสะอาดกับคนภายนอกชุมชน (พ่อค้า แม่ค้า และกลุ่มลูกค้าจากหมู่บ้านใกล้เคียง จากประเทศเพื่อนบ้าน คือ ลาว เวียดนาม) มีการรณรงค์ผ่านหอกระจายข่าวในวันตลาดนัด และทีมวิจัยเดินประชาสัมพันธ์ในตลาด โดยใช้โทรโข่งเนื้อหาในการรณรงค์คือ เรื่องสุขอนามัยที่ถูกต้อง ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้คนภายนอกได้ทิ้งขยะลงถังขยะ เป็นต้น ผลการดำเนินงาน มีถังขยะตั้งไว้ที่บริเวณหมู่บ้าน และตลาดนัดชุมชน จำนวน 3 ถัง 2 จุด

(2.2) จัดทำห้องน้ำเพิ่มขึ้น และปรับปรุงห้องน้ำที่มีอยู่ให้ถูกสุขลักษณะ เนื่องจากห้องน้ำที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการของพ่อค้า แม่ค้า และคนที่มาตลาดนัด ดังนั้นจึงมีการจัดทำห้องน้ำอย่างมีส่วนร่วม คือ มีการตั้งกองทุนเพื่อสร้างและปรับปรุงห้องน้ำ ทีมวิจัยได้ตั้งกองทุนห้องน้ำเริ่มแรก 2,000 บาท แล้วนำไปประชาสัมพันธ์ในงานมหกรรมตลาดนัดอาหารเพื่อสุขภาพสู่อาเซียน เพื่อให้พ่อค้าแม่ค้าในตลาดได้บริจาคร่วมด้วย ซึ่งในวันนั้นได้ทุนในการสร้างห้องน้ำเพิ่มเติม (3,500 บาท) ทั้งนี้ปัจจุบันมีการสร้างห้องน้ำขึ้นมาใหม่ 2 ห้อง และมีการปรับปรุงห้องน้ำที่มีอยู่ให้มีการใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น และถูกสุขลักษณะมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการจัดการดูแลห้องน้ำอย่างต่อเนื่องคือ ให้คนที่เก็บขยะได้ดูแลความสะอาดห้องน้ำหลังจากตลาดนัดเสร็จ ปิดประตูห้องน้ำไว้หลังจากตลาดนัดเลิกแล้ว นอกจากนี้คณะกรรมการหมู่บ้านก็ทำน้ำที่ดูแลห้องน้ำร่วมกันตามความเหมาะสม

(3) แนวทางการจัดการตลาดนัดเพื่อสุขภาวะชุมชนร่วมกับเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การหาแนวร่วมกับภาคีเครือข่ายทีมวิจัยได้จัดประชุมปรึกษาหารือกับภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการทำงานวิจัยให้ได้รับทราบ ให้ภาคีเครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนหาแนวทางการทำงานร่วมกันในเรื่องการจัดการตลาดนัด การประชุมปรึกษาหารือ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2555 มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 17 คน ประกอบไปด้วย ตัวแทนจากโรงเรียน ตัวแทนจาก กศน. ตัวแทนจากสาธารณะสุขอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพะลาน สอบต. เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น ผลการดำเนินงานคือ ได้แนวทางการจัดการตลาดนัดเพื่อสุขภาวะร่วมกัน

3.6.13 กิจกรรมที่ 11 สรุปผลการทดลองปฏิบัติการ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2555 ที่ศาลากลางบ้านนาทราย ต.พะลาน อ.นาตาล จ. อุบลราชธานี มีทีมวิจัยเข้าร่วม 42 คน วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม เพื่อสรุปผลการทดลองปฏิบัติการ และเตรียมนำเสนอผลการดำเนินงานวิจัยให้กับคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ขั้นตอนการดำเนินงาน ชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดประชุม ทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมา สรุปผลการทดลองปฏิบัติการโครงการวิจัย ว่าทำแล้วได้ผลอย่างไรบ้าง เจอปัญหาอุปสรรคอย่างไร แก้ไขอย่างไร เหมาะสมสำหรับการจัดการตลาดต่อไปหรือไม่ เตรียมกิจกรรมนำเสนอผลงานวิจัยให้กับคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ โดยการวางแผนการดำเนินกิจกรรมว่าต้องมีขั้นตอนอย่างไรบ้าง แต่ละคนต้องเตรียมงานอย่างไร สรุปผลการประชุม ผลการดำเนินงาน ได้สรุปผลการทดลองปฏิบัติการ และได้เตรียมการดำเนินกิจกรรมนำเสนอผลงานวิจัย

3.6.14 กิจกรรมที่ 12 นำเสนอผลการทำงานวิจัยให้กับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ และเสนอแนะ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2555 ที่ศาลากลางบ้านนาทราย ต.พะลาน อ.นาตาล จ. อุบลราชธานี มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 97 คน ประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์การดำเนินงาน เพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานวิจัยให้กับคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะ ขั้นตอน

การดำเนินงาน ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์โครงการวิจัย นำเสนอผลการดำเนินงานวิจัยทั้งกระบวนการ เนื้อหา ปัญหาอุปสรรคที่พบ ให้กับคนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ แลกเปลี่ยนความเห็น สรุปผลการดำเนินกิจกรรม ผลการดำเนินกิจกรรม ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบผลการดำเนินงานวิจัยและได้แลกเปลี่ยนความเห็นข้อเสนอแนะ

3.6.15 กิจกรรมที่ 13 สรุปผลการดำเนินงานวิจัยและเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2555 ทีมวิจัยเข้าร่วมจำนวน 42 คน มีวัตถุประสงค์การดำเนินกิจกรรม เพื่อสรุปผลการดำเนินงานวิจัยและเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ ขั้นตอนการดำเนินงาน ทีมวิจัยทบทวนโครงการว่ามีความเป็นมา วัตถุประสงค์โครงการ วิธีการดำเนินงาน และผลที่คาดว่าจะได้รับอย่างไร ทบทวนการทำกิจกรรมที่ผ่านมาเป็นอย่างไร และร่วมกันเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ ผลการดำเนินงาน ได้สรุปผลการดำเนินโครงการวิจัย และได้ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลของการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัย โครงการวิจัย การจัดการตลาดนัดเพื่อสุขภาวะของชุมชน กรณีศึกษา บ้านนาทราย ต.พะลาน อ.นาตาล จ.อุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและการพัฒนาการของตลาดชุมชนบ้านนาทรายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านสุขภาวะของชุมชนในช่วงก่อนและหลังการเกิดตลาดนัดชุมชน 3) เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุ และผลกระทบจากการจัดการตลาดนัดชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาวะชุมชนบ้านนาทราย 4) เพื่อศึกษาความสำคัญและความสัมพันธ์ของตลาดนัดชุมชนที่มีต่อชุมชนบ้านนาทรายและผู้ที่เกี่ยวข้อง 5) เพื่อศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อให้เกิดสุขภาวะที่ดีของชุมชน 6) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชนบ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี (Participatory Action Research: PAR) ซึ่งมีส่วนร่วมโดยการร่วมคิด เสนอความคิดเห็น ร่วมเก็บข้อมูล ตลอดจนร่วมกันปฏิบัติการเพื่อการจัดการตลาดนัดเพื่อสุขภาวะของชุมชน ดังกล่าว ทั้งนี้ร่วมทำงานวิจัยตั้งแต่ระยะแรกจนระยะสุดท้าย เริ่มตั้งแต่ การวางแผนการทำงาน แบ่งบทบาทหน้าที่ การศึกษาข้อมูล ปฏิบัติการจัดการตลาดนัดเพื่อสุขภาวะของชุมชน จนได้ผลการศึกษาวิจัยดังนี้

- 4.1 บริบททั่วไปของชุมชนบ้านนาทราย
- 4.2 ตลาดนัดชุมชน
- 4.3 สุขภาวะของชุมชนบ้านนาทราย
- 4.4 แนวทางการจัดการและพัฒนาตลาดนัดชุมชนบ้านนาทรายเพื่อสุขภาวะชุมชน

4.1 บริบททั่วไปของชุมชนบ้านนาทราย

4.1.1 ประวัติการก่อตั้งชุมชน

บ้านนาทรายก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2433 มีนายภูแก้วและนายขุนชัย เป็นผู้ก่อตั้ง ซึ่งนายภูแก้วและนายขุนชัย อพยพมาจากบ้านปากแซงและบ้านพะลาน โดยเริ่มแรกได้พากันเข้ามาปลูกสวนเลี้ยงสัตว์และหาปลาตามลำแม่น้ำโขง เพราะบริเวณทำน้ำแห่งนี้มีปลาชุกชุม หากินสะดวกสบายทั้งคนและสัตว์ ทำให้คนในหมู่บ้านใกล้เคียงทั้งที่มาจากบ้านพะลานและบ้านปากแซง ได้เข้ามาตั้งรกรากอยู่ในหมู่บ้านนาทราย สาเหตุที่ตั้งชื่อว่า “บ้านนาทราย” เพราะบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านมีหาดทรายสูงยาว และเกาะแก่งที่สวยงาม อาณาเขตบ้านนาทราย ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านนาหินโง่น อำเภอนาตาล ทิศใต้ ติดต่อกับบ้านปากแซง อำเภอนาตาล ทิศตะวันออก ติดต่อกับ แม่น้ำโขง หากเดินทางข้ามไปอีกฝั่งจะเป็นบ้านปากตะพาน บ้านหนองยาว และบ้านปากสนม เมืองนครเพ็ง แขวงสละวัน ประเทศลาว ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านนาคง อำเภอนาตาล ระยะทาง

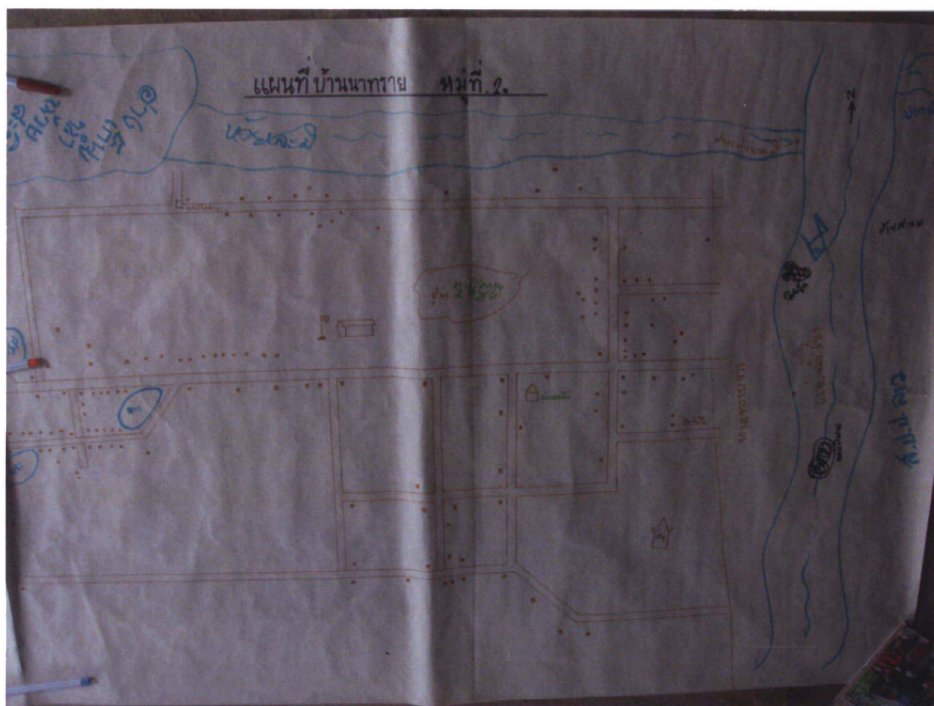
จากบ้านนาทรายถึง อำเภอนาดาล 15 กิโลเมตร และระยะห่างจากจังหวัดอุบลราชธานี 121 กิโลเมตร ทั้งนี้ แต่เดิมบ้านนาทรายขึ้นกับอำเภอเขมราฐ ปัจจุบันขึ้นกับอำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี

สภาพพื้นที่บ้านนาทรายเป็นที่ราบสูง มีพื้นที่ติดต่อกับแม่น้ำโขงหากข้ามแม่น้ำโขงจากบริเวณบ้านนาทรายไปจะเป็นฝั่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บริเวณปากสนม เมืองนครเพ็ง แขวงสละวัน ทางทิศใต้เป็นบ้านปากตะพาน ทางทิศตะวันตกเป็นบ้านหนองยาว เขตภาค 3 (เขตรักษาการของสปป.ลาว)

บ้านนาทรายมีผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันทั้งหมด 21 คน และปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านชื่อ นางสาวอุมาทิ โสดากุล

4.1.2 จุดที่ตั้งของชุมชน บ้านนาทรายตั้งอยู่ทิศตะวันออกของอำเภอนาดาล ห่างจากที่ว่าการอำเภอนาดาล ประมาณ 12 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับสถานที่ต่างๆ ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อ	ห้วยสะมิ
ทิศใต้	ติดต่อ	ห้วยพิมาย
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	จรดแม่น้ำโขง
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	บ้านนาดง

รูปภาพแสดงให้เห็นแผนที่ชุมชนบ้านนาทราย

4.1.3 ขนาดประชากรในชุมชน บ้านนาทรายมีประชากรทั้งหมด 619 คน ชาย 306 คน หญิง 313 คน 156 ครัวเรือน มีผู้นำชุมชน ทั้งหมด 4 คน ดังนี้

1. นางสาวอุมาทิ โสดากุล ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน
2. นายบุญทอง นาคทอง อบต.
3. นายจิตร พรหมโสภา อบต.
4. นางทองอินทร์ สิริชัย ครู

4.1.4 การศึกษาของชุมชน คนในชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา (คนรุ่นพ่อแม่ผู้ปกครอง) ได้แก่ ระดับ ป.4 จำนวน 131 คน ระดับป.6 จำนวน 67 คน มัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 85 คน มัธยมศึกษาตอนปลาย 29 คน ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 8 คน และปริญญาตรี 11 คน

การศึกษานอกระบบ มีผู้จบการศึกษาดังนี้ ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 6 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 6 คน

4.1.5 สถานที่สำคัญในชุมชน สถานที่สำคัญของชุมชนบ้านนาทราย มีดังนี้

1. โรงเรียนบ้านนาทราย ตั้งอยู่ริมถนน เส้นทางกลางบ้านนาทราย มีพื้นที่ทั้งสิ้น กว้าง 8 ไร่ ทิศเหนือติดต่อกับทุ่งนา ทิศใต้ติดต่อกับถนน เส้นทางกลางบ้าน ทิศตะวันออกติดต่อกับคอนปูลา ทิศตะวันตก ติดต่อกับบ้าน นายศรีวิไล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โรงเรียนบ้านนาทราย มีนักเรียนรวมทั้งหมด 96 คน ชาย 40 คน หญิง 40 คน ครู 9 คน นักการ 1 คน

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน 1 แห่ง

3. ศาลากลางบ้าน

4. วัด มี 1 แห่ง ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง มีพื้นที่กว้าง 6 ไร่

5.ท่าเรือ ท่าเรือบ้านนาทรายมีพื้นที่ทั้งหมด กว้าง 6 เมตร ยาว 8 เมตร ทิศเหนือติดหมู่บ้าน ทิศใต้ติดวัด ทิศตะวันออก ติดแม่น้ำโขง และทิศตะวันตกติดหมู่บ้าน (รายได้ของคนขับเรือ อาทิตย์ละ 1000 บาทต่อคน ต่ออาทิตย์)

4.1.6 กลุ่มองค์กร กลุ่มองค์กรและวัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง มีดังนี้

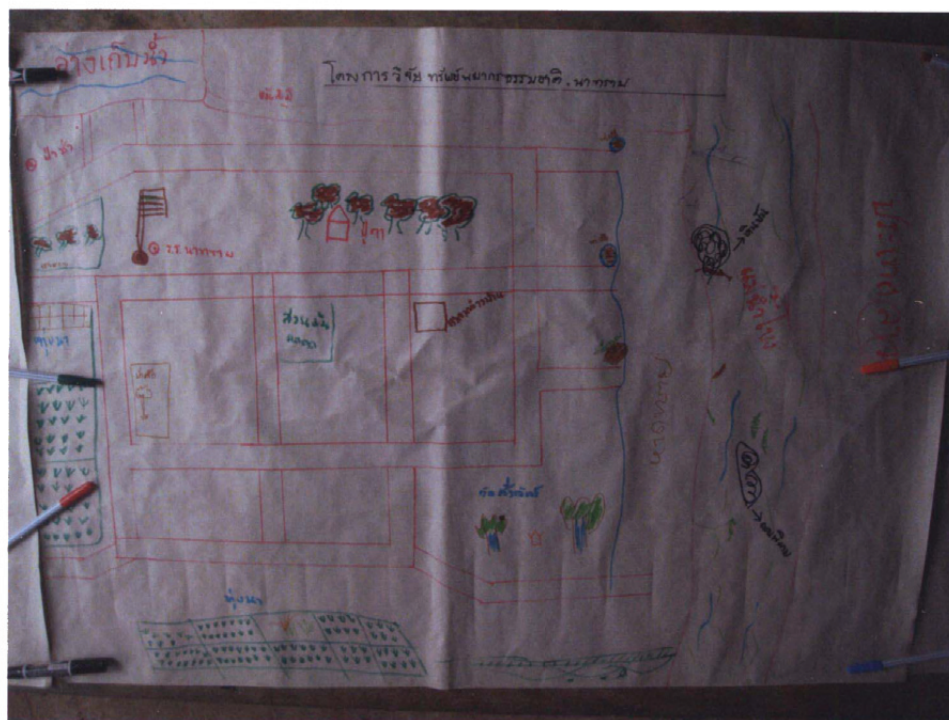
1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และลดรายจ่ายให้แก่คนในชุมชน โดยมีกิจกรรมหลัก คือ การให้กู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออม และเพิ่มรายได้ให้แก่คนในชุมชน โดยมีกิจกรรมหลัก คือ การให้กู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ
3. กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2526 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของครอบครัวผู้เสียชีวิต
4. ศูนย์สงเคราะห์ราษฎร ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2539 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสงเคราะห์ผู้ยากไร้ และด้อยโอกาส

4.1.7 ทรัพยากรของชุมชนบ้านนาทราย ทรัพยากรและความสำคัญของทรัพยากรที่มีต่อชุมชนบ้านนาทรายมีรายละเอียดดังนี้

1. แม่น้ำโขง ชุมชนบ้านนาทรายอาศัยแม่น้ำโขงในการหากิน คือ ทำประมง และปลูกพืชริมโขง วัตถุประสงค์การปลูกคือ จะปลูกเพื่อกิน เหลือกินก็ขาย
2. ห้วยสมิเริ่มต้นมาจากถ้ำไซ เป็นแนวเขตของหมู่บ้านนาหินโง่น หมู่ 9 ตำบลพะลาน จังหวัดอุบลราชธานีได้ไหลผ่านมาสู่อ่างเก็บน้ำของหมู่บ้านนาทราย แล้วจึงห้วยสมิจึงไหลลงสู่แม่น้ำโขง ห้วยสมิมีความยาวประมาณ 5 กิโลเมตร กว้างประมาณ 20 เมตร ความลึก

ประมาณ 5 เมตร อยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านนาทราย การทำประโยชน์ของห้วย ในช่วงที่มีน้ำชาวบ้าน 3 หมู่บ้าน คือ บ้านนาหินโง่น บ้านนาทราย และบ้านนาคง ก็จะทำมาหากินร่วมกัน ส่วนมากก็จะหาปลา กบ หน่อไม้ กุ้ง หอย และยังได้อาศัยทำการเกษตรได้อีกด้วย (ปัจจุบันมีการใช้น้ำจากห้วยดังกล่าวมาทำนาปรัง) เมื่อน้ำแห้งก็จะปลูกถั่ว ข้าวโพด และอื่นๆ ทั้งนี้อ่างเก็บน้ำห้วยสมิสร้างขึ้นเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2536 (อ่างเก็บน้ำพัฒนาชุมชน น.พ.บ.)

3. บ่อบาดาล บ่อบาดาลในหมู่บ้านนาทรายมีจำนวน ทั้งหมด อยู่ 5 บ่อ ดังนี้
 - 2.1 บ่ออยู่ทางบ้านเหนือ เจาะเมื่อปี พ.ศ. 2533 เป็นของกรมโยธาธิการ และเลิกใช้ ในประมาณปี 2539
 - 2.3 บ่อที่เจาะอยู่สนามโรงเรียน เจาะเมื่อปี พ.ศ. 2526 เลิกใช้เมื่อ วันที่ 26 พ.ศ. 2553 ของกรมทรัพยากร
 - 2.4 บ่อที่เจาะที่บ้านพ่อใจ เจาะปี พ.ศ. 2528 ปัจจุบันเลิกใช้แล้ว (วันที่ 16 กรกฎาคม 2553) กรมทรัพยากรบาดาล
 - 2.5 บ่อของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนากองบัญชาการทหารสูงสุด หมายเลข 720500289 เจาะเมื่อ วันที่ 18 กรกฎาคม 2548 ส.น.ศ. 5 ปัจจุบันไม่มีการใช้ประโยชน์
4. โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำคงกระแวง ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี ยาวกันรวม 240 ม. ความจุน้ำ 14480 เมตร ก่อสร้างเสร็จเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2554
5. โครงการศูนย์บริการเกษตรเคลื่อนที่ ความจุน้ำประมาณ 9200 ม กำลังสาม รัฐบาล (สำนักงานกรมชลประทานที่ 5) สร้างมอบให้ชาวบ้านนาทราย สร้างเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2537
6. สระประดิก สร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2538 การใช้ประโยชน์ของสระน้ำ ชาวบ้านเอามาใช้อาบ และกิน เพราะสมัยก่อนไม่มีเชื้อโรค และไม่มีโรคที่มากับน้ำเหมือนสมัยทุกวันนี้ ใช้เป็นแหล่งเลี้ยงสัตว์อีกด้วย
7. ห้วยพิมาย เป็นพื้นที่ราบเหมาะสำหรับการเกษตรที่สมบูรณ์โดยส่วนใหญ่ปลูกข้าวรองลงมา ปลูกพืชไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์

รูปภาพแสดงให้เห็นถึงทรัพยากรธรรมชาติของบ้านนาทราย

4.1.8 ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน ในหนึ่งปี ชุมชนบ้านนาทรายมีประเพณี และวัฒนธรรมที่ชุมชนร่วมกันปฏิบัติและสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน มีดังนี้

1. เป็นวันขึ้นปีใหม่สากล ซึ่งตรงกับวันที่ 1 เดือนมกราคม ของทุกปี ชาวบ้านในชุมชนก็มองเห็นความสำคัญของวันขึ้นปีใหม่ ก็เลยพากันทำบุญตักบาตร ร่วมกันอย่างมีความสุข พร้อมทั้งเลี้ยงสังสรรค์ อยู่ที่ศาลากลางบ้าน
2. ประเพณีบุญข้าวจี ในช่วงขึ้นสาวคำเดือนสามหรือประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ในช่วงนี้จะมี การทำบุญและทำข้าวจีไปถวายพระที่วัดและมีการนิมนต์พระมาสวดในหมู่บ้านเพื่อนเป็นสิริมงคลให้ชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุข
3. ประเพณีสงกรานต์ ทั่วประเทศที่ชาวพุทธได้จัดขึ้นตามประเพณี ได้พากันรดน้ำผู้เฒ่าขอพร เพื่อให้อยู่เย็นเป็นสุข และล้างบ้าน ตมพระทราย ที่ดอนปู่ตา และริมโขง ตามประเพณีที่ปู่ย่าตายาย เคยทำมา
4. พิธีไหว้ดอนปู่ตา ซึ่งจะจัดขึ้นภายในเดือนพฤษภาคม ของทุกปี เป็นการสารถที่ปู่ย่าตายายเคยทำมา ทั้งนี้การปฏิบัติคือ ประกาศให้ชาวบ้าน นำไก่เหียน (คร้วเหียน) ละ 1 ตัว พร้อมเหล้าขาว ดอกไม้ และเทียน นำมาที่ดอนปู่ตาเพื่อที่จะได้บอกท่านปู่ตาให้ลูกหลานในหมู่บ้านได้อยู่เย็นเป็นสุข
5. บุญเข้าพรรษา มีในช่วงเดือนแปดหรือเดือนกรกฎาคม เป็นประเพณีที่ชาวบ้านร่วมกันทำบุญและก็เปิดโอกาสให้ลูกหลานได้ศึกษาพระธรรมในช่วงเข้าพรรษา
6. บุญข้าวสาก ปฏิบัติกันในช่วงเดือนเก้าหรือเดือนสิงหาคม มีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว มีการห่อข้าวสาก ซึ่งเป็นห่อใบตองใส่อาหารและหมากพลู

รวมกันไว้ในห่อเดียว เพราะเป็นความเชื่อว่าชีวิตหลังความตายอาจจะไม่สุขสบาย ชาวบ้านจึงช่วยกันห่อข้าวสากเพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วได้มีอาหารการกินที่อิ่มหนำสำราญ ข้าวสากจะนำไปวางไว้ตามต้นไม้ในบริเวณวัดช่วงกลางดึกประมาณ 02.00 น. และจะมีการ ตีกลองเพื่อเป็นสัญญาณให้ชาวบ้านมาพร้อมกัน

7. บุญสังฆทาน จะนิยมปฏิบัติกันในช่วงเข้าพรรษาซึ่งเป็นช่วงฤดูฝนซึ่งมีอาหารอุดมสมบูรณ์ จะมีการเชิญชาวบ้านแต่ละหมู่บ้านมาร่วมสังฆทานด้วย และมีการขับร้องสารพันธุะหรือ บางครั้งก็แข่งขันกันระหว่างหมู่บ้านต่างๆ
8. บุญข้าวประดับดิน ปฏิบัติกันในช่วงเดือนสิบหรือเดือนกันยายน มีการห่อข้าวประดับดิน ซึ่งทำเหมือนข้าวสาก เพื่อจะเอาไปวางตามรั้วให้กับผี พ่อแม่หรือญาติพี่น้องที่ตายไปแล้ว โดยจะนำเอาไปวางไว้ที่วัดในช่วงเช้าหลังทำบุญตักบาตรเสร็จ
9. วันออกพรรษาลาพระเจ้า (วันออกพรรษา) จัดขึ้นเป็นประจำทุกเดือนพฤศจิกายนของทุกปี พระสงฆ์จะไปมาได้อย่างสะดวก พอตกเย็นมาชาวบ้านได้พากันมาเวียนเทียน และก็ไหลเรือไฟ และก็ยังเป็นเดือนที่เป็นประเพณีแข่งเรือยาวอีกด้วย
10. บุญกฐิน มีการทำบุญร่วมกันของชาวบ้าน
11. ลอยกระทง เป็นประเพณีที่ส่วนใหญ่ลูกหลานของชาวบ้านจะนิยมทำกระทงไปลอยตาม แหล่งน้ำต่างๆในบริเวณใกล้หมู่บ้านเพื่อขอพรและขอขมาแหล่งน้ำ หรือเพื่อขอโทษกรรม จากแม่น้ำคงคา ตามที่คนเราได้ทำผิด กับแม่น้ำ

4.1.9 การนับถือศาสนา ชุมชนบ้านนาทรายนับถือศาสนาพุทธ มีวัดศรีจันทร์เป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านนาทราย

4.1.10 สาธารณสุข มีศูนย์สุขภาพชุมชน 1 แห่ง คือ ศูนย์สุขภาพชุมชนปากแซง

4.1.11 อาชีพ

คนในชุมชนบ้านนาทรายส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม (ทำนาเป็นหลัก รองลงมาอาชีพค้าขาย หาปลา ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ และรับจ้างทั่วไป ส่วนอาชีพรับราชการมีเป็นส่วนน้อย รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 25,000 บาท/ครัวเรือน/ปี รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 10,000 บาท/ครัวเรือน/รายได้เฉลี่ยของประชากร (ตามเกณฑ์ จปฐ. ปี2550) 39,624 บาท/คน/ปี ครัวเรือนยากจน (รายได้ไม่ถึง 23,000 บาท/คน/ปี) ปี2550 จำนวน 12 ครัวเรือน)

4.1.12 การบริการพื้นฐาน

1. การคมนาคม การคมนาคมในบ้านนาทราย ใช้การคมนาคมทั้งทางบกและทางเรือ ทางเรือ คือ การโดยสารข้ามแม่น้ำโขง โดยส่วนมากเป็นการคมนาคมเพื่อติดต่อ สื่อสารกับญาติพี่น้อง และการค้ากับประชาชนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (หมู่บ้านที่อยู่ตรงข้ามกัน) ส่วนการคมนาคมทางบก โดยทางรถยนต์และรถจักรยานยนต์ มีถนนลูกรังเป็นส่วนใหญ่ ทางเข้าไปอำเภอซึ่งก่อสร้างปี พ.ศ.2538 ส่วนการสัญจรระหว่างหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง

2. การโทรคมนาคม หรือการสื่อสาร ในชุมชนบ้านนาทรายมีโทรศัพท์สาธารณะเข้าเพื่ออำนวยความสะดวกในปี พ.ศ. 2543 และมีโทรศัพท์เคลื่อนที่เข้ามาเพิ่มความสะดวกมากขึ้น

3. การไฟฟ้า ชุมชนบ้านนาทรายมีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านเริ่มแรกในปี 2531 และเริ่มมีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าเพื่ออำนวยความสะดวกมาจนถึงปัจจุบัน

4. ประปา ชุมชนบ้านนาทราย มีน้ำประปาในหมู่บ้านเริ่มแรกในปีพ.ศ. 2537 โดยการขุดเจาะบาดาลเพื่อทำเป็นน้ำประปาใช้ในหมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน แต่เนื่องจากน้ำไม่เพียงพอใช้ประกอบกับประชากรมีจำนวนมากจึงได้เพิ่มประปาอีก 1 แห่ง อยู่ที่วัดศรีจันทร์ แต่ปัจจุบันไม่ได้ใช้เนื่องจากชำรุดและมีน้ำพอใช้เนื่องจากมีแหล่งน้ำประปาเพิ่มอยู่ที่บ้านนาทราย หมู่ 2

4.2 ตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย

ขอบเขตเนื้อหาในหัวข้อตลาดนัดบ้านนาทราย มีทั้งหมด 6 หัวข้อ ประกอบไปด้วย ประวัติการก่อตั้ง และพัฒนาการตลาดนัดบ้านนาทราย สภาพเศรษฐกิจของตลาด การจัดการตลาด ความสัมพันธ์ของตลาดนัดบ้านนาทรายที่มีต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้ ความสำคัญของตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย ต่อชุมชนบ้านนาทราย และผู้ที่เกี่ยวข้อง และปัญหาของการจัดการตลาดนัด ซึ่งแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ประวัติการก่อตั้ง และพัฒนาการตลาดนัดบ้านนาทราย

ตลาดนัดชายแดนบ้านนาทรายเริ่มเกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการเมื่อไคร่ยังไม่ทราบชัดเจน ระหว่างปี พ.ศ. 2532 และ พ.ศ. 2536 โดยมีพ่อใหญ่แดง ทะยะราช ซึ่งเป็นคนในชุมชนบ้านนาทรายเองที่ทำอาชีพค้าขายตามตลาดนัดต่างๆ อยู่แล้วจึงมีการตั้งวางขายสินค้าในหมู่บ้านเกิดขึ้น โดยนำเสื้อผ้าของนักเรียน อุปกรณ์การเรียน เข้ามาขายในชุมชนเป็นประจำทุกวันเสาร์ ตั้งแต่เวลาเช้ามืด ถึง 12.00 น. และต่อมามีอาจารย์นวน ภาวจารณ กี่ได้นำอาหารพื้นบ้าน (เช่น แกงหน่อไม้ ซุปเห็ดกระด้าง ซุปขนุน) น้ำหวาน ถ้วยเดียวเข้ามาขาย ด้วยเพราะเห็นพ่อแดงขายได้รายได้ดี เนื่องจากมีคนในชุมชนและชาวบ้านจากฝั่งลาวเข้ามาซื้อด้วยสถานที่ขายสินค้าในตอนนั้นคือบริเวณหน้าบ้านผู้ใหญ่บ้านและหน้าศาลากลางบ้าน นอกจากนี้ยังมีนางสมโสมดี พรหมบุตรดี ขายของชำ หลังจากนั้นพ่อแดงก็ได้ชักชวนเพื่อนที่เป็นพ่อค้าด้วยกันนำสิ่งของเข้ามาขาย ส่งผลให้ตลาดบ้านนาทรายมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปี พ.ศ. 2538 คณะกรรมการหมู่บ้านเล็งเห็นถึงรายได้ที่เกิดขึ้นจากตลาด จึงได้มีการประชุมปรึกษารื้อถอน และมีข้อตกลงว่าจะเปิดตลาดอย่างเป็นทางการ หลังจากนั้นคณะกรรมการหมู่บ้านก็ได้เข้าไปปรึกษากับทางกิ่งอำเภอนาดาล ว่าสมควรเปิดตลาดหรือไม่ ทางอำเภอก็เห็นสมควรว่าดีเพราะเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนคณะกรรมการหมู่บ้านและคนในชุมชนจึงจัดเปิดตลาดขึ้นอย่างเป็นทางการ ใน พ.ศ. 2538 นอกจากนี้คณะกรรมการชุมชนยังมีการไปประชุมกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศลาว ที่ เมืองนครเพ็ง แขวงสะละวัน 3 ครั้ง เพื่อหารือเรื่องการเปิดท่า (จุดผ่อนปรน) การบริหารจัดการเรือขนส่งผู้โดยสาร (ชมรมเรือ)

“ ตลาดเริ่มมีมาโดนแล้ว ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2536 พ่อใหญ่แดงเป็นคนพาขาย เริ่มจากขายพวกกับข้าวเสื้อผ้า ตอนนั้นมีร้านค้าแค่สองสามร้าน ขายตรงแถวศาลากลางบ้านแล้วกะหน้าบ้านผู้ใหญ่คนซื้อจะเป็นคนในบ้านเขาแล้วกะมีมาจากฝั่งลาวนำแต่กะยังบ่หลายทอดตอนนี เพราะเขายังบ่รู้ว่ามิตลาดอยู่บ้านเขา จน

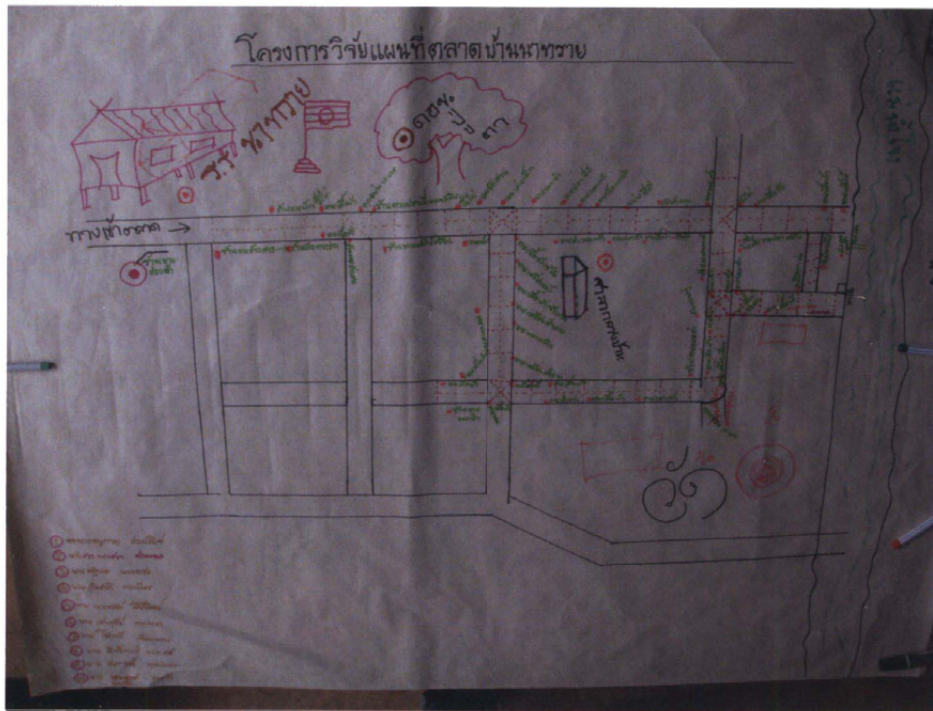
พ.ศ. 2538 กรรมการหมู่บ้านได้ไปเฝ้าเรื่องขอเปิดตลาดนัดเปิดเป็นจุดผ่อนปรน มีพิธีเปิดเป็นทางการ คนกะเริ่มรู้จักหลายขึ้นมีคนเข้ามาซื้อมาขายหลายกว่าเก่า ”

เมื่อมีการเปิดตลาดนัดขึ้นอย่างเป็นทางการก็จะมีร้านค้าเข้ามาขายของเพิ่มเป็นจำนวนมาก ทั้งร้านขายส่งและร้านขายปลีก เช่นร้านขายเครื่องใช้ในครัว ร้านขายยา,ร้านเสื้อผ้า,ร้านขายรองเท้า,ร้านขายเครื่องสำอางและอาหารนาๆ ชนิดทั้งที่มาจาก สปป.ลาว และจากไทยเอง เมื่อมีร้านค้าเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้ต้องมีการจัดระเบียบในเรื่องพื้นที่การขายให้กับทางร้านค้า ดังนั้น คณะกรรมการตลาด จึงได้มีการจัดระเบียบถือการขายสินค้าให้กับแม่ค้าเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ ต่อมาตลาดมีการขยายมากขึ้น ทั้งพ่อค้าแม่ค้า และลูกค้าก็มีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้ต้องมีการจัดระเบียบเรื่องสถานที่จอดรถ ให้กับลูกค้า และแม่ค้า คือ แม่ค้าให้จอดบริเวณหลังร้าน และลูกค้าจอดที่สนามโรงเรียนและข้างถนน

ปัจจุบันมีร้านค้าในตลาดนัดจำนวน 80 – 110 (ขึ้นอยู่กับฤดูกาล ถ้าไม่ใช่ฤดูกาลเพาะปลูกร้านค้าและลูกค้าก็จะมีจำนวนมาก แต่ถ้าเป็นฤดูกาลจำนวนร้านค้า และพ่อค้าแม่ค้าก็จะมีไม่มาก อยู่ที่ 80 ร้าน) ร้าน กลุ่มลูกค้าจากประเทศลาวจะเข้ามาประมาณ 500 คน ส่วนกลุ่มลูกค้าจากหมู่บ้าน และบ้านใกล้เคียงที่อยู่ตำบลพะลาน จะมา 1,000 – 2,000 คน รวมทั้งหมด เป็น 3,000 คน ตลาดนัดมีทุกวันเสาร์เริ่มตั้งร้านค้าเวลาประมาณ 04.30 – 12.00 น.ที่ตั้งของตลาดนัดปัจจุบันคือบริเวณถนนในหมู่บ้าน (ตามแนวเส้นสีแดง ในรูปที่ 6)

รูปภาพ แสดงพื้นที่ของตลาด (ตามแนวเส้นสีแดง)

รูปภาพแสดงให้เห็นผังตลาดนัดชุมชนที่ตั้งอยู่บ้านนาทราย

4.2.2 สภาพเศรษฐกิจของตลาด

ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจของตลาดนัดบ้านนาทราย สามารถแบ่งรายละเอียดข้อมูลออกเป็นหัวข้อได้ทั้งหมด 3 หัวข้อ ประกอบไปด้วย ขนาดของตลาด รายได้ที่เกิดขึ้นจากการขายของตลาดนัด และประเภทของสินค้าที่ขายในตลาดนัดชุมชน ซึ่งแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังนี้

(1) **ขนาดของตลาด** (ขนาดตลาดในที่นี้ประกอบไปด้วย จำนวนพ่อค้า แม่ค้า ร้านค้า และลูกค้า)

ตลาดนัดบ้านนาทรายตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน มีจำนวนร้านค้า 80-110 ร้านต่อวันนัด ใน 80-110 ร้าน แบ่งเป็นร้านขายส่งทั้งหมด 4 ร้าน (ร้านใหญ่) (ขายของจำพวกกรองเท้า เสื้อผ้า ของเบ็ดเตล็ด) นอกนั้นจะเป็นร้านขายปลีก และร้านขายอาหารทั่วไป ลูกค้าที่มาซื้อสินค้าในตลาดปัจจุบันจะมีอยู่ 2 กลุ่ม คือ ลูกค้าจาก สปป. ลาว และลูกค้าจากประเทศไทยเอง ทั้งนี้ลูกค้าที่มาจาก สปป. ลาวจะเข้ามาส่วนกลุ่มลูกค้าจากหมู่บ้าน และบ้านใกล้เคียงที่อยู่ตำบลพะลาน จะมา 1,000 – 2,000 คน รวมทั้งหมด ในวันตลาดนัด สัปดาห์หนึ่งจะมีลูกค้าโดยประมาณ ทั้งไทย และ สปป.ลาว รวม 3,000 คน

กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าดังกล่าวเป็นคนในบ้านนาทรายเอง และมาจากอำเภอเขมราฐ โพธิ์ไทร นาทาล ตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดมุกดาหาร ส่วนหนึ่งมาจากประเทศลาวด้วย (สินค้าที่ชาวลาวนำเข้ามาขายนั้นส่วนมากจะเป็นอาหารพื้นบ้าน เช่น กบ เห็ด หอย) ส่วนลูกค้าจากหมู่บ้านข้างเคียงในประเทศ และประเทศลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกค้าจากประเทศลาวจะเข้ามาเป็นจำนวนมาก เพราะได้รับการต้อนรับ ดูแล และอำนวยความสะดวกจากชาวบ้านเจ้าของสถานที่ เนื่องจากเป็นญาติพี่น้องกันแม้จะอยู่คนละประเทศ มีความเชื่อถือ ไว้วางใจกัน และรับรองกันเมื่อมีการตรวจตราในการเข้าพื้นที่ในการเข้ามายังฝั่งไทย

นั้น ไม่ต้องเสียค่าผ่านด่านซึ่งถ้าไปข้ามที่อื่นต้องจ่ายค่าผ่านด่านด้วย ทำให้คนในฝั่งประเทศลาวสะดวกที่จะเข้ามาซื้อขอ

“เดี๋ยวนี้ในตลาดบ้านเฮาจะมีร้านค้ามากกว่าเก่ามีจักแปดสิบถึงร้อยกว่าร้านนี้แหละ ตลาดมีทุกอาทิตย์ทุกวันเสาร์เปิดตั้งแต่เช้าวันมีคติสิกว่าคนเริ่มตั้งร้านแล้วขายไปจนฮอดสวยๆเกือบเที่ยง คนซื้อคนขายกะมีทั้งคนลาวคนไทยคนลาวเขาข้ามมาเฮากะมีของติดไม้ติดมือมาขายนำแต่บ่หลายพวก หอยกบ เขียด อาหารป่า บ้านเขายังมีหลายบ่คือบ้านเฮาเดี๋ยวนี๋หากินยาก เวลาเขาเอามาขายคนแย่งกันซื้อมันขายดีของหายาก เวลาเขาข้ามมาเฮากะเว้าจากกับเขาดีบางคนเป็นญาติพี่น้องกันเวลาข้ามมากะมาทั้งซื้อของแล้วกะมาหาพี่น้องพร้อม ข้ามมากะเสียแต่ค่าเรือค่าด่านกะบ่ได้เสียมีแต่จตซื้อเฮากะอยากข้ามมาซั้บไปหม่องอื่นได้เสียค่าเรือพร้อมค่าด่านพร้อม เฮากะบ่อยากไปปานไ้

ลักษณะการตั้งร้านของตลาดนัด คือ การตั้งร้านจำหน่ายสินค้า เป็นการตั้งโต๊ะและแผงขายสินค้าไปตามถนนในหมู่บ้านซึ่งเป็นพื้นที่กว้างเกือบทั้งหมู่บ้าน บางร้านก็เป็นการปูเสื่อวางขายกับพื้น ถ้าเป็นร้านขายของส่งก็จะเป็นรถบรรทุกจอดขาย วางขายกับพื้นให้เดินเลือกซื้อ ส่วนบริเวณขายสินค้าของชาวลาวนั้นจะจัดไว้ให้ต่างหากเพื่อความสะดวกและเป็นระเบียบทางคณะกรรมการหมู่บ้านได้จัดที่ขายไว้คือตรงท่าเรือก่อนทางเขาด่าน เนื่องจากก่อนหน้านี้ที่ยังไม่มีการจัดพื้นที่ในการขายให้ชาวลาว จะมีลูกค้าคอยไปปรับซื้อสินค้าที่ตรงท่าเรือทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ

“คนจากฝั่งพุนเขาข้ามมาหลายเวลามาซื้อของเฮากะซื้อกลับไปหลายเขาว่าของบ้านเฮามันถึกของบางอย่างบ้านเฮากะยังเฮ็ดเองบ่ได้แบบพวกลุงปู้เฮายังเย็บมืออยู่บ้านเฮามีโรงงานเฮ็ดกะเฮ็ดได้หลายเฮ็ดไ้เวลาหน้าเกี่ยวข้าวเฮากะชิมารื้อไปเป็นโหลเป็นแพ็คทั้งเอาไปใช้เองทั้งไปขายต่อส่วนมากจะซื้อไปขายต่อซื้อเบ็ดที่ละเป็นหมื่นแต่ละคน เงินเฮากะใช้เงินบ้านเราบางทีกะมีซื้อเงินเขินเอาของไปเสาร์นี้เสาร์หน้าค่อยกลับมาจ่ายกะได้

รูปภาพแสดงให้เห็นถึง จำนวนลูกค้า และ พ่อค้า
แม่ค้า ที่มาจากประเทศลาว ในวันตลาดนัด

รูปภาพที่แสดงให้เห็นถึงจำนวนลูกค้าที่
จับจ่ายซื้อของในตลาด และ และบรรยากาศ
การจับจ่ายซื้อ - ขายของในตลาดนัดบ้านนา
ทราย

(2) รายได้ที่เกิดขึ้นจากการขายของตลาดนัด ในที่นี้เป็นการเก็บข้อมูลการขายสินค้า ทั้งที่เป็นแม่ค้าคนในชุมชน และแม่ค้าคนนอกชุมชน มีการเก็บข้อมูลอยู่ทั้งหมด 3 วัน ตลาดนัด คือ วันเสาร์ที่ 8

ตุลาคม 2554 วันเสาร์ที่ 15 ตุลาคม 2554 เป็นวันตลาดนัดที่ชุมชนถือว่าเป็น ฤดูกาล “ที่มีการซื้อขายไม่ค่อย คึกคักเท่าไร” เพราะยังเป็นช่วงฤดูฝน และบางคนยังติดภาระกิจการเพาะปลูก เป็นส่วนใหญ่ และสัปดาห์ที่ เก็บข้อมูลสุดท้ายคือ วันเสาร์ที่ 31 มีนาคม 2555 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เราเรียกว่า “ตลาดมีการซื้อขายอย่าง คึกคัก” เนื่องจาก เป็นฤดูกาลที่คนในชุมชน และชุมชนใกล้เคียงส่วนมากกว่าจากฤดูกาลเพาะปลูก ข้อมูล การขายสินค้าในแต่ละสัปดาห์มีรายละเอียดดังนี้

เสาร์ที่ 8 ตุลาคม 2554

แม่ค้าในชุมชนที่เก็บข้อมูลมี ทั้งหมด 7 คน (7 ร้าน)

ประเภทสินค้าที่ขายมีดังนี้ คือ ประเภทอาหาร ได้แก่ เนื้อวัว ลูกชิ้น น้ำส้ม น้ำอัดลม หอย กบ ปลา(ซื้อจากพ่อค้าแม่ค้าจากลาว) ไก่ย่าง ขนมจีน(รับซื้อมาจากเขมราฐ) ก๋วยเตี๋ยว หน่อไม้ ข้าวต้มห่อ ห่อมกปลา ก๋วยเตี๋ยว ขนมจีน และข้าวเหนียวดำ ประเภทเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ได้แก่ ถุงเท้า รองเท้า เป็นต้น

ขายได้เงินทั้งหมด 26,092 บาท เหลือ 3,728 บาท ต่อ ร้าน (ยอดขายที่ยังไม่หักต้นทุน)

แม่ค้านอกชุมชน ที่เก็บข้อมูลมีทั้งหมด 10 ร้าน

ประเภทสินค้าที่ขายมีดังนี้ คือ ประเภทอาหาร ได้แก่ ปลาตาก ปลาตาก ปลาตาก ข้าวสารข้าว ข้าว เหนียว หมูบ้าน ไข่ไก่ มะพร้าว มันแกว มะนาว โรตีสี เครื่องใช้ในครัว กิฟช้อบ เครื่องประดับ ประเภท เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ประเภทเครื่องมือ เครื่องใช้ในการเกษตร

ขายได้เงินทั้งหมด 68,600 บาท เหลือ 6,860 บาท ต่อร้าน (ยอดขายที่ยังไม่หักต้นทุน)

เสาร์ที่ 15 ตุลาคม 2554

แม่ค้าในชุมชนที่เก็บข้อมูลมีทั้งหมด 7 คน (7 ร้าน) (เป็นร้านเดียวกันกับที่เก็บข้อมูลใน สัปดาห์ที่ 8 ตุลาคม 2554)

ประเภทสินค้าที่ขาย เหมือนกับเสาร์ที่ 8 ตุลาคม 2554 (เนื่องจากเป็นแม่ค้าคนเดียวกัน)

ขายได้เงินทั้งหมด 21,412 บาท เหลือ 3,058 บาทต่อร้าน (ยอดขายที่ยังไม่หักต้นทุน)

แม่ค้านอกชุมชน ที่เก็บข้อมูลมีทั้งหมด 17 ร้าน

ประเภทสินค้าที่ขายมีดังนี้ คือ ประเภทเครื่องใช้ในครัวเรือน การเกษตร เช่น เคียวเกี่ยว ข้าว ตาข่ายเขียว กระสอบ ไฟฉาย ประเภทเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ประเภทเครื่องมือ เครื่องใช้ในบ้าน ประเภทอาหาร เครื่องประดับ กิฟช้อบ ประเภทเมล็ดพันธุ์ทางการเกษตร ประเภทผลไม้ ประเภทผงซักฟอก ยาสีฟัน น้ำยาล้างจาน สบู่ แป้ง

ขายได้เงินทั้งหมด 83,928 บาท เหลือ 4,936 บาทต่อร้าน (ยอดขายที่ยังไม่หักต้นทุน)

สรุป รายได้ของแม่ค้าในชุมชน 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา จำนวน 7 ร้าน ยอดขายรวม 47,504 บาท เหลือ 6,786 บาท ถ้าเป็น 1 สัปดาห์ เหลือ 3,393 บาท

เสาร์ที่ 31 มีนาคม 2555

แม่ค้าในชุมชนที่เก็บข้อมูลมีทั้งหมด 3 คน 3 ร้าน

ประเภทสินค้าที่ขายมีดังนี้คือ สินค้าขายส่ง คือ เครื่องดื่ม ข้าว นม (ร้านขายส่ง 1 ร้าน และขายปลีก 2 ร้าน)

ขายได้เงินทั้งหมด 117,900 บาท เฉลี่ย 39,300 ร้าน (ยอดขายที่ยังไม่หักต้นทุน)

แม่ค้านอกชุมชน 14 ร้าน

ประเภทสินค้าที่ขายมีดังนี้ คือ ประเภทของใช้เบ็ดเตล็ด ประเภทเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ของกีฬาซื้อประเภทอาหาร และประเภทเครื่องสำอาง

ขายได้เงินทั้งหมด 52,950 บาท เฉลี่ย 3,782 บาท (ยอดขายที่ยังไม่หักต้นทุน)

นอกจากรายได้จากการขายสินค้าดังกล่าวแล้ว ในวันที่มีตลาดนัดชุมชน คนในชุมชน (ชมรมเรือมีสมาชิกทั้งหมด 23 คน) ก็ยังได้รายได้จากการขนส่งสินค้าทางเรือ ที่ชุมชนได้จัดตั้งชมรมเรือขึ้นเพื่อขนส่งสินค้า และขนส่งคนข้ามฝาก ทั้งนี้รายได้ที่ได้รับจากชมรมเรือ ในวันตลาดนัด จากการเก็บข้อมูล ทั้งหมด 3 วันตลาดนัดดังนี้

วันที่ 17 มีนาคม 2555 รายได้ทั้งหมด 9,740 บาท เฉลี่ย คนละ 423 บาท

วันที่ 24 มีนาคม 2555 รายได้ทั้งหมด 8,340 บาท เฉลี่ยคนละ 362 บาท

วันที่ 7 เมษายน 2555 รายได้ทั้งหมด 15,560 บาท เฉลี่ยคนละ 676 บาท

รายได้ดังกล่าวสมาชิกก็จะได้รับ และก็มีหักเพื่อบำรุงหมู่บ้านเป็นจำนวน 5 เปอร์เซ็นต์ หักเพื่อจ่ายค่าน้ำค่าไฟของศาลาทำน้ำโขง จากรายได้ทั้งหมด และมีการหักเพื่อกองทุนเรือฉุกเฉิน วันนั้นคนละ 300-400 บาท (ขึ้นอยู่กับรายได้ที่ได้รับ และการตกลงของสมาชิกชมรมเรือ) ทั้งนี้ยอดเงินดังกล่าวในแต่ละปีก็จะมีการสะสม เป็นเงินจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งปัจจุบันก็มีการให้สมาชิกกู้เงินดังกล่าวไปลงทุนได้ เป็นต้น

(3) ประเภทของสินค้าที่ขายในตลาดนัดชุมชน

ตลาดนัดบ้านนาทรายเป็นพื้นที่สร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนทำให้ชุมชนได้รับรายได้จากการนำสินค้ามาวางจำหน่ายและนอกจากคนในชุมชนแล้วยังมีพ่อค้าแม่ค้าจากนอกชุมชนนำสินค้ามาขายด้วย ทำให้สินค้าที่วางขายในตลาดมีความหลากหลาย ทั้งนี้สามารถแยกประเภทของสินค้าที่ขายในได้ดังนี้

(3.1)ประเภทอาหาร ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 จำพวก คือ อาหารพื้นบ้าน และอาหารทั่วไป มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- อาหารพื้นบ้าน ในที่นี้จะมีทั้งของสำเร็จรูปและ ไม่สำเร็จรูป ของสำเร็จรูปได้แก่ ซุปหน่อไม้ แกงเห็ด ซุปมะเขือ ปั่นปลา ปั่นเห็ด แกงหน่อไม้ ก้อยไข่ผัดแดง ก้อยกึ่งก่า ข้าวต้มห่อ หมกหน่อไม้ เป็นต้น ไม่สำเร็จรูปได้แก่ กบ เห็ด หอย กึ่งก่า ปลาน้ำโขง ปลานา ปลาห้วย ปลาร้า ผักพื้นบ้านต่างๆ หน่อไม้ หนูปู สัตว์ป่า ลูกกะบะ ผักหวาน เห็ด เป็นต้น ทั้งนี้อาหารดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับฤดูกาล

- อาหารทั่วไป มีทั้งของสำเร็จรูป และไม่สำเร็จรูป ได้แก่ ลูกชิ้น ขนมหิน กาแฟ โอวัลติน ขนมหวาน อาหารทะเล ไข่ต้ม ไก่ย่าง หมูปิ้ง น้ำอัดลม หมากฝรั่ง มัน ปลาทุบ เนื้อหมู เนื้อวัว

มะนาว มะเขือเทศ หอม ผักชี กระหล่ำแดงกวา บวบ หมากร พลุ ยาสูบ ผักคอง มะละกอ ถั่ว ใบมะกรูด แหนม พริกสด พริกแห้ง ปลายี่ฮ้า หอม กระเทียม น้ำมันพืช ไข่ไก่

(3.2) ประเภทเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เช่น เสื้อ หมอน มุ้ง ผ้าห่ม เสื้อผ้า ถุงเท้า รองเท้า ผ้าขาวม้าปกหมอน ที่นอน

(3.3) ประเภทเครื่องมือเครื่องใช้ แบ่งออกเป็น ของใช้ และ เครื่องมือเครื่องใช้ ทั้งนี้ เครื่องมือเครื่องใช้ ประกอบไปด้วย เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร และ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำประมง ของใช้ ประกอบด้วย สบู่ ยาสีฟัน แชมพู น้ำยาล้างจาน และไฟแช็ค เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน ได้แก่ มีด เขียง กรรไกร หม้อเบ๊ต ไฟส่องกบ กระตืบข้าว หวด กระตักน้ำ เต็น ฯลฯ เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร จอบ เสียม มีด คาด เชือกเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำการประมง เช่น มอง แห เบ็ด เป็นต้น

(3.4) เครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น กระตักน้ำร้อน หม้อหุงข้าว ฯลฯ

(3.5) ประเภทเครื่องสำอาง เช่น แป้ง ครีม โฟมล้างหน้า

(3.6) ประเภทเครื่องดื่ม เช่น น้ำอัดลม เครื่องดื่มชูกำลังต่างๆ

(3.7) ประเภทเทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสาร ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ

(3.8) ประเภทเบ็ดเตล็ดอื่นๆ เช่น กระดิ่งวัว ของเล่นเด็ก เมล็ดพันธุ์พืช น้ำมัน

รูปภาพที่แสดงให้เห็นถึงร้านสินค้า และสินค้าขายส่งในตลาดนัดบ้านนาทราย

รูปภาพแสดงให้เห็นถึงสินค้าประเภทอาหารทั่วไปที่ขายในตลาดนัดบ้านนาทราย

รูปภาพแสดงให้เห็นสินค้าพื้นบ้านทั้งฝั่งไทย – ลาว ที่ขายในตลาดนัดบ้านนาทราย

4.2.3 องค์ความรู้ภูมิปัญญาการจัดการตลาด

การจัดการตลาดนัดบ้านนาทรายเป็นการจัดการตลาดนัดโดยชุมชน ตั้งแต่เริ่มมีการจัดตั้งตลาด จนมาถึงปัจจุบัน มีรายละเอียดการจัดการดังนี้

(1) การจัดการพื้นที่ขายสินค้า หรือที่เรียกว่า การจัดการเลือกการขายสินค้า การจัดการพื้นที่การขายสินค้านี้ ตั้งแต่มีการเริ่มจัดตั้งตลาดนัดในระยะแรกๆ จะไม่มีรูปแบบการจัดการที่ชัดเจน เนื่องจากพื้นที่ในการขาย และจำนวนพ่อค้าแม่ค้ายังไม่มาก แต่พอตลาดเริ่มมีพ่อค้าแม่ค้ามากขึ้น

ส่งผลให้เกิดการแย่งพื้นที่ขายระหว่างแม่ค้าเกิดขึ้น ดังนั้นคณะกรรมการตลาด จึงได้มีการพูดคุยแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการจัดพื้นที่การขายสินค้า มีรายละเอียดดังนี้ แบ่งพื้นที่การขายสินค้าออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก กลาง และขนาดใหญ่ แต่ละขนาดต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงตลาดดังนี้ ความกว้าง 4 เมตร เก็บราคา 5 บาท (ขนาดกลาง) ความกว้าง 8 เมตร เก็บราคา 20 บาท (ขนาดใหญ่) ถ้าเป็นการปูเสื่อขายก็เก็บ 2 บาท (ขนาดเล็ก)

(2) การจัดการการขนส่ง การจัดการการขนส่งในระยะแรกของการจัดตั้งตลาดนัด ไม่มีการจัดการอย่างใด จนตลาดเริ่มหนาแน่นมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการจัดการให้มีความเป็นระเบียบมากขึ้น การจัดการการขนส่งประกอบด้วย การขนส่งลูกค้า พ่อค้า และรวมไปถึงการขนส่งสินค้าด้วย มีรายละเอียดดังนี้

- การขนส่งที่เกี่ยวข้องกับพ่อค้าแม่ค้า ในที่นี้พูดถึงเรื่องสถานที่จอดรถของพ่อค้า แม่ค้า จะให้จอดรถหลังล็อกการขายสินค้าของตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้สะดวกต่อการขนสินค้า จากแต่ก่อนที่ยังไม่มีการจัดการชดเชยนั้น พ่อค้าแม่ค้าบางคนจะจอดรถไว้ข้างล็อกการขาย ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อแม่ค้าคนอื่น คือ ไม่มีพื้นที่ขายสินค้า พื้นที่ขายสินค้าแคบไม่เพียงพอต่อการวางของ เป็นต้น

- การขนส่งที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า ในที่นี้จะกล่าวถึง พื้นที่จอดรถ และการขนส่งสินค้าทางน้ำ มีรายละเอียดดังนี้ สถานที่จอดรถของลูกค้านั้น จัดให้จอดไว้ที่สนามโรงเรียน ส่วนการขนส่งสินค้าและลูกค้าทางน้ำ มี 2 ขั้นตอน คือ การขนส่งสินค้าจากร้านลงสู่เรือ และการขนส่งจากเรือไปส่งที่ฝั่งประเทศลาว การขนส่งสินค้าลงไปใต้เรือ (โดยส่วนมากลูกค้าที่มาจากฝั่งประเทศลาวจะเป็นพ่อค้าคนกลาง ดังนั้นในการซื้อสินค้าแต่ละครั้งลูกค้าจะซื้อเป็นจำนวนมาก เพื่อนำไปขายต่อที่ประเทศลาว) ในปัจจุบันใช้มือถือน (ลอกขนสินค้า) (ดูรูปภาพที่ด้านล่าง) โดยลูกค้าเสียค่าใช้จ่ายในการขน ครั้งละ 80 บาท ทั้งนี้ในสมัยแต่ก่อนที่ยังไม่มีมือถือนสินค้า ลูกค้าต้องมีการจ้างคนในชุมชนหาบสินค้าลงไปใต้เรือ ค่าใช้จ่ายในการจ้างหาบคิดเป็นเที่ยว และก็สินค้าที่หาบลงไป เช่น ประเภทกล่องสินค้าต่างๆ เที่ยวละ 20-30 บาท กระเป๋าเที่ยวละ 50 บาท หรือถ้าเป็น ตู้เย็นคิดเที่ยวละ 70 บาท ส่วนการขนส่งเรือ ทางชุมชนได้มีการจัดตั้งชมรมเรือขึ้น เพื่อจะได้เกิดการขนส่งทางเรืออย่างเป็นระเบียบ ส่งทางเรือ เที่ยวละ 150 บาท ถ้าเป็นลูกค้า ไม่มีสินค้าติดมาด้วย หรือมีสินค้าติดมาจำนวนน้อย (ซื้อไว้ใช้สอยในครัวเรือน) คิดค่าเรือคนละ 60 บาท

รูปแสดงการขนสินค้าโดยการหาบ
เพื่อนำลงไปที่เรือ ของลูกค้าจากฝั่งลาว

รูปภาพแสดงสินค้าที่หาบลงมารอขึ้นเรือ

รูปแสดงการขนส่งสินค้าจากฝั่งโขงลงไปที่เรือ เพื่อนำ
ต่อไปยังฝั่งประเทศลาว โดยใช้หลักในการขนส่ง ลูกค้าที่
ใช้หลักในการขนส่งส่วนมากจะเป็นลูกค้าขายส่งที่ซื้อ
จำนวนมาก เพื่อนำไปขายต่อที่ประเทศลาว

(3) การจัดการจุดผ่อนปรน (จุดผ่อนปรน บ้านนาทราย ต. พะลาน อ.นาตาล จ. อุบลราชธานี) การจัดการจุดผ่อนปรน ชาวบ้านนาทรายจะจัดการเอง โดยใช้ชุด ชรบ. (ชุดรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน) ของหมู่บ้านในการจัดการ ทั้งนี้ในการตรวจคนที่เข้ามาจากฝั่งประเทศลาว หลักการหลักคือ จะมีการจดชื่อคนที่เข้ามาลงสมุดบันทึกไว้ นอกจากนี้ยังมีรายละเอียดหลักการกฎระเบียบย่อยๆ ร่วมกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กฎระเบียบข้อตกลงร่วมกันของคนชายแดนไทย – ลาว ในการข้ามพรมแดนมาซื้อขาย

ในการข้ามพรมแดนเพื่อมาซื้อสินค้าของคนฝั่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นจะเดินทางมาโดยการนั่งเรือข้ามฟากซึ่งได้มีกฎระเบียบข้อตกลงร่วมกันในการข้ามพรมแดนมาซื้อขายสินค้า ดังนี้

1. เรือข้ามฟากระหว่างไทย – ลาว จะต้องนำเรือจอด ณ ที่ท่าเรือที่คณะกรรมการบ้านนาทรายกำหนด
2. เรือจาก ส.ป.ป. ลาว ในวันเสาร์ให้รอรับผู้โดยสารได้ไม่เกินเวลา 09.00 น. หากเกินเวลาดังกล่าวให้เรือไทยนำส่งข้ามฟาก
3. ราษฎรจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวต้องนำบัตรประจำตัวประชาชนมาแลกเปลี่ยนบัตรขึ้นฝั่งที่ทำจอดเรือทุกครั้ง ถ้าไม่นำมาปรับ 20 บาท

4. หากพี่น้องมาจากฝั่งประเทศลาว แล้วมีธุระต้องไปถึงอำเภอเขมราฐ หรือ ที่อื่นๆ ต้องเสียค่าผ่านแดน 60 บาท เมื่อเสียค่าผ่านแดนชุด ขรบ.ที่ดูแลจุดผ่านแดนก็จะมีตัวให้ ที่แสดงว่าจ่ายค่าผ่านแดนเรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นตอนขากลับ ถ้านาคัวตัวดังกล่าวมาแสดง ชุด ขรบ. หมู่บ้าน จะทำให้ไม่ได้เสียค่าเรือกลับ ทั้งนี้ต้องอยู่ภายในระยะเวลา 3 วัน นับจากวันเดินทางผ่านแดน แต่ถ้าเกิน 3 วัน ตัวดังกล่าวจะใช้เป็นค่าเรือไม่ได้ แต่ถ้าเป็นเหตุการณ์จำเป็น คือ อยู่เกิน 3 วันเนื่องจาก ป่วย หรือ มาหาหมอ ชุมชนบ้านนาทรายก็จะไม่คิดค่าเรืออีก ใช้ตัวดังกล่าวได้เลย

ซึ่งกฎระเบียบดังกล่าวกำหนดขึ้น โดยคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านนาทราย และในวันเสาร์จะมีชุดรักษาความสงบในหมู่บ้านคอยเฝ้าตรวจรักษาความสงบที่ท่าเรือเนื่องจากในวันเสาร์มีคนข้ามมาเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากคนทั้งสองฝั่งมีความใกล้ชิดสนิทกันเพราะลูกค้าชาวลาที่ข้ามมาส่วนมากจะมาเป็นประจำทุกอาทิตย์จนคณะกรรมการสามารถจำชื่อได้เพียงแค่เจอหน้ากัน ทำให้บางครั้งไม่ต้องแสดงบัตรก็ได้เพียงแค่ร้องทักกันก็สามารถจดชื่อได้ แต่บางคนที่ไม่ข้ามมาหรือมาไม่ค่อยบ่อยก็ต้องแสดงบัตรและบอกชื่อกับคณะกรรมการหมู่บ้านที่ทำหน้าที่จดรายชื่อกับคนเข้า-ออก

(4) การจัดการขยะ ชุมชนจะจ้างคนในชุมชนเก็บขยะ นั้ละ 2 คนคือ นางอุไรวรรณ สุธรรมวง นางจันทร์เพ็ง สระเอก ค่าเก็บขยะนั้ละ 200 บาท เก็บแล้วนำไปเผาที่ริมน้ำโขง เนื่องจากว่าหมู่บ้านยังไม่มีที่เผาทำลายขยะ

(5) การจัดการไฟฟ้า และสุขา ไฟฟ้ามีการติดตั้งไว้รอบตลาด และทุกคืนวันศุกร์จะมีการเปิดไฟไว้ตลอดคืน เพื่อเอื้ออำนวยให้กับพ่อค้าแม่ค้าในการมาตั้งร้านค้าขายของ ส่วนเรื่องสุขาทางชุมชนมีการทำน้ำประปา ทำห้องน้ำ ขึ้นมา เพื่อให้ความสะดวก แก่พ่อค้า แม่ค้าและ ลูกค้าที่มาซื้อของในตลาด ห้องน้ำก็จะมี 2 ที่คือ ศาลากลางบ้าน มีอยู่ 5 ห้อง และห้องน้ำวัดศรีจันทร์ ในการใช้บริการไม่เสียค่าบริการใดๆ ห้องน้ำที่ศาลากลางบ้านปัจจุบันชำรุดเสียหาย เช่น ที่ล็อกประตูพัง ประตูพัง เป็นต้น ส่วนเรื่องความสะอาดนั้นยังไม่สะอาดเท่าที่ควร เนื่องจากชุมชนไม่มีมาตรการดูแลรักษาห้องน้ำ จะดูแลรักษาตามความสะดวก

4.2.4 ความสัมพันธ์ของตลาดนัดบ้านนาทรายที่มีต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

(1) ความสัมพันธ์ทางการค้าขายแดนตั้งแต่เกิดตลาดนัด – ปัจจุบัน

ความสัมพันธ์ทางการค้าขายแดนตั้งแต่เกิดตลาดนัดจนถึงปัจจุบันมีการเติบโตขึ้นมากจากอดีตตอนที่เกิดตลาดนัดนั้นคนยังไม่เยอะและร้านค้าก็มีเพียง 2-3 ร้านเท่านั้น คนลาวเริ่มข้ามมาซื้อขายในตลาดนัดตั้งแต่เริ่มมีตลาดแต่ตอนนั้นก็ยังไม่เข้ามาไม่มากเพราะบางคนก็ยังไม่รู้ ต่อมามีการบอกปากต่อปากกันทำให้เป็นที่รู้จักว่ามีตลาดนัดตั้งอยู่ที่บ้านนาทราย จึงทำให้คนเข้ามามากขึ้น ก่อนมีตลาดคนฝั่งลาวก็ข้ามมาแต่ต้องไปท่าอำเภอเขมราฐ ซึ่งต้องเดินทางไกลเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางเป็นจำนวนมาก

เมื่อมีตลาดตั้งอยู่ที่บ้านนาทรายทำให้ประหยัดเรื่องเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทำให้คนฝั่งลาวเข้ามาจำนวนมาก

จุดผ่อนปรนที่บ้านนาทราย เป็นด่านที่ชุมชนบริหารจัดการเอง ไม่ต้องใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่นกับจุดผ่อนปรนอื่นๆ ทั้งนี้ ชรบ. ประจำหมู่บ้านจะเป็นคนควบคุมดูแล ถ้ามีอะไรเกิดขึ้นชุมชนจะเป็นคนรับผิดชอบเอง (ทั้งนี้ ชรบ. ประจำหมู่บ้านบ้านนาทรายนั้นได้รับคัดเลือกให้ไปเป็นตัวแทน รับเสด็จสมเด็จพระเทพ) ชรบ. มีความพร้อมเพียงมาก ในแต่ละวันของการเปิดด่าน ต้องบันทึกว่าเข้ามาเท่าไร และออกเท่าไร เสร็จก็ต้องมีการรายงาน ตม. ปัจจุบันการดำเนินการด่านตรวจคนเข้ามานั้นเป็นไปอย่างเรียบร้อย (การที่ทางการจะสั่งปิดด่านต้องมาหาชุมชนก่อน หรือถ้ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นทางการจะสั่งปิดด่าน ก่อน 5 โมงเย็น ยกเว้นการเจ็บป่วย ถ้าอยากกลับต้องให้พี่น้องมารับ)

การเดินทางเข้ามาตลาดนัดบ้านนาทรายของพี่น้องฝั่งประเทศลาว จะเสียเฉพาะค่าเรือคนละ 50 บาท ไม่ได้เสียค่าผ่านด่าน ซึ่งถ้าไปข้ามฝั่งที่จุดอื่นๆ ต้องเสียค่าผ่านด่านด้วย ซึ่ง อัตราค่าเรือและค่าผ่านด่านก็มีราคาสูงกว่าที่บ้านนาทราย ดังนั้นจึงทำให้เป็นจุดดึงดูดลูกค้าชาวลาวยิ่งขึ้นเพราะถ้าหากไปข้ามฝั่งที่อื่นซึ่งมีตลาดนัดชายแดนในรูปแบบเดียวกันต้องเสียค่าผ่านด่าน 20 บาท ความสัมพันธ์ทางการค้ามีการเติบโตขึ้นจากอดีตลูกค้าชาวลาวยิ่งเข้ามามากขึ้น นอกจากมาซื้อของแล้ว ยังมีการนำสินค้ามาขายด้วย สินค้าที่นำมาขายได้แก่สินค้าประเภทอาหารพื้นบ้าน เช่น หอยขม กบ เขียด บ้าง เห็ด เป็นต้น ส่วนสินค้าที่ซื้อกลับไปนั้นส่วนมากจะซื้อไปขายต่อ จะซื้อกลับไปในปริมาณมาก ซื้อเป็นแพ็ค เป็นกล่อง ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าประเภทอุปโภคบริโภค เช่น ไข่ไก่ ผัก ขนมห เครื่องดื่ม ผลไม้ น้ำมัน เสื้อ กระสอบ ในการซื้อสินค้าแต่ละครั้งมีทั้งซื้อเงินสดและเงินเชื่อ ในกรณีการซื้อเงินเชื่อสามารถซื้อได้ถึงจำนวน 50,000-100,000 บาท (แม้ค่าจะจ่ายงวดชนงวด) ทั้งนี้ลูกค้าจะนำสินค้ากลับไปขายก่อน เสร็จแล้วเมื่อถึงวันตลาดนัดของสัปดาห์ต่อไป ก็จะนำเงินมาชำระคืนให้กับพ่อค้า แม่ค้า ซึ่งการซื้อขายในรูปแบบดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความไว้วางใจกันและกันและยังเป็นสิ่งที่ทำให้ลูกค้าชาวลาวยิ่งเข้ามาซื้อสินค้าเป็นจำนวนมากอีกด้วย ซึ่งลูกค้าที่จะทำอย่างนี้ได้ต้องเป็นลูกค้าประจำ ส่วนที่เป็นลูกค้าใหม่จะทำอย่างนี้ได้ต้องได้รับการแนะนำจากลูกค้าเก่า หรือ ลูกค้าประจำ ซึ่งถ้าลูกค้าใหม่เซ็นแล้วไม่เอาเงินมาจ่าย แม่ค้าพ่อค้าก็จะเอาเงินกับลูกค้าเก่าที่แนะนำมา นอกจากนี้ลูกค้ายังสามารถโทรสั่งของกับพ่อค้าแม่ค้าได้ ว่าต้องการสินค้าอะไรบ้าง จำนวนเท่าไร พอถึงวันตลาดนัดก็จะมารับสินค้ากลับไป และในกรณีที่ลูกค้าซื้อของไว้แล้วลืมเอากลับไป สินค้าก็ไม่เสียหาย เพราะว่าพ่อค้า แม่ค้าจะเก็บไว้ให้ลูกค้า หรือ คนในหมู่บ้านก็จะเก็บไว้ให้ลูกค้า

ราคาสินค้า ราคาของสินค้าที่วางขายในตลาดนัดชายแดนบ้านนาทราย เป็นสินค้าที่มีราคาไม่สูงจนเกินไป มีความเหมาะสมกับฐานะและรายได้ของลูกค้าที่เข้ามาซื้อ บางชนิดก็มีราคาต่ำกว่าท้องตลาดทั่วไป เช่น พืชผักต่างๆ เนื่องจากบ้านนาทรายเป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดริมแม่น้ำโขงชาวบ้านในชุมชนส่วนหนึ่งมีการทำเกษตรริมโขง เมื่อมีการเก็บเกี่ยวก็นำผักต่างๆที่ปลูกไว้มาจำหน่ายในตลาดนัด เนื่องจากต้นทุนในการผลิตมีราคาต่ำเพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้า นอกจากราคามีความเหมาะสมกับลูกค้าแล้ว การซื้อขายลูกค้าสามารถต่อรองราคากับพ่อค้าแม่ค้าได้ (บรรยากาศการซื้อขายเป็นไปอย่างพี่น้องสนิทสนม)

สิ่งที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางการค้าให้มีการเติบโตมากขึ้นจากอดีต และเติบโตอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

1. ความเป็นพี่น้อง ครอบครัว ความเชื่อใจ เกิดขึ้นผ่านการซื้อขาย ผ่านความผูกพัน วิถีวัฒนธรรมการดำรงอยู่ของชุมชน ที่มีการไปมาหาสู่กันอย่างเป็นธรรมชาติ
2. ความเข้มแข็ง การร่วมมือร่วมใจของคนในหมู่บ้าน ที่ช่วยกันดูแลจัดการ แบ่งปันน้ำใจ ส่งผลให้ตลาดมีการพัฒนาและเติบโตอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาดังกล่าวไม่ได้พัฒนาเฉพาะเชิงเศรษฐกิจเท่านั้น แต่จะเห็นการพัฒนาในเชิงสังคมไปพร้อมๆ กันด้วย ดังจะเห็นได้จากการไว้วางใจกันในการจับจ่ายซื้อของต่างๆ เป็นต้น หรือ พ่อค้าแม่ค้า ลูกค้า มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถติดต่อช่วยเหลือกันในตอนที่ยากลำบากได้
3. การเดินทางระยะทางในการข้ามฝั่งจากหมู่บ้านฝั่งประเทศลาวใกล้เดินทางสะดวกเสียค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทางน้อยกว่าไปที่อื่น ทำให้ลูกค้าชาวลาวย้ายมาซื้อขายในตลาดเป็นจำนวนมาก
4. การข้ามพรมแดน ในการข้ามด่านเข้ามายังประเทศไทยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเข้ามาเพียงแค่แสดงบัตรและจดชื่อเท่านั้น ไม่มีการตรวจที่ยุ่งยาก สะดวกสบาย (เป็นด่านพี่น้อง มีการทักทายถามถึงสารทุกข์สุกดิบระหว่างกัน)
5. ความสัมพันธ์กับชุมชน คนประเทศลาวที่เข้ามาทำการซื้อขายสินค้านั้นมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับคนในชุมชน ทำให้เกิดความไว้วางใจเชื่อใจเมื่อเข้ามาได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีทำให้ลูกค้าชาวลาวยึดถือปฏิบัติกับคนที่มา บางครอบครัวก็เป็นเครือญาติกันเนื่องจากการแต่งงานกันของคนสองฝั่ง เมื่อข้ามมาก็ถือโอกาสที่จะมาเยี่ยมญาติพี่น้องของตนเองด้วย

รูปภาพแสดงจุดขายของและบรรยากาศการขายของ
ระหว่างพ่อค้าแม่ค้าจากฝั่งลาวกับลูกค้าที่ตลาดนัดบ้านนาทราย

(2) ความสัมพันธ์ทางสังคมตั้งแต่เกิดตลาดนัด – ปัจจุบัน

ความสัมพันธ์ทางสังคมตั้งแต่เกิดตลาดนัดจนถึงปัจจุบัน ผลจากการเกิดตลาดนัด ทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมเกิดขึ้นและความสัมพันธ์นี้มีมากขึ้นและมีความแน่นแฟ้น ซึ่งก่อนที่จะเกิดตลาดนัดชายแดนนั้นความสัมพันธ์ของคนทั้งสองฝั่งก็มีความก่อนหน้าอยู่แล้ว ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้เกิดจากความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์และความใกล้ชิดทางวัฒนธรรม กล่าวคือ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีพื้นที่เขตชายแดนที่ติดกับชุมชนบ้านนาทราย การข้ามไปมาของคนทั้งสองฝั่งมีความสะดวก ใช้เวลาในการเดินทางน้อยนอกจากนั้นคนทั้งสองฝั่งยังมีการใช้ภาษาที่เหมือนกันสามารถสื่อสารกันได้ ไม่มีอุปสรรคในการสื่อสารกันรวมทั้งวัฒนธรรมความเป็นอยู่ การใช้ชีวิตมีความคล้ายคลึงกัน ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันง่ายขึ้น อีกทั้งคนทั้งสองฝั่งมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกันอีกด้วย มีการแต่งงานกันของคนทั้งสองฝั่ง ทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางเครือญาติมีการไปมาหาสู่ซึ่งกันและกัน เมื่อมีตลาดนัดชายแดนเกิดขึ้นก็ทำให้ความสัมพันธ์นั้นมีความแน่นแฟ้นเพราะมีพื้นที่สื่อกลางในการพบปะกันเมื่อข้ามมาทำการซื้อขายก็ถือโอกาสมาเยี่ยมเยือนกัน มีการนำสิ่งของมาเป็นของฝากให้แก่กัน นอกจากความสัมพันธ์ระดับปัจเจก หรือ บุคคลแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ก็มีความสัมพันธ์และมีความแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการจัดประเพณีวัฒนธรรมร่วมกัน เช่น ประเพณี การแข่งเรือ ซึ่งมีการทำหนังสือเชิญให้หมู่บ้านฝั่งประเทศลาวเข้าร่วมการแข่งขัน และในขณะเดียวกันหมู่บ้านฝั่งประเทศลาวก็เชิญหมู่บ้านนาทรายเข้าร่วมการแข่งขันเช่นเดียวกัน

“พอมิตลาดนัดในชุมชนก็เด้งให้คนไทยกับคนลาวมีความสนิทสนมกันหลายกว่าเก่าพอมิตลาดคนจากฝั่ง
นั้นก็ข้ามมาบ้านเฮาดีกว่าเก่าเห็นหน้าเห็นตากันทุกอาทิตย์ ก่อนมิตลาดคนลาวกับคนไทยก็มีความสัมพันธ์
กันอยู่แล้วคือพี่น้องกันแล้วภาษาเดียวกันคุยกันรู้เรื่อง คนบ้านเฮากับคนบ้านเขามีการแต่งงานกันบ้านเฮา
ย้ายไปอยู่บ้านเขาวลามาซื้อของกะกลับมาเยี่ยมมาหาพี่หาน้องมีข้าวมีของมาฝากกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าแม่ค้ากับลูกค้าชาวลาวนั้น มีความไว้วางใจซึ่งกัน
และกัน สามารถซื้อสินค้าเป็นเงินผ่อน เงินเชื่อได้ เมื่อสิ่งของไว้ที่ฝั่งไทย สิ่งของเหล่านั้นก็ไม่หายทาง
ชุมชนจะเก็บสิ่งของเหล่านั้นไว้ให้ สามารถกลับมารับคืนได้ หรือถ้าหากซื้อสินค้าไปแล้วสินค้าชำรุด ไม่
สามารถใช้ได้ก็สามารถนำสินค้านั้นกลับมาเปลี่ยนได้ หากเป็นในตลาดที่อื่นลูกค้าชาวลาวอาจไม่กล้าที่จะ
กลับมาขอเปลี่ยนสินค้าเนื่องจากไม่กล้าเพราะไม่มีความคุ้นเคยสนิทกัน การซื้อขายสินค้าในตลาดนัด
ชายแดนแห่งนี้มีความแตกต่างจากตลาดแห่งอื่นและถือว่าเป็นจุดเด่นของตลาดแห่งนี้ก็คือ ตลาดนัด
ชายแดนแห่งนี้ไม่ได้ขายสินค้าเพื่อมุ่งหวังเรื่องของธุรกิจการค้าเพียงอย่างเดียวหากแต่มีความสัมพันธ์ทาง
สังคมเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ในการซื้อขายมีการพูดคุยถามข่าว ทักทาย ทำให้เกิดความสนิทผูกพันกันทำให้
ลูกค้าชาวลาวข้ามมาตลาดนัดแห่งนี้เป็นประจำ

“เวลามาซื้อมาขายกันบ่แม่นแค่ขายแต่เว่กั้นน้ำ ถามข่าวถามคราว เฮากะเว่กจากับเขาดีเขาก็อยากมาซื้อ
กับเฮา เวลาซื้อของไปแล้วใช้บ่ได้เขาก็กล้าเอากลับมาเปลี่ยนกับเฮา ถ้าเป็นหม่องอื่นเขาก็บ่กล้าไปขอเปลี่ยน
เพราะว่าบ่สนิทกันปานได้ เฮาขายของกับบ่แม่นขายแต่อยากได้เงินจากเขา เขาก็ทำความรู้จักผูกมิตรกับเขาไว้
บางคนสนิทกันจนเป็นเสี่ยวเวลาข้ามมากะเอาของมาฝากกัน คนจาบ้านเฮาก็มีการข้ามไปเยี่ยมเขาคือกันเวลา
มีงานบุญเขาก็ข้ามมา

นอกจากความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเกิดกับลูกค้าชาวลาวและพ่อค้าแม่ค้าในตลาดนัด
แล้ว ยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าแม่ค้าในตลาดนัดด้วยตนเอง เนื่องจากตลาดนัดมีเป็นประจำ
ทุกวันเสาร์กลุ่มพ่อค้าแม่ค้ามีการพบกันเป็นประจำ ตั้งแผงขายสินค้าใกล้กัน พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
กัน ทำให้รู้จักกัน ทั้งพ่อค้าแม่ค้าในชุมชนเองและพ่อค้าแม่ค้าที่มาจากนอกชุมชน เมื่อมีปัญหาอะไรก็
ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4.2.5 ความสำคัญของตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย ต่อชุมชนบ้านนาทราย และผู้ที่เกี่ยวข้อง

(1) ความสำคัญด้านเศรษฐกิจ

- เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านในหลากหลายทาง ไม่ว่าจะเป็นรายได้จากการ
ขายสินค้าในตลาด รายได้จากชมรมเรือ เพื่อการขนส่ง รายได้จากการเก็บค่าเช่า
สถานที่ขายสินค้า เป็นต้น
- ขายสินค้าได้ราคาถูกกว่านำไปขายให้แก่พ่อค้าคนกลางอยู่ภายนอก ไม่ต้องเสีย
ค่าใช้จ่ายในการนำสินค้าไปขาย สักดาห์ไหนมีก็ขาย ไม่มีก็ไม่ขาย
- ทำให้สะดวกสบายต่อการขายสินค้ามีตลาดในหมู่บ้านจะซื้อหรือขายก็ไม่ต้อง
เดินทางไปไกล

- เวลาปลูกผักถึงจะปลูกน้อยก็นำมาวางขายได้ ใครมีอะไรก็นำมาวางขาย เป็นการสร้างพื้นที่ทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนและเป็นการเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้กับคนในชุมชน
- ชุมชนเองยังมีรายได้เข้าสู่หมู่บ้านทุกสัปดาห์จากการเก็บค่าแผงซึ่งอัตราการเก็บคือความกว้าง 4 เมตรเก็บราคา 5 บาท ความกว้าง 8 เมตร เก็บราคา 20 บาท ถ้าเป็นการปูเสื่อขายก็เก็บ 2 บาท เมื่อเก็บครบหนึ่งเดือนก็จะนำเงินนั้นไปฝากกับกลุ่มแม่บ้าน
- ได้รายได้จากการเก็บเปอร์เซ็นต์การรับจ้างขับเรือของชมรมเรือโดยจะเก็บเป็นเปอร์เซ็นต์ 3 เปอร์เซ็นต์ (สัปดาห์ละ 690 บาท) เงินที่ได้จากตลาดดังกล่าวนี้นำไปใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านและช่วยในงานต่างๆ เป็นเงินกองกลาง เช่น การสร้างศาลา ช่วยวัด โรงเรียน เวลาจัดงานบุญต่างๆ ในหมู่บ้าน

(2)ความสำคัญด้านสังคม

- ทำให้คนในชุมชนมีความสนิทสนมกันมากขึ้น มีตลาดนัดเป็นพื้นที่ในการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถามข่าว
- ทำให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าแม่ค้าด้วยกันเนื่องจากแผงขายอยู่ใกล้กันและพบเจอกันเป็นประจำในทุกๆอาทิตย์ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าแม่ค้ากับผู้ซื้อในตลาดนัดแห่งนี้ไม่ใช่การค้าขายเพื่อมุ่งหวังเรื่องธุรกิจอย่างเดียว
- ทำให้มีการรวมกลุ่มกันในชุมชน เช่น ชมรมเรือข้ามฟาก
- สะดวกสบายที่มีสินค้ามาขายในชุมชนโดยไม่ต้องไปซื้อสินค้าหรือเครื่องใช้ตลอดอาหารเครื่องใช้ที่อื่น นับว่าดีที่มีตลาดนัดในชุมชน ถือว่าเป็นวันนัดที่ดี เป็นวันพบญาติหรือเพื่อนๆ ก็ว่าได้

4.2.7 ปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ ของการจัดการตลาดนัด

1. เกิดปัญหาเรื่องการจัดการขยะ คือ สถานที่ทำลายขยะยังไม่เหมาะสม ยังทำลายโดยการเผ่าขยะตามข้างถนน และริมแม่น้ำโขง ส่งผลให้ของเสียจากการเผ่าไหลลงแม่น้ำโขง และเป็นมลพิษ ทั้งนี้เมื่อถึงวันตลาดนัดจะมีขยะจำนวนมาก ซึ่งขยะส่วนมากจะเป็นถุงพลาสติก (นำเศษผักผลไม้ไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ส่วนจำพวกขวดน้ำคนในชุมชนจะนำไปทำอุปกรณ์จับกุ้ง ที่ดักแมลงวัน และเก็บไว้ขายด้วย) เมื่อขยะเพิ่มมากขึ้นก็มีการจ้างคนในชุมชนมาเก็บขยะ แล้วนำไปเผาริมแม่น้ำโขง ที่ส่งผลให้เกิดมลพิษเหมือนที่ผ่านมา (ก่อนไม่มีขยะจำนวนมาก คนในชุมชนจัดการขยะโดยการเผ่าที่บริเวณบ้านของตัวเอง)

2. ปัญหาเรื่องห้องสุขามีไม่เพียงพอ และคนที่เข้ามาใช้บริการไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดห้องน้ำจึงสกปรก คนที่มาใช้บริการทีหลังก็ไม่อยากเข้าไปใช้ ในขณะที่เดียวกันน้ำก็มีไม่เพียงพอไหลไม่ต่อเนื่อง

3. เรื่องราคาสินค้าในตลาด พ่อค้าแม่ค้าบางคนไม่ติดราคาสินค้าไว้ ทำให้ลูกค้าไม่รู้ว้ร้านไหนมีราคาที่เหมาะสมหรือไม่ นอกจากนี้เรื่องตาชั่งสินค้า ในตลาดยังไม่มีเครื่องชั่งเพียงพอ บางร้านก็ยังมีตาชั่งที่เป็นมาตรฐาน และปัจจุบันก็ยังไม่การดูแลเรื่องนี้อย่างจริงจัง

4.3 สุขภาวะของชุมชนบ้านนาทราย

4.3.1 สุขภาวะชุมชนก่อนการเกิดตลาดนัดชุมชน

1. สุขภาวะด้านสิ่งแวดล้อม
 - ก่อนการเกิดตลาดขยะก็มีน้อย ไม่มากมาย
 - อากาศดี แต่ว่าถนนหนทาง ไม่มีไฟฟ้า น้ำใช้ไม่สะดวกสบาย
 - ทางเดินไม่สะดวกต่อชุมชน
 - ขยะเสียงรบกวนไม่มี รวมทั้งเรื่องรถก็ยังมีไม่มากเท่าปัจจุบัน
2. สุขภาวะด้านจิตใจ
 - มีความวิตกกังวลเล็กน้อย เพราะไม่ค่อยมีช่องทางทำมาหากิน ไม่มีที่ขายสินค้า
3. สุขภาวะด้านปัญญา
 - มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำรงชีวิต มีผู้รู้ หรือปราชญ์ในเรื่องสมุนไพร การทำการเกษตร เป็นต้น
4. สุขภาวะด้านร่างกาย
 - สุขภาพร่างกายแข็งแรง

4.3.2 สุขภาวะชุมชนหลังการเกิดตลาด

1. สิ่งแวดล้อม
 - มีขยะเพิ่มมากขึ้น มีการจัดการ โดยชุมชนได้จ้างคนมาเก็บตลาดนัดละ 2 คน
 - มีไฟฟ้า ใช้ และน้ำประปาใช้ ห้องน้ำไม่เสียค่าบริการ
 - อากาศดี ถนน และการเดินทางสะดวกขึ้น มีไฟส่องทางสว่าง
 - มีเสียงรบกวนบ้าง
2. จิตใจ
 - สบายเพราะเมื่อถึงวันตลาดนัดจะเป็นวันพบญาติ พบเพื่อน มีตลาดนัดในชุมชน ถือว่าเป็นการดี
3. ปัญญา
 - มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำรงชีวิต เช่น ภูมิปัญญาในเรื่องการทำการเกษตร การพึ่งพาทรัพยากรในชุมชน (คนในชุมชน หาปลา กบ เขียด หน่อไม้ ฯลฯ มาวางขายตามตลาดนัด)
4. สังคม
 - ด้านสังคม การคมนาคมสะดวกสบาย (ไปมาหาสู่กันง่ายขึ้น)
 - หมู่บ้านเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป มีเครือข่ายญาติพี่น้องมากขึ้น
 - ได้รู้จักกับแม่ค้าพ่อค้าที่มาจากบ้านอื่นหลายคน
5. กาย

- สุขภาพร่างกายก็แข็งแรงดี (ไม่ต้องหาของไปขาย ให้ปวดเมื่อยตามตัว มีการทำ การเกษตร และทำอาหารขาย ไม่ต้องกลัวขายไม่หมด เพราะเดี๋ยวนี้มีตลาดรองรับ รู้จักว่าคนจะมากหรือน้อยเท่าใด)

“ก่อนเกิดตลาด สุขภาพร่างกายแข็งแรงดี สิ่งแวดล้อมดี ในชุมชนไม่มีขยะ แต่ลำบากในการทำมาค้าขาย เพราะแต่ก่อน แม่ได้ทำการชำแหละเนื้อวัน แต่ไม่มีตลาดรองรับ ได้จ้างรถสามล้อ ไปเลาะขายเนื้อ ถ้าขายไม่หมดก็ต้องเอาไปใส่ข้าวเขียว (แลกข้าวกับเพื่อนบ้านที่อยู่ต่างหมู่บ้าน เช่น หนองนกเขียน คอน สัมโฮง นาสุม) แต่ก็ไม่ได้ทุนคืน เพราะคนที่เอาเนื้อ กินแล้วไม่จ่าย แต่ก็ต้องให้เขา เพราะกลัวเนื้อเน่า และหลังการเกิดตลาดปัจจุบันมีการพัฒนาตลาดนัดชุมชนเกิดขึ้นก็สามารถจะชำแหละเนื้อวัวขายในตลาดไม่ต้องจ้างรถสามล้อไปขาย และไม่ต้องกลัวว่าจะขายไม่ขาด เพราะมีตลาดชุมชน มีคนมาซื้อของใช้ ของกินมากมาย และไม่ต้องกลัวว่าจะขาดทุนที่เอาเนื้อไปแลกข้าว และได้รู้จักกับแม่ค้าพ่อค้าที่มาจากบ้านอื่นหลายคน”

“ก่อนไม่มีตลาดนัดชุมชน ตื่นขึ้นมาก็ต้องหาของไปเลาะขายจิตใจไม่เบิกบาน เพราะต้องหาของขายมันหนัก ปวดเมื่อยกับข้าวกับปลาที่ต้องยกลำบากไปซื้ออยู่ที่ตลาดเขมราฐ หลังเกิดตลาดนัดชุมชน ไม่ต้องหาของขายให้ปวดเมื่อยจิตใจเบิกบาน กับข้าวก็มีมาถึงหมู่บ้าน ไม่ต้องไปซื้อที่ตลาดนอกชุมชนของตนเอง”

“ก่อนไม่มีตลาดนัดชุมชน แต่ก่อนปลูกพืชทางการเกษตรก็ไม่มีตลาดรองรับ ทำของขายก็ต้องได้ไปหาเลาะขาย ถ้าไม่หาขายก็ไม่ได้ขาย ไม่มีใครมาซื้อถึงบ้าน หลังเกิดตลาดนัดชุมชน ตั้งแต่เปิดตลาดนัดชุมชนขึ้นก็ต้องหาของเลาะขายให้ปวดเมื่อยร่างกายเพราะเปิดตลาดนัดชุมชนแล้วไม่ต้องไปขายของไกล ขายอยู่หน้าบ้านของตนเองได้”

“ก่อนไม่มีตลาดนัดชุมชน ตื่นนอนมาก็ต้องนั่งคิดว่าจะไปขายของอยู่ไหน ในสวนที่ไหน ถ้าเก็บของในสวนในไร่มาแล้วเก็บมาขายไม่หมด เพราะไม่มีตลาดรองรับในการจำหน่าย หลังเกิดตลาดนัดชุมชน พอเปิดตลาดนัดชุมชนขึ้นมาก็ไม่ลำบากทางกาย ทางจิตใจ เพราะการเก็บของในสวนในไร่ก็เก็บมาได้ เพราะมีตลาดรองรับ”

“ก่อนไม่มีตลาดนัดชุมชน แต่ก่อนไม่ตลาดให้ซื้อของ ซื้อสินค้าในด้านอุปโภค-บริโภค อยู่เฉยไม่ได้คิดที่จะทำมาค้าขายหลังการเปิดตลาดนัดชุมชน การจับจ่ายใช้สอยอะไรก็สะดวกสบายมากขึ้น มีตลาดให้ซื้อสินค้าอุปโภค-บริโภค และมีตลาดเกิดขึ้นก็คิดจะทำมาค้าขาย ก็เลยซื้อเสื้อผ้า ขาย และตอนนี้ได้ซื้อรองเท้า ถูทำมาขายเพื่อมีรายได้ให้กับครอบครัว”

“ก่อนไม่มีตลาดนัดชุมชน ปลูกผักก็ไม่รู้จักจะไปขายที่ไหน ปลูกกล้วยก็มีแต่สุกเน่าทิ้งไปเฉยๆ ไม่รู้จะเอาไปขายให้ใคร ใครจะมาซื้อ ทำขนมก็มีแต่กินเองไม่รู้จักคิดที่จะเอาไปขายอยู่ที่ไหน หลังจากเปิดตลาดนัดชุมชน ปลูกผักตอนนี้ก็มีตลาดรองรับ กล้วยก็พอที่จะบ่มขายที่ตลาดได้ไม่ต้องไปเลาะขายทำขนมก็ได้มีแต่คนมาขอซื้อเพราะเขารู้ว่าเราทำขายในตลาดนัดชุมชน รู้จักคิดที่ทำของมาขายในตลาดมีรายได้เสริมจากการขายนำสินค้ามาขายในตลาด”

“ก่อนไม่มีตลาดนัดชุมชน หาบปาลามาได้ก็ไม่ต้องเอาไปขายที่ไหน ปลุกผักริมโขงก็ไม่ต้องเอาไปขายตรงไหนเอาไปขายขึ้นมาก็เน่าทั้ง ทำปาลาร้าขายราคาก็ไม่ดีเพราะต้องขายให้พ่อค้าคนกลาง ไม่ได้ขายโดยตรง หลังจากการเปิดตลาดนัดชุมชน หาบปาลามาได้ก็ขายได้ราคาดีขึ้นปลุกผักริมโขงก็มีตลาดพอได้ขายผักไม่ต้องคิดว่าใครจะมาเอาเปรียบเรื่องราคาพอใจก็ขายไม่พอใจก็ไม่ขาย”

“ก่อนไม่มีตลาดนัดชุมชน ถ้าได้ปลุกผักปลุกกล้วยก็ต้องไปหาบขาย หาเห็ดมาแต่ป่าก็ต้องไปเลาะขายเหนื่อย ก็เลยคิดไม่อยากทำการขายค้า หลังจากเปิดตลาดนัดชุมชน ผักสวนโขงก็มีที่จะไปขายคือตลาดนัดชุมชน แต่เดี๋ยวนี้ก็เฒ่าแล้ว ก็เลยไม่มีแรงที่จะทำอะไรมาขายที่ตลาดแต่ก็ใช้อย่างหนึ่งไม่ต้องไปซื้อสินค้าไกลจากหมู่บ้านอื่น”

“ก่อนไม่มีตลาดนัดชุมชน หาบปาลามาได้ก็ให้ขายอยู่ในบ้านทำปาลาร้า ทำปาลาแห้ง ไม่ได้นำไปขาย แต่ถ้านำไปขายก็ไม่มีราคา ก็เลยไม่ออกไปหาปาลามาขาย หลังจากเปิดตลาดนัดชุมชน ก็นำปาลามาขายในตลาดได้ราคาดี ไม่ทำปาลาร้าทำแต่พอกิน ดีมากที่มีตลาดจะต้องไม่ได้รอแต่ตลาดที่เหมาขายในรถมอเตอร์ไซด์ แต่ถ้าวานะเพราะจะทำอะไรเดี๋ยวนี้ก็ทำไม่ได้มากเพราะอายุก็หลายแล้ว”

“ก่อนไม่มีตลาดนัดชุมชน จะซื้ออะไรแต่ละอย่างก็ต้องไปซื้อที่เขมราฐ ถ้าไม่มีรถก็ต้องเหมารถเขาไปเสียค่ารถเงินที่เสียค่ารถนำมาซื้อของได้ตั้งหลายอย่าง หลังจากเปิดตลาดนัดชุมชน มีตลาดนัดมาถึงบ้านไม่ต้องเหมารถมาซื้อของดีใจมาก เพราะจะไปใช้สอยอะไรก็ต้องสะดวกสบายมากขึ้น”

“ก่อนไม่มีตลาดนัดชุมชน จะซื้อของก็ต้องรอให้มีคนไปตลาดเขมราฐเพราะจะได้อาศัยรถเพื่อนบ้านไปซื้อของเขมราฐด้วยเพราะจะได้ลดค่ารถลง การสัญจรถนนก็ยังมีรถไม่มากและถนนก็ยังเป็นถนนดินแดงมีฝุ่นมามาก หายใจไม่สะดวก หลังจากเปิดตลาดนัดชุมชน จะซื้อของก็ซื้ออยู่กับหน้าบ้านเลยไม่ต้องรอจะจ้างรถไม่ซื้อไกล รถก็มากขึ้นการคมนาคมสะดวกสบายขึ้น มีถนนคอนกรีต ไม่มีเสียงรบกวนจากแม่ค้าหรือรถ แต่คิดว่ามันดีเพราะบ้านเมืองของเราเจริญขึ้นคิดว่าเจ้าของเผ่าก่อนเลยบ่มีของมาขายในตลาด แต่ถ้าเป็นเมื่อก่อนหาของมาขายในตลาดแล้วเพราะมีตลาดรองรับการค้าขาย”

4.3.3 ปัญหาสาธารณสุขมูลฐานชุมชน

สรุปปัญหาสาธารณสุขมูลฐานชุมชน บ้านนาทราย หมู่ 2 ต.พะลาน ประจำปี 2551

(ข้อมูลจากสาธารณสุขอำเภอตาล)

(1) ประชากรป่วยด้วยโรคเบาหวานเพิ่มมากขึ้น มีข้อมูลสนับสนุน ดังนี้

- 1.ตรวจพบผู้ที่มีน้ำตาลในเลือด >100-125mg% (เบาหวานแฝง) จำนวน 6 คน
- 2.ตรวจพบผู้ป่วยที่มีน้ำตาลในเลือด >126mg% จำนวน 5 คน
- 3.จำนวนผู้ป่วยเบาหวานในหมู่บ้านจำนวนทั้งสิ้น 11 คน รักษาที่ ร.พ.เขมราฐ 7 คน

รักษาที่ PCU 4 คน

(2) ประชาชนป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มมากขึ้น มีข้อมูลสนับสนุน ดังนี้

- 1.จำนวนผู้ที่ภาวะความดันโลหิตสูงรายใหม่ 2 คน จากจำนวนที่ตรวจทั้งสิ้น 240 คน
- 2.จำนวนผู้ที่ภาวะเสี่ยงต่อโรคความดันโลหิตสูง (มากกว่า 140/90mmHg.) จำนวน

12 คน จากจำนวนที่ตรวจทั้งสิ้น 1 คน

3. ผู้ที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงจำนวนทั้งสิ้น 5 คน รักษาที่ ร.พ.เขมราฐ 4 คน รักษาที่ PCU 1 คน

4. จำนวนผู้ที่มี BMI>25 จำนวน 40 คน จากจำนวนที่ตรวจทั้งสิ้น 240 คน

5. จำนวนผู้ที่มี BMI>30 จำนวน 38 คน จากจำนวนที่ตรวจทั้งสิ้น 240 คน

(3) ประชาชนเสี่ยงต่อโรคไขมันในเลือดสูงเพิ่มขึ้น มีข้อมูลสนับสนุนดังนี้

1. จำนวนประชาชนที่ได้รับการตรวจสุขภาพมีไขมันในเลือดสูง (Chloresteral มากกว่า 250 mg%) จำนวน 1 คน

2. Chloresteral 200-250 mg% จำนวน 7 คน

3. จำนวนผู้ที่มี BMI >25 จำนวน 40 คน

4. จำนวนผู้ที่มี BMI >38 จำนวน 38 คน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพของคนในชุมชนมีดังนี้

(1) ปัจจัยเชิงบวก ได้แก่ ผักพื้นบ้าน ปลูก ปลา กุ้ง หอย เห็ด หน่อไม้ สัตว์น้ำ กบ เขียด อาหารป่า ปลาหู น้ำมันตับปลา วิตามิน สถานบริการ โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน คลินิก สถานผดุงครรภ์ อสม. ยาสมุนไพร ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี

(2) ปัจจัยเชิงลบ ได้แก่ อาหารขยะ เช่น ลูกอม ขนมไส้สั ขนมขบเคี้ยว บะหมี่สำเร็จรูป เครื่องดื่มอัดลม อาหารตลาด รถเร่ขาย ตลาดนัด ร้านขายอาหาร กับข้าวถุง ร้านขายยา และของชำ ยาบ้า ยาเสพติด ยาฉีด ยาปวดหาย ยาคลายกล้ามเนื้อ ยาโรคลายซิน ยาโคลิโดน ยาลูกกลอน ยาฝน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพด้านลบของคนในชุมชนส่งผลให้ประชาชนมีสุขภาพที่ไม่ดีซึ่งอาจจะส่งผลต่อสุขภาพในระยะยาวต่อไป

(3) ปัจจัยกลาง ไม่บวก ไม่ ได้แก่ หมอพื้นบ้าน หมอเป่า หมอผี หมอธรรม หมอนวด ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะเกี่ยวกับความเชื่อของคนในชุมชน

4.3.4 การจัดการสุขภาพ

บ้านนาทราย ต.พะลาน อ.นาตาล จ.หนองบัวลำภู ที่ผ่านมามีการจัดการด้านสุขภาพ โดยร่วมกับทางสาธารณสุขอำเภอ และ อสม. ในการให้ความรู้เรื่องการดูแลและป้องกัน นอกจากนี้ชุมชนบ้านนาทรายก็มีปัญหาในการดูแลรักษาโรคด้วยสมุนไพร นอกจากสมุนไพร และ ชุมชนยังมีการรักษาด้วยวัฒนธรรมความเชื่อ คือ หมอผี หมอธรรม และหมอเป่า เป็นต้น แต่ความรู้ปัญหาดังกล่าวปัจจุบัน คนในชุมชนไม่ค่อยได้นำไปใช้ ส่วนมากจะพึ่งหมอ หรือ แพทย์แผนปัจจุบัน

4.4 แนวทางการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาพชุมชน

จากข้อมูลโดยภาพรวมนั้นการเกิดตลาดนัดชุมชนมีประโยชน์ต่อคนในชุมชนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ ช่วยสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ประโยชน์ในเชิงสังคม คือ ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักทั้งคนในจังหวัด และประเทศลาว มีเครือข่าย ผูกพัน พี่น้อง สามารถช่วยเหลือกันได้เมื่อ

เคือคร็อน เป็นต้น นอกจากนี้การจัดการตลาดนัดชุมชนนั้นส่งผลให้คนในชุมชนเกิดการทำงานร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการทั่วไป คณะกรรมการตลาดนัด ชมรมเรือ ชุด ชรบ. หมู่บ้าน รักษาความปลอดภัย การจัดการเหล่านี้ส่งผลให้คนในชุมชนเกิดการการทำงานเป็นทีม ซึ่งทำให้ชุมชนกลุ่มองค์กรในชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น ชุมชนมีความสามัคคี ช่วยเหลือกันตลอด ส่วนในด้านปัญหาการจัดการดังกล่าว เช่น เรื่องการจัดสถานที่ขาย หรือ ปัญหาด้านสาธารณูปโภคต่างๆ ก็เกิดปัญหา แต่คนในชุมชนสามารถที่จะจัดการได้ โดยความร่วมมือของคนในชุมชนเอง แต่ก็มีปัญหาบางอย่างที่ปัจจุบันชุมชนยังไม่มีจัดการที่เหมาะสมเพียงพอ คือ เรื่องของขยะที่เกิดขึ้นจากตลาดในแต่ละสัปดาห์ ต้องจ้างคนในชุมชนเก็บขยะ และนำไปเผ่าใกล้กับริมน้ำโขง และรินถนนภายในหมู่บ้าน ส่งผลให้ของเสียจากการเผ่าขยะไหลลงสู่แม่น้ำโขง คนในชุมชนได้รับมลพิษจากการเผ่าดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องห้องสุขามีไม่เพียงพอ และคนที่เข้ามาใช้บริการไม่ช่วยกันรักษาความสะอาด ห้องน้ำจึงสกปรก คนที่มาใช้บริการทีหลังก็ไม่อยากเข้าไปใช้ ในขณะเดียวกันน้ำก็มีไม่เพียงพอไหลไม่ต่อเนื่อง และ เรื่องราคาสินค้าในตลาด พ่อค้าแม่ค้าบางคนไม่คิดราคาสินค้าไว้ ทำให้ลูกค้าไม่รู้ว่ร้านไหนมีราคาที่เหมาะสมหรือไม่ นอกจากนี้เรื่องตาชั่งสินค้า ในตลาดยังไม่มี การควบคุมเพียงพอ บางร้านก็ยังมิตาชั่งที่ไม่เป็นมาตรฐาน และปัจจุบันก็ยังไม่มีมีการดูแลเรื่องนี้อย่างจริงจัง

ในเรื่องสุขภาพะชุมชน ภายจิตใจ สังคม ปัญญา และสิ่งแวดล้อม ข้อมูลจากสาธารณสุขอำเภอที่ได้สำรวจผู้ปวยนั้นก็พบว่า คนในชุมชนมีแนวโน้มการป่วยเป็นโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และไขมันในเลือดสูงขึ้น เนื่องจากการบริโภคอาหาร (ข้อมูลปัจจัยเชิงลบ) ส่วนในภาพรวมนั้นสุขภาพะชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสังคม ปัญญา จิตใจ นั้น ชุมชนเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีความเป็นพี่เป็นน้องกัน คนในชุมชนเข้มแข็ง มีการทำงานเป็นหมู่คณะ มีรายได้เข้าสู่ครอบครัวอย่างต่อเนื่องจากการขายสินค้าในตลาด เป็นต้น

จากข้อมูลการดำเนินการวิจัยดังกล่าว ทำให้นักวิจัย คนในชุมชน ตลอดจนพ่อค้าแม่ค้า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันคิดออกแบบแนวทางการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาพะของชุมชน กรณีศึกษาตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย ต.พะลาน อ.นาตาล จ.อุบลราชธานี และจากการดำเนินงานวิจัยได้มีการทดลองปฏิบัติการแนวทางที่ร่วมกันออกแบบไว้ มีข้อสรุป การจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาพะของชุมชน ทั้งหมด 3 แนวทาง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.4.1 แนวทางการสร้างภาพลักษณ์ (Brand) ตลาดนัดบ้านนาทรายให้เป็นตลาดนัดอาหารปลอดภัย เพื่อให้ตลาดนัดบ้านนาทรายเป็นตลาดนัดเพื่อสุขภาพ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อคนในชุมชน ตลอดจนพ่อค้า แม่ค้า และลูกค้าที่เข้ามาตลาดนัดด้วย กล่าวคือ จากศักยภาพของตลาด และชุมชนบ้านนาทราย ที่มีทรัพยากร ผัก วัตถุดิบ ภูมิปัญญาการทำอาหารพื้นบ้านอย่างหลากหลาย อีกทั้งช่องทางการขายคือ ตลาดนัดบ้านนาทราย ก็มีความต้องการอาหารเหล่านี้เป็นจำนวนมาก (สังเกตจากการที่ชุมชนนำสินค้า จำพวก ผัก อาหารพื้นบ้านไปขาย จะได้ขายหมดทุกครั้งทีนำไปขาย) นอกจากนี้ประกอบกับสถานการณ์ด้านสุขภาพของคนในชุมชน ที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ความดันโลหิตมากขึ้น และเสี่ยงต่อการป่วยเป็นโรคไขมันในเลือดสูง ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการบริโภคอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ เช่น เช่น ลูกอม ขนมใส่สี ขนมขบเคี้ยว ะหมี่สำเร็จรูป เครปญี่ปุ่น อาหารตลาด รถเร่ขาย ตลาดนัด ร้านขายอาหาร กับข้าวถุง ร้านขายยา และของชำ ยาบ้า ยาเตตรา ยาฉีดยา ยาปวดหาย ยาแก้อาเจียน เป็นต้น ทั้งนี้การสร้างภาพลักษณ์ (Brand) ดังกล่าว

เริ่มจากจุดรูปธรรมเล็กๆ คือ จัดทำโชนตลาดเพื่อขายอาหารพื้นบ้านอาหารปลอดภัย ซึ่งมีรายละเอียดกระบวนการ และผลการดำเนินงานดังนี้

(1) **ตั้งชื่อตลาดนัด และ แต่งคำขวัญตลาดนัดบ้านนาทราย** เพื่อให้คนในชุมชนและนอกชุมชนได้รับรู้ การตั้งชื่อและคำขวัญตลาดนัดที่มิจัยได้ช่วยกันคิดตั้งขึ้น เมื่อตั้งชื่อและแต่งคำขวัญเสร็จแล้ว ได้มีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ คือ จัดทำไวนิล ชื่อตลาด และคำขวัญบอกลักษณะเด่นของตลาด นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์แบร์นตลาดดังกล่าวผ่านเวทีประชุมประจำของหมู่บ้าน เทศกาลอาหารปลอดภัย เป็นต้น

คำขวัญตลาดนัดบ้านนาทราย

ตลาดนัดนาทราย	ขายดีล้นหลาม
มีผักสด	หอมบัวถั่วผักชี
มีผักตำลึง	นั่งไล่ปลาชังขายดี
ส้มผักกาด	ผักเสี้ยนนั้นก็มี
อาหารพวกนี้เป็นสมุนไพร	ไทยอีสานเด้อ

ไวนิลประชาสัมพันธ์ตลาดนัดบ้านนาทราย

(2) **จัดการตลาดนัดโดยการจัดโชนขายอาหารพื้นบ้าน** เพื่อให้คนในชุมชนและผู้ที่มาจับจ่ายใช้สอยในบริเวณตลาดได้อุปโภค บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพต่อสุขภาพ เพื่อลดความเสี่ยงให้กับผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อรังรายใหม่ และคนในชุมชนได้นำสินค้าอาหารพื้นบ้านมาขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ทั้งนี้ก่อนที่จะมีการจัดโชนขายอาหารก็จะมีการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวชุมชนให้กับคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงได้รับรู้ พร้อมทั้งเชิญชวนให้นำอาหารพื้นบ้านเข้ามาขายร่วมกัน นอกจากนี้ก็มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์ ทำสื่อให้กับคนที่ขายอาหารในโชนอาหารพื้นบ้าน คนในชุมชนรวมกลุ่มกันในการจัดทำอาหารพื้นบ้าน เพื่อนำไปขายในตลาด โดยตั้งกองทุนเริ่มต้นในการทำอาหาร 1,300

บาท (อาหารเพื่อสุขภาพ) และมีการจัดเปิดงานมหกรรมเทศกาลอาหารเพื่อสุขภาพสู่อาเซียน (5 ตุลาคม 2555) ซึ่งจัดวันตลาดนัด ภายในโซนที่ขายอาหารพื้นบ้านก็จะมีทีมวิจัย และสาธิตและให้ความรู้เรื่องอาหารพื้นบ้าน อาหารเพื่อสุขภาพ คุณประโยชน์ของอาหารพื้นบ้าน และมีการแจกแผ่นพับประชาสัมพันธ์

ผลการดำเนินงาน การสร้างภาพลักษณ์ (Brand) ตลาดนัดบ้านนาทรายให้เป็นตลาดนัดอาหารปลอดภัย คนในชุมชนมีความตระหนักเห็นความสำคัญของอาหารพื้นบ้านมากขึ้น เห็นได้จากการเข้ามาร่วมขายสินค้า ผัก อาหารพื้นบ้านในโซนมากขึ้น (จากเดิมที่มีคนขายอยู่ 2-3 ร้าน ปัจจุบัน มี 18-20 ร้าน (คนจากหมู่บ้านใกล้เคียงเข้ามาขาย 5-6 ร้าน)) เข้าร่วมกลุ่มทำอาหารพื้นบ้านมากขึ้น อีกทั้งทำให้คนในชุมชน และพ่อค้าแม่ค้าที่เข้ามาขายของในตลาดนัด ได้ความรู้เรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ ประโยชน์ของอาหารพื้นบ้าน ซึ่งสามารถที่จะนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาหารและบริโภคอาหารในครัวเรือน นอกจากนี้ยังทำให้คนในชุมชนมีรายได้เข้าสู่ครอบครัวเพิ่มขึ้นจากการขายผัก และอาหารที่ได้จากชุมชนตนเอง คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมร่วมกันได้แลกเปลี่ยนพูดคุยกันในเรื่องการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพ และการจัดการตลาดร่วมกัน อีกทั้งยังนำไปสู่การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

รูปภาพแสดงโซนอาหารขายอาหารพื้นบ้าน และเทศกาลอาหารเพื่อสุขภาพสู่อาเซียน

4.4.2 แนวทางการจัดการตลาดนัดด้านสาธารณสุขปโภค เพื่อสุขภาวะชุมชน

(1) จัดทำถังขยะ และรณรงค์เรื่องการรักษาความสะอาด ทีมวิจัยได้ช่วยกันจัดทำถังขยะเหล็กตั้งในบริเวณตลาดนัดและในชุมชน จำนวน 3 ถึง 2 จุด และมีการรณรงค์การรักษาความสะอาดภายในชุมชนโดยผ่านเวทีประชุมประจำเดือน และเวทีประชาคมของหมู่บ้าน ส่วนการรณรงค์รักษาความสะอาดกับคนภายนอกชุมชน (พ่อค้า แม่ค้า และกลุ่มลูกค้าจากหมู่บ้านใกล้เคียง จากประเทศเพื่อนบ้าน คือลาว เวียดนาม) มีการรณรงค์ผ่านหอกระจายข่าวในวันตลาดนัด และทีมวิจัยเดินประชาสัมพันธ์ในตลาด โดยใช้โทรโข่ง เนื้อหาในการรณรงค์คือ เรื่องสุขอนามัยที่ถูกต้อง ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้คนภายนอกได้ทิ้งขยะลงถังขยะ เป็นต้น

ผลการดำเนินงาน มีถังขยะตั้งไว้ที่บริเวณหมู่บ้าน และตลาดนัดชุมชน จำนวน 3 ถึง 2 จุด ขยะมีจำนวนลดลง และส่วนมากพ่อค้าแม่ค้า และคนที่มาตลาดนัดจะทิ้งขยะลงถังขยะ ทำให้ลดภาระกับคนเก็บขยะในวันตลาดนัด ส่งผลให้มีเวลาที่จะไปดูแลห้องน้ำ ความสะอาดเรียบร้อยด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้น

รูปภาพ ถังขยะที่ตั้งบริเวณตลาดนัด หมู่บ้านนาทราย

(2) จัดทำห้องน้ำเพิ่มขึ้น และปรับปรุงห้องน้ำที่มีอยู่ให้ถูกสุขลักษณะ เนื่องจากห้องสุขามีไม่เพียงพอ และคนที่เข้ามาใช้บริการไม่ช่วยกันรักษาความสะอาด ห้องน้ำจึงสกปรก คนที่มาใช้บริการที่หลังก็ไม่อยากเข้าไปใช้ ในขณะเดียวกันน้ำก็มีไม่เพียงพอไหลไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นจึงมีการจัดทำห้องน้ำอย่างมีส่วนร่วม คือ มีการตั้งกองทุนเพื่อสร้างและปรับปรุงห้องน้ำ ทีมวิจัยได้ตั้งกองทุนห้องน้ำเริ่มแรก 2,000 บาท แล้วนำไปประชาสัมพันธ์ในงานมหกรรมตลาดนัดอาหารเพื่อสุขภาพสู่อาเซียน เพื่อให้พ่อค้า แม่ค้าในตลาดได้บริจาคร่วมด้วย เพื่อให้เกิดความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกัน อันจะนำไปสู่การดูแลรักษาช่วยกัน

ผลการดำเนินงาน ได้ทุนในการสร้างและปรับปรุงห้องน้ำเพิ่มเติม 3,500 บาท รวมกับเงินตั้งต้น เป็น 5,500 บาท ปัจจุบันได้ดำเนินการสร้างห้องน้ำขึ้นมาใหม่ 2 ห้อง และมีการปรับปรุงห้องน้ำที่มีอยู่

ให้มีการใช้ประโยชน์ได้ดีขึ้น และถูกสุขลักษณะมากขึ้น ซึ่งใช้งบประมาณในการสร้างและปรับปรุงทั้งหมด 15,680 บาท ทั้งนี้งบประมาณส่วนที่เกินมากองทุนชุมชนได้ร่วมสมทบ (ในการสร้างนั้นคนในชุมชนร่วมกันสร้างไม่ต้องเสียค่าแรงงาน) นอกจากนี้ยังมีการจัดการดูแลห้องน้ำอย่างต่อเนื่องคือ ให้คนที่เก็บขยะได้ดูแลความสะอาดห้องน้ำหลังจากตลาดนัดเสร็จ ปิดประตูห้องน้ำไว้หลังจากตลาดนัดเลิกแล้ว นอกจากนี้คณะกรรมการหมู่บ้านก็ทำหน้าที่ดูแลห้องน้ำร่วมกันตามความเหมาะสม และที่สำคัญปัจจุบันคนที่มาตลาดนัดที่เข้าใช้บริการห้องน้ำในชุมชนมีการรักษาความสะอาดช่วยกัน ส่งผลให้ไม่เป็นภาระต่อคนดูแล

รูปแสดงการรับบริจาคเพื่อสร้างและปรับปรุงห้องน้ำ

4.4.3 แนวทางการจัดการตลาดนัดเพื่อสุขภาวะชุมชนร่วมกับเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากปัจจุบันราคาสินค้าในตลาด พ่อค้าแม่ค้าบางคนไม่ติดราคาสินค้าไว้ ทำให้ลูกค้าไม่รู้ว่ร้านไหนมีราคาที่เหมาะสมหรือไม่ นอกจากนี้เรื่องตาชั่งสินค้า ในตลาดยังไม่มีเครื่องชั่งเพียงพอ บางร้านก็ยังมีตาชั่งที่เป็นมาตรฐาน และปัจจุบันก็ยังมีการดูแลเรื่องนี้อย่างจริงจัง ดังนั้นทีมวิจัยและเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้วางแผนการจัดการตลาดนัดเพื่อสุขภาวะร่วมกัน

ผลการดำเนินงาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพปากแฉ่ง ทำหมู่บ้านนาทรายเป็นหมู่บ้านจัดการสุขภาพ โดยการขยายผลจากงานวิจัย มีการวางแผนการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพ การดูแลและป้องกันสุขภาพไม่ให้เกิดโรคภัยต่างๆ มีวางแผนการหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น คนในชุมชน พ่อค้า แม่ค้า เพื่อวางแผนการดำเนินงานควบคุมดูแลให้ร้านค้าขายสินค้าที่ถูกสุขลักษณะ กศน. อำเภอนาตาล วางแผนให้หมู่บ้านนาทรายเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในระยะแรกให้ มีสื่อความรู้เรื่องกฎหมายด้านการค้า การคุ้มครองผู้บริโภค (การติดป้ายราคา เรื่องตาชั่ง) อบรมให้ความรู้กับคนในชุมชนในด้านกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภค ข้อมูลความรู้เรื่องการจัดการตลาดนัดโดยชุมชน ข้อมูลการจัดการทรัพยากรของหมู่บ้าน ข้อมูลประเพณีวัฒนธรรมสองฝั่งโขง เป็นต้น โรงเรียนระดับประถมศึกษาบ้านนาทราย จะมีการจัดชั่วโมงให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของชุมชน โดยเน้น

ภูมิปัญญาเรื่องอาหารพื้นบ้าน อาหารเพื่อสุขภาพ ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนจะเชิญผู้อาวุโสในหมู่บ้านที่มี
 ความรู้เรื่องเหล่านี้เป็นพิเศษเข้าสอนในโรงเรียน รวมถึงให้นักเรียนออกมาเรียนรู้กับคนในชุมชนผ่านการ
 ปฏิบัติ หรือพูดคุยสอบถาม ทำโครงการผักสวนครัวรั้วกินได้ และให้นักเรียนนำผลผลิตที่ส่วนที่เหลือจาก
 การกินมาขายที่โรงเรียน และทำศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และ องค์การบริหารส่วนตำบลพะลาน จะ
 จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดทำเตาเผาขยะของตำบลพะลาน

ภาพแสดงการหารือ และร่วมวางแผนการจัดการตลาดนัดร่วมกันเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

โครงการวิจัย การจัดการตลาดนัดเพื่อสุขภาวะของชุมชน กรณีศึกษา บ้านนาทราย ต.พะลาน อ.นาตาล จ.อุบลราชธานี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านนาทราย ต.พะลาน อ.นาตาล จังหวัดอุบลราชธานี (Participatory Action Research: PAR) ซึ่งมีส่วนร่วมโดยการร่วมคิดร่วมวางแผน ตลอดจนร่วมในการจัดการตลาดนัด ทั้งนี้ร่วมทำงานวิจัยตั้งแต่ระยะแรกจนระยะสุดท้าย เริ่มตั้งแต่ การวางแผน การทำงาน แบ่งบทบาทหน้าที่ การศึกษาข้อมูล ทดลองปฏิบัติการการจัดการตลาดนัด บ้านนาทรายเพื่อสุขภาวะของชุมชน ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 ผลการวิจัย

5.1.1 บริบททั่วไปของชุมชนบ้านนาทราย

บ้านนาทรายก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2433 มีนายภูแก้วและนายขุนชัย เป็นผู้ก่อตั้ง ซึ่งนายภูแก้วและนายขุนชัย อพยพมาจากบ้านปากแซงและบ้านพะลาน โดยเริ่มแรกได้พากันเข้ามาปลูกสวนเลี้ยงสัตว์ และหาปลาตามลำแม่น้ำโขง เพราะบริเวณทำน้ำแห่งนี้มีปลาชุกชุม หากินสะดวกสบายทั้งคนและสัตว์ ทำให้คนในหมู่บ้านใกล้เคียงทั้งที่มาจากบ้านพะลานและบ้านปากแซง ได้เข้ามาตั้งรกรากอยู่ในหมู่บ้านนาทราย สาเหตุที่ตั้งชื่อว่า “บ้านนาทราย” เพราะบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านมีหาดทรายสูงยาว และเกาะแก่งที่สวยงาม อาณาเขตบ้านนาทราย ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านนาหินโง่น อำเภอเนตาล ทิศใต้ ติดต่อกับบ้านปากแซง อำเภอเนตาล ทิศตะวันออก ติดต่อกับ แม่น้ำโขง หากเดินทางข้ามไปอีกฝั่งจะเป็นบ้านปากตะพาน บ้านหนองยาว และบ้านปากสนม เมืองนครเพ็ง แขวงสละวัน ประเทศลาว ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านนาคง อำเภอเนตาล ระยะทางจากบ้านนาทรายถึง อำเภอเนตาล 15 กิโลเมตร และระยะห่างจากจังหวัดอุบลราชธานี 121 กิโลเมตร ทั้งนี้แต่เดิมบ้านนาทรายขึ้นกับอำเภอเขมราฐ ปัจจุบันขึ้นกับอำเภอเนตาล จังหวัดอุบลราชธานี สภาพพื้นที่บ้านนาทรายเป็นที่ราบสูง มีพื้นที่ติดต่อกับแม่น้ำโขงหากข้ามแม่น้ำโขงจากบริเวณบ้านนาทรายไปจะเป็นฝั่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บริเวณปากสนม เมืองนครเพ็ง แขวงสละวัน ทางทิศใต้เป็นบ้านปากตะพาน ทางทิศตะวันตกเป็นบ้านหนองยาว เขตภาค 3 (เขตการศึกษาของสปป.ลาว)

บ้านนาทรายมีผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันทั้งหมด 21 คน และปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านชื่อนางสาวอุมมาทิ โสดากุล บ้านนาทรายตั้งอยู่ทิศตะวันออกของอำเภอเนตาล ห่างจากที่ว่าการอำเภอเนตาล ประมาณ 12 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับสถานที่ต่างๆ คือ ทิศเหนือ ติดต่อกับ ห้วยสะมิ ทิศใต้ ติดต่อกับ ห้วยพิมาย ทิศตะวันออก จรดแม่น้ำโขง ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านนาคง

มีประชากรทั้งหมด 619 คน ชาย 306 คน หญิง 313 คน 156 ครัวเรือน มีผู้นำชุมชนทั้งหมด 4 คน คนในชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา

สถานที่สำคัญของชุมชนบ้านนาทราย มีดังนี้ โรงเรียนบ้านนาทราย มีนักเรียนรวมทั้งหมด 96 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน 1 แห่ง ศาลากลางบ้าน วัด 1 แห่ง และมีท่าเรือบ้านนาทราย

กลุ่มองค์กร มีทั้งหมด 4 กลุ่ม คือ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ และศูนย์สงเคราะห์ราษฎร เป็นต้น

ทรัพยากรของชุมชนบ้านนาทราย ประกอบด้วย แม่น้ำโขง ห้วยสุมิ บ่อบาดาล 5 บ่อ โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำคงกระแวง ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี ยาวกันรวม 240 ม. ความจุน้ำ 14480 เมตร ก่อสร้างเสร็จเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2554 โครงการศูนย์บริการเกษตรเคลื่อนที่ ความจุน้ำประมาณ 9200 ม. กำลังสาม รัฐบาล(สำนักงานกรมชลประทานที่ 5) สร้างมอบให้ชาวบ้านนาทราย สร้างเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2537 สระประดิก และมีห้วยพิมาย

ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน มีดังนี้ เป็นวันขึ้นปีใหม่มากล ประเพณีบุญข้าวจี่ ประเพณีสงกรานต์ พิธีไหว้คอนปู่ตา บุญเจ้าพรรษา บุญข้าวสาก บุญสังฆทาน บุญข้าวประดับดิน วันออกพรรษาลาพระเจ้า บุญกฐิน และลอยกระทง ส่วนการนับถือศาสนา ชุมชนบ้านนาทรายนับถือศาสนา พุทธ มีวัดศรีจันทร์เป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านนาทราย

คนในชุมชนบ้านนาทรายส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม (ทำนาเป็นหลัก รองลงมาอาชีพค้าขาย หาปลา ปลุกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ และรับจ้างทั่วไป ส่วนอาชีพรับราชการมีเป็น ส่วนน้อย รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 25,000 บาท/ครัวเรือน/ปี รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 10,000 บาท/ครัวเรือน/รายได้เฉลี่ยของประชากร (ตามเกณฑ์ จปฐ. ปี2550) 39,624 บาท/คน/ปี ครัวเรือนยากจน (รายได้ไม่ถึง 23,000 บาท/คน/ปี)ปี2550 จำนวน 12 ครัวเรือน)

การบริการพื้นฐาน ได้แก่การคมนาคมใช้ทั้งทางบก (ถนนลูกรังเป็นส่วนใหญ่) และทางเรือ การโทรคมนาคม หรือการสื่อสาร มีโทรศัพท์สาธารณะ โทรศัพท์เคลื่อนที่ การไฟฟ้า มีไฟฟ้าเข้ามาใน หมู่บ้านเริ่มแรกในปี 2531 และเริ่มมีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าเพื่ออำนวยความสะดวกมาจนถึงปัจจุบัน และ ประปา มีน้ำประปา 2 แห่ง

5.1.2 ตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย

ประวัติการก่อตั้งและพัฒนาการ และสภาพเศรษฐกิจตลาดนัดบ้านนาทราย

ตลาดนัดชายแดนบ้านนาทรายเกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2532 และ พ.ศ. 2536 มีร้านค้าอยู่ 2-3 ร้าน ต่อมาก็มีการชักชวนเพื่อนมาขายเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปี พ.ศ. 2538 จึง จัดเปิดตลาดขึ้นอย่างเป็นทางการ ปัจจุบันมีร้านค้าในตลาดนัดจำนวน 80 – 110 ร้าน มีทั้งร้านขายปลีกและ ขายส่ง กลุ่มลูกค้ามีทั้งชาวไทยและชาวลาว ตลาดนัดมีทุกวันเสาร์เริ่มตั้งร้านค้าเวลาประมาณ 04.30 – 12.00 น.ที่ตั้งของตลาดนัดปัจจุบันคือบริเวณถนนในหมู่บ้าน บ้านนาทรายจากสภาพเศรษฐกิจที่สุมตัวอย่างเก็บ ข้อมูลการขายสินค้า ทั้งที่เป็นพ่อค้าแม่ค้าในชุมชน และนอกชุมชน ข้อมูลเดือนตุลาคม 2554 แม่ค้าในชุมชน 2 สัปดาห์ จำนวน 7 ร้าน ยอดขายรวม 47,504 บาท เฉลี่ย 6,786 บาท ถ้าเป็น 1 สัปดาห์ เฉลี่ย 3,393 บาท ต่อร้าน ส่วนแม่ค้านอกชุมชนมีการเก็บข้อมูลอยู่ 2 สัปดาห์ที่กล่าวมา มียอดขายดังนี้ สัปดาห์ที่ 1 แม่ค้า นอกชุมชน 10 ร้าน ยอดขายรวม 68,600 บาท เฉลี่ย 6,860 ต่อร้าน สัปดาห์ที่ 2 แม่ค้านอกชุมชน 17 ร้าน

ยอดขายรวม 83,928 บาท เฉลี่ย 4,936 บาทต่อร้าน ข้อมูลเดือน มีนาคม 2555 แม่ค้าในชุมชนที่เก็บข้อมูลมีทั้งหมด 3 ร้าน ขายส่งและปลีก ยอดขายรวม 117,900 บาท เฉลี่ย 39,300 ร้าน ส่วนแม่ค้านอกชุมชน มี 14 ร้าน ยอดขายรวม 52,950 บาท เฉลี่ย 3,782 บาท (ยอดขายที่กล่าวมาทั้งหมด เป็นยอดขายที่ยังไม่หักต้นทุน)

นอกจากรายได้จากการขายสินค้าดังกล่าวแล้ว ในวันที่มีตลาดนัดชุมชน คนในชุมชน ก็ยังได้รายได้จากการขนส่งสินค้าทางเรือ ที่ชุมชนได้จัดตั้งชมรมเรือขึ้น(ชมรมเรือมีสมาชิกทั้งหมด 23 คน) เพื่อขนส่งสินค้า และขนส่งคนข้ามฝาก มีการเก็บข้อมูลอยู่ทั้งหมด 3 วันตลาดนัด สรุปรายได้รวม 33,640 เฉลี่ย 1,462 บาท ต่อคน ทั้งนี้ รายได้ดังกล่าวจะมีการหักเพื่อบำรุงหมู่บ้าน และหักเพื่อกองทุนเรือชุมชน ทั้งนี้ยอดเงินดังกล่าวในแต่ละปีจะมีการสะสม เป็นเงินจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งปัจจุบันก็มีการให้สมาชิกกู้เงินดังกล่าวไปลงทุนได้

ประเภทของสินค้าที่ขายในตลาดนัดชุมชน มีทั้งหมด 8 ประเภท ดังนี้ 1. ประเภทอาหาร 2. เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม 3. เครื่องมือเครื่องใช้ 4. เครื่องใช้ไฟฟ้า 5. เครื่องสำอาง 6. เครื่องดื่ม 7. เทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสาร และ 8. ประเภทเบ็ดเตล็ดอื่นๆ

องค์ความรู้ภูมิปัญญาการจัดการตลาด มีทั้งหมด 5 ข้อดังนี้

(1) การจัดการพื้นที่ขายสินค้า โดยแบ่งพื้นที่การขายสินค้าออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก กลาง และขนาดใหญ่ แต่ละขนาดต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงตลาดดังนี้ ความกว้าง 4 เมตรเก็บราคา 5 บาท (ขนาดกลาง) ความกว้าง 8 เมตร เก็บราคา 20 บาท (ขนาดใหญ่) ถ้าเป็นการปูเสื่อขายก็เก็บ 2 บาท (ขนาดเล็ก)

(2) การจัดการการขนส่ง การขนส่งที่เกี่ยวข้องกับพ่อค้าแม่ค้า ในที่นี้พูดถึงเรื่องสถานที่จอดรถของพ่อค้า แม่ค้า จะให้จอดรถหลังล็อกการขายสินค้าของตนเอง การขนส่งที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า พื้นที่จอดรถที่สนามโรงเรียน ส่วนการขนส่งสินค้า และลูกค้าทางน้ำ มี 2 ขั้นตอน คือ การขนส่งสินค้าจากร้านลงสู่เรือ และการขนส่งจากเรือไปส่งที่ฝั่งประเทศลาว การขนส่งสินค้าลงไปใส่เรือ ในปัจจุบันใช้มือคน (ลอกขนสินค้า) โดยลูกค้าเสียค่าใช้จ่ายในการขน ครั้งละ 80 บาท การขนส่งทางเรือ ถ้าเป็นสินค้า เที่ยวละ 150 บาท ถ้าเป็นลูกค้า ไม่มีสินค้าติดมาด้วย หรือมีสินค้าติดมาจำนวนน้อย (ซื้อไว้ใช้สอยในครัวเรือน) คิดค่าเรือคนละ 60 บาท

(3) การจัดการจุดผ่อนปรน (จุดผ่อนปรน บ้านนาทราย ต. พะลาน อ.นาตาล จ. อุบลราชธานี) ชาวบ้านนาทรายจะจัดการเอง โดยใช้ชุด ชรบ. (ชุดรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน) ของหมู่บ้านในการจัดการ ทั้งนี้ในการตรวจคนที่เข้ามาจากฝั่งประเทศลาว หลักการหลักคือ จะมีการจดชื่อคนที่เข้ามาลงสมุดบันทึกไว้ นอกจากนี้ยังมีรายละเอียดหลักการกฎระเบียบย่อยๆ ร่วมกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- เรือข้ามฟากระหว่างไทย – ลาว จะต้องนำเรือจอด ณ ที่ท่าเรือที่คณะกรรมการบ้านนาทราย กำหนด

- เรือจาก ส.ป.ป. ลาว ในวันเสาร์ให้รอรับผู้โดยสารได้ไม่เกินเวลา 09.00 น. หากเกินเวลาดังกล่าว ให้เรือไทยนำส่งข้ามฟาก

- ราษฎรจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวต้องนำบัตรประจำตัวประชาชนมาแลกเปลี่ยนบัตรขึ้นฝั่งที่ท่าจอดเรือทุกครั้ง ถ้าไม่นำมาปรับ 20 บาท

- หากพี่น้องมาจากฝั่งประเทศลาว แล้วมีธุระต้องไปถึงอำเภอเขมราฐ หรือ ที่อื่นๆ ต้องเสียค่าผ่านแดน 60 บาท เมื่อเสียค่าผ่านแดนชุด ชรบ.ที่ดูแลจุดผ่านแดนก็จะมีตัวให้ ที่แสดงว่าจ่ายค่าผ่านแดนเรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นตอนขากลับ ถ้านำตัวดังกล่าวมาแสดง ชุด ชรบ. หมู่บ้าน จะทำให้ไม่ได้เสียค่าเรือกลับ ทั้งนี้ต้องอยู่ภายในระยะเวลา 3 วัน นับจากวันเดินทางผ่านแดน แต่ถ้าเกิน 3 วัน ตัวดังกล่าวจะให้เป็นค่าเรือไม่ได้ แต่ถ้าเป็นเหตุการณ์จำเป็น คือ อยู่เกิน 3 วันเนื่องจาก ป่วย หรือ มาหาหมอ ชุมชนบ้านนาทรายก็จะไม่คิดค่าเรืออีก ใช้ตัวดังกล่าวได้เลย

(4) การจัดการขยะ ชุมชนจะจ้างคนในชุมชนเก็บขยะ นัดละ 2 คน 200 บาท เก็บแล้วนำไปเผาที่ริมน้ำโขง เนื่องจากว่าหมู่บ้านยังไม่มีที่เผ่าทำลายขยะ

(5) การจัดการไฟฟ้า และสุขภาพ ไฟฟ้ามีการติดตั้งไว้รอบตลาด และทุกคืนวันศุกร์จะมีการเปิดไฟไว้ตลอดคืน ส่วนเรื่องสุขภาพทางชุมชนมีการทำน้ำประปา ทำห้องน้ำ ขึ้นมา เพื่อให้ความสะดวก แก่พ่อค้า แม่ค้าและ ลูกค้าที่มาซื้อของในตลาด ห้องน้ำก็จะมี 2 ที่คือ ศาลากลางบ้าน มีอยู่ 5 ห้อง และห้องน้ำวัดศรีจันทร์ ในการใช้บริการ ไม่เสียค่าบริการใดๆ ห้องน้ำที่ศาลากลางบ้านปัจจุบันชำรุดเสียหาย เช่น ที่ล็อกประตูพัง ประตูพัง เป็นต้น ส่วนเรื่องความสะอาดนั้นยังไม่สะอาดเท่าที่ควร เนื่องจากชุมชนไม่มีมาตรการดูแลรักษาห้องน้ำ จะดูแลรักษาตามความสะดวก

ความสัมพันธ์ของตลาดนัดบ้านนาทรายที่มีต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

(1) ความสัมพันธ์ทางการค้าขายแดนตั้งแต่เกิดตลาดนัด – ปัจจุบัน

- ความเป็นพี่น้อง ครอบครัว ความเชื่อใจ เกิดขึ้นจากการซื้อขาย ผ่านความผูกพัน วิถีวัฒนธรรมการค้าขายของชุมชน ที่มีการไปมาหาสู่กันอย่างเป็นธรรมชาติ

- ความเข้มแข็ง การร่วมมือร่วมใจของคนในหมู่บ้าน ที่ช่วยกันดูแล จัดการ แบ่งปันน้ำใจ ส่งผลให้ตลาดมีการพัฒนาและเติบโตอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาดังกล่าวไม่ได้พัฒนาเฉพาะเชิงเศรษฐกิจเท่านั้น แต่จะเห็นการพัฒนาในเชิงสังคมไปพร้อมๆ กันด้วย ดังจะเห็นได้จาก การไว้ใจกันในการจับจ่ายซื้อของต่างๆ เป็นต้น หรือ พ่อค้าแม่ค้า ลูกค้า มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถติดต่อช่วยเหลือกันในตอนที่ยากลำบากได้

- การเดินทางระยะทางในการข้ามฝั่งจากหมู่บ้านฝั่งประเทศลาวใกล้เดินทางสะดวกเสียค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทางน้อยกว่าไปที่อื่น ทำให้ลูกค้าชาวลาวย้ายมาซื้อขายในตลาดเป็นจำนวนมาก

- การข้ามพรมแดน ในการข้ามด่านเข้ามายังประเทศไทยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเข้ามาเพียงแค่แสดงบัตรและจดชื่อเท่านั้น ไม่มีการตรวจที่ยุงยาก สะดวกสบาย (เป็นด่านพี่น้อง มีการทักทายถามถึงสารทุกข์ระหว่างกัน)

- ความสัมพันธ์กับชุมชน คนประเทศลาวที่ข้ามมาทำการซื้อขายสินค้านั้น มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับคนในชุมชน ทำให้เกิดความไว้วางใจเมื่อข้ามมาได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี

ทำให้ลูกค้าชาวลาเวรัฐสืบทอดภัยสนิทใจที่จะมา บางครอบครัวก็เป็นเครือญาติกันเนื่องจากการแต่งงานกันของคนสองฝั่ง เมื่อข้ามมาก็ถือโอกาสที่จะมาเยี่ยมญาติพี่น้องของตนเองด้วย

(2) ความสัมพันธ์ทางสังคมตั้งแต่เกิดตลาดนัด – ปัจจุบัน

เมื่อมีตลาดนัดชายแดนเกิดขึ้นก็ทำให้ความสัมพันธ์มีความแน่นแฟ้น เพราะมีพื้นที่สื่อกลางในการพบปะกันเมื่อข้ามมาทำการซื้อขายก็ถือโอกาสมาเยี่ยมเยือนกัน มีการนำสิ่งของมาเป็นของฝากให้แก่กัน นอกจากความสัมพันธ์ระดับปัจเจก หรือ บุคคลแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ก็มีความสัมพันธ์และมีความแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการจัดประเพณีวัฒนธรรมร่วมกัน เช่น ประเพณี การแข่งเรือ ซึ่งมีการทำหนังสือเชิญให้หมู่บ้านฝั่งประเทศลาวเข้าร่วมการแข่งขัน และในขณะเดียวกันหมู่บ้านฝั่งประเทศลาวก็เชิญหมู่บ้านนาทรายเข้าร่วมการแข่งขันเช่นเดียวกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าแม่ค้ากับลูกค้าชาวลาวนั้น มีความไว้วางใจเชื่อใจซึ่งกันและกัน สามารถซื้อสินค้าเป็นเงินผ่อน เงินเชื่อได้ เมื่อสิ่งของไว้ที่ฝั่งไทย สิ่งของเหล่านั้นก็ไม่หายทางชุมชนจะเก็บสิ่งของเหล่านั้นไว้ให้ สามารถกลับมารับคืนได้ หรือถ้าหากซื้อสินค้าไปแล้วสินค้าชำรุดไม่สามารถใช้ได้ก็สามารถนำสินค้านั้นกลับมาเปลี่ยนได้

ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าแม่ค้าในตลาดนัดด้วยตนเอง เนื่องจากตลาดนัดนี้เป็นประจำทุกวันเสาร์กลุ่มพ่อค้าแม่ค้ามีการพบกันเป็นประจำ ตั้งแผงขายสินค้าใกล้กัน พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทำให้รู้จักกัน ทั้งพ่อค้าแม่ค้าในชุมชนเองและพ่อค้าแม่ค้าที่มาจากนอกชุมชน เมื่อมีปัญหาอะไรก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ความสำคัญของตลาดนัดชุมชนบ้านนาทราย ต่อชุมชนบ้านนาทราย และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญด้านเศรษฐกิจ เป็นการสร้างรายได้ให้คนในชุมชนและชุมชนในหลากหลายทาง ความสำคัญด้านสังคม ทำให้คนในชุมชนมีความสนิทสนมกันมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าแม่ค้าด้วยกัน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าแม่ค้ากับผู้ซื้อ ซึ่งไม่ใช่การค้าขายเพื่อมุ่งหวังเรื่องธุรกิจอย่างเดียว ทำให้มีการรวมกลุ่มกันในชุมชน ในวันตลาดนัดเป็นวันพบญาติ และเพื่อนๆ

ปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ ของการจัดการตลาดนัด มี 3 ปัญหาหลัก ดังนี้

(1) เกิดปัญหาเรื่องการจัดการขยะ คือ สถานที่ทำลายขยะยังไม่เหมาะสม ยังทำลายโดยการเผ่าขยะตามข้างถนน และริมแม่น้ำโขง ส่งผลให้ของเสียจากการเผ่าไหลลงแม่น้ำโขง และเป็นมลพิษ

(2) ปัญหาเรื่องห้องสุขามีไม่เพียงพอ และคนที่เข้ามาใช้บริการไม่ช่วยกันรักษาความสะอาด ห้องน้ำจึงสกปรก คนที่มาใช้บริการทีหลังก็ไม่อยากเข้าไปใช้ ในขณะเดียวกันน้ำก็มีไม่เพียงพอไหลไม่ต่อเนื่อง

(3) เรื่องราคาสินค้าในตลาด พ่อค้าแม่ค้าบางคนไม่ติดราคาสินค้าไว้ ทำให้ลูกค้าไม่รู้ว่าร้านไหนมีราคาที่เหมาะสมหรือไม่ นอกจากนี้เรื่องตาชั่งสินค้า ในตลาดยังไม่มีการควบคุมเพียงพอ บางร้านก็ยังมีตาชั่งที่เป็นมาตรฐาน และปัจจุบันก็ยังไม่มีการดูแลเรื่องนี้อย่างจริงจัง

5.1.4 แนวทางการจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะชุมชน มีทั้งหมด 3 แนวทาง ดังรายละเอียดต่อไป นี้

(1) **แนวทางการสร้างภาพลักษณ์ (Brand) ตลาดนัดบ้านนาทรายให้เป็นตลาดนัดอาหารปลอดภัย** โดยเริ่มจากจุดรูปธรรมเล็กๆ คือ จัดทำโซนตลาดเพื่อขายอาหารพื้นบ้านอาหารปลอดภัย ซึ่งมีรายละเอียดกระบวนการ และผลการดำเนินงานดังนี้

- **ตั้งชื่อตลาดนัด และ แต่งคำขวัญตลาดนัดบ้านนาทราย** เพื่อให้คนในชุมชนและนอกชุมชนได้รับรู้ และมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ คือ จัดทำไวนิล ชื่อตลาด และคำขวัญบอกลักษณะเด่นของตลาด นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์แบรนด์ตลาดดังกล่าวผ่านเวทีประชุมประจำของหมู่บ้าน เทศกาลอาหารปลอดภัย เป็นต้น

- **จัดการตลาดนัดโดยการจัดโซนขายอาหารพื้นบ้าน** ขั้นตอนกระบวนการคือ ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวชุมชนให้กับคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงได้รับรู้ พร้อมทั้งเชิญชวนให้นำอาหารพื้นบ้านเข้ามาขายร่วมกัน มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์ ทำสื่อให้กับคนที่ขายอาหารในโซนอาหารพื้นบ้าน คนในชุมชนรวมกลุ่มกันในการจัดทำอาหารพื้นบ้าน เพื่อนำไปขายในตลาด โดยตั้งกองทุนเริ่มต้นในการทำอาหาร 1,300 บาท (อาหารเพื่อสุขภาพ) และมีการจัดงานมหกรรมเทศกาลอาหารเพื่อสุขภาพสู่อาเซียน (5 ตุลาคม 2555) ซึ่งจัดวันตลาดนัด ภายในโซนที่ขายอาหารพื้นบ้านก็จะมีทีมวิจัย และสาธิตความรู้เรื่องอาหารพื้นบ้าน อาหารเพื่อสุขภาพ คุณประโยชน์ของอาหารพื้นบ้าน และมีการแจกแผ่นพับประชาสัมพันธ์

(2) **แนวทางการจัดการตลาดนัดด้านสาธารณสุขโลก เพื่อสุขภาวะชุมชน**

- **จัดทำถังขยะ และรณรงค์เรื่องการรักษาความสะอาด** รณรงค์การรักษาความสะอาดภายในชุมชนโดยผ่านเวทีประชุมประจำเดือน และเวทีประชาคมของหมู่บ้าน รณรงค์กับคนภายนอกชุมชน (พ่อค้า แม่ค้า และกลุ่มลูกค้าจากหมู่บ้านใกล้เคียง จากประเทศเพื่อนบ้าน คือ ลาว เวียดนาม) มีการรณรงค์ผ่านหอกระจายข่าวในวันตลาดนัด และทีมวิจัยเดินประชาสัมพันธ์ในตลาด โดยใช้โทรโข่ง เนื้อหาในการรณรงค์คือ เรื่องสุขอนามัยที่ถูกต้อง ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้คนภายนอกได้ทิ้งขยะลงถังขยะ เป็นต้น **ผลการดำเนินงาน** มีถังขยะตั้งไว้ที่บริเวณหมู่บ้าน และตลาดนัดชุมชน จำนวน 3 ถัง 2 จุด ขยะมีจำนวนลดลง และส่วนมากพ่อค้าแม่ค้า และคนที่มาตลาดนัดจะทิ้งขยะลงถังขยะ ทำให้ลดการกีดกันเก็บขยะในวันตลาดนัด ส่งผลให้มีเวลาที่จะไปดูแลห้องน้ำ ความสะอาดเรียบร้อยด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้น

- **จัดทำห้องน้ำเพิ่มขึ้น และปรับปรุงห้องน้ำที่มีอยู่ให้ถูกสุขลักษณะ** โดยมีการตั้งกองทุนเพื่อสร้างและปรับปรุงห้องน้ำ ทีมวิจัยได้ตั้งกองทุนห้องน้ำเริ่มแรก 2,000 บาท แล้วนำไปประชาสัมพันธ์ในงานมหกรรมตลาดนัดอาหารเพื่อสุขภาพสู่อาเซียน เพื่อให้พ่อค้า แม่ค้าในตลาดได้บริจาคร่วมด้วย เพื่อให้เกิดความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกัน อันจะนำไปสู่การดูแลรักษาช่วยกัน นอกจากนี้ยังมี

การจัดการดูแลห้องน้ำอย่างต่อเนื่องคือ ให้คนที่เก็บขยะได้ดูแลความสะอาดห้องน้ำหลังจากตลาดนัดเสร็จ ปิดประตูห้องน้ำไว้หลังจากตลาดนัดเลิกแล้ว คณะกรรมการหมู่บ้านก็ทำหน้าที่ดูแลห้องน้ำร่วมกันตามความเหมาะสม

(3) แนวทางการจัดการตลาดนัดเพื่อสุขภาวะชุมชนร่วมกับเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ดังนี้ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพปากแซง ทำหมู่บ้านนาทรายเป็นหมู่บ้านจัดการสุขภาพ โดยการขยายผลจากงานวิจัย มีการวางแผนการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในการในการดูแลสุขภาพ การดูแลและป้องกันสุขภาพไม่ให้เกิดโรคภัยต่างๆ มีวางแผนการหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น คนในชุมชน พ่อค้า แม่ค้า เพื่อวางแผนการดำเนินงานควบคุมดูแลให้ร้านค้าขายสินค้าที่ถูกสุขลักษณะ กศน. อำเภอนาตาล วางแผนให้หมู่บ้านนาทรายเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในระยะแรกให้ มีสื่อความรู้เรื่องกฎหมายด้านการค้า การคุ้มครองผู้บริโภค (การติดป้ายราคา เรื่องตาชั่ง) อบรมให้ความรู้กับคนในชุมชนในด้านกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภค ข้อมูลความรู้เรื่องการจัดการตลาดนัดโดยชุมชน ข้อมูลการจัดการทรัพยากรของหมู่บ้าน ข้อมูลประเพณีวัฒนธรรมสองฝั่งโขง เป็นต้น โรงเรียนระดับประถมศึกษาบ้านนาทราย จะมีการจัดชั่วโมงให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของชุมชน โดยเน้นภูมิปัญญาเรื่องอาหารพื้นบ้านอาหารเพื่อสุขภาพ ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนจะเชิญผู้อาวุโสในหมู่บ้านที่มีความรู้เรื่องเหล่านี้เป็นพิเศษ เข้าสอนในโรงเรียน รวมถึงให้นักเรียนออกมาเรียนรู้กับคนในชุมชนผ่านการศึกษาปฏิบัติ หรือพูดคุยสอบถาม ทำโครงการผักสวนครัวรั้วกินได้ และให้นักเรียนนำผลผลิตที่ส่วนที่เหลือจากการกินมาขายที่โรงเรียน และทำศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และ องค์การบริหารส่วนตำบลพะลาน จะจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดทำเตาเผาขยะของตำบลพะลาน

5.2 ผลเชิงพัฒนา

5.2.1 ผลที่เกิดขึ้นกับทีมวิจัยและอาสาสมัครทีมวิจัย

1. จากการทำงานโครงการวิจัย การจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชน กรณีศึกษา บ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานีทำให้ทีมวิจัยมีความรู้ และเข้าใจการทำงานวิจัย รู้เทคนิคด้านการจัดเก็บข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล
2. ทีมวิจัยมีความเข้าใจกระบวนการบริการจัดการตลาด เช่น การเก็บเงินค่าตลาด การแบ่งพื้นที่ขายสินค้า เป็นต้น และสามารถนำความรู้และข้อมูลมาใช้ในการบริหารจัดการตลาดได้จริง
3. มีพัฒนาการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของตลาด เช่นการจัดเก็บขยะ บริหารด้านสิ่งแวดล้อม

4. ทำให้ทีมมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลร่วมกันแต่มีบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจและไม่ให้ความร่วมมือ
5. ทีมวิจัยมีความรู้และเข้าใจถึงปัญหาด้านต่างๆที่เกิดขึ้นกับตลาดและชุมชน เช่น ด้านสุขภาวะของชุมชน ทั้งด้านกาย ใจ สังคม และปัญญา
6. ทีมวิจัยและอาสาสมัครมีความคุ้นเคย สนับสนุน กลมเกลียว และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันมากขึ้น
7. ทีมวิจัยและอาสาสมัครมีความมุ่งมั่นทำงานและมีความสามัคคีกัน
8. ได้รู้จักการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ของชุมชนที่เกี่ยวกับตลาดนัดชุมชน
9. ได้รู้การปรับเปลี่ยนการบริโภค อุปโภคอาหารตลาด ของคนในชุมชน
10. ได้แนวความคิดใหม่ๆ ในการจัดระบบตลาด
11. ได้รู้จักการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจของตลาดนัดชุมชน
12. ได้ประสบการณ์ในการทำงานวิจัย การจัดการตลาดนัดชุมชนเพื่อสุขภาวะของชุมชน

5.2.2 ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน

1. ชุมชนมีการจัดการตลาดที่ดีขึ้น คือ มีการจัดการเรื่องขยะ มีการจัดโซนขายอาหาร
2. คนในชุมชนได้รับรู้ข้อมูลของตลาดนัดชุมชน
3. ชุมชนได้รู้จักคำว่าวิจัย จากการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการงานวิจัย เช่น กิจกรรมพัฒนาโจทย์วิจัย กิจกรรมชี้แจงโครงการ การเก็บข้อมูลจากทีมวิจัย การตรวจสอบความถูกต้องของมูล
4. เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิจัยของชุมชน ซึ่งจากการเข้าร่วมดำเนินการนั้น กลุ่มเยาวชนยังได้เรียนรู้ในกระบวนการทำงาน เห็นได้จากกิจกรรมการสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูล และการสรุปวิเคราะห์ข้อมูล
5. ชุมชนสามัคคีกันมากขึ้น ทั้งนี้เห็นได้จากการร่วมกันของชุมชนในการทาสีศาลากลางบ้าน หรือ การจัดการต่างๆ
6. ชุมชนรู้จักจัดหาสินค้ามาจำหน่ายที่ตลาดนัดชุมชนมากขึ้น
7. ชุมชนเป็นที่รู้จักของผู้คนมากขึ้นทั้งภายในท้องถิ่นและต่างประเทศ (สปป.ลาว)
8. ได้รับข้อมูลเรื่องอาหารการกินที่ถูกต้องสุขภาวะ
9. ได้รู้จักจากการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ ของตลาดนัดชุมชน
10. ได้รู้จักปัญหาสุขภาวะของชุมชน

5.3 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินงานวิจัย

1. คนในชุมชนบางคนยังไม่เข้าใจงานวิจัย
2. ขาดอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในการทำงานวิจัย พร้อมทั้งขาดทีมวิจัยที่เป็นเยาวชนที่เก่งคอมพิวเตอร์
3. การจัดเก็บเอกสาร ไม่เป็นหมวดหมู่ ทำให้บางครั้ง เอกสารข้อมูลงานวิจัยหาย ทำให้ต้องเก็บข้อมูลอีกรอบ
4. ทีมวิจัยและอาสาสมัครบางส่วนยังไม่สามารถที่จะพิมพ์งานได้ เนื่องจากไม่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในการพิมพ์ข้อมูลและจัดเก็บข้อมูล จึงทำให้งานล่าช้า
5. อาสาสมัครบางส่วนยังไม่เข้าใจถึงการทำวิจัย

5.4 ข้อเสนอแนะ

1. ในการดำเนินงานพัฒนา หรือวิจัยต่างๆ ของชุมชนท้องถิ่น ควรมีการเชิญให้องค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกัน

บรรณานุกรม

คลฤดี การวิจัยเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องชุมชนบ้านโนนคำแก้ว ตำบลไผ่บุลย์ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี .รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ,สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.).....

ที่มา <http://www.slideshare.net/guest3d68ee/ss-presentation> สืบค้นเมื่อ 7 ก.พ 55

ที่มา student.psu.ac.th/hsd4/home/images/term22551/.../161151_1.ppt สืบค้นเมื่อ 8 กพ 55

วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี. (2554). **ตลาดนัด** . (ออนไลน์) . แหล่งที่มา :

<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%95%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%94>. 11 ธันวาคม 2554.

เรื่องเล่าจากดงหลวง 85 ตลาดชุมชน (3) สิ่งที่ไม่คาดคิด

ที่มา <http://www.gotoknow.org/blog/dongluang/93498>

ภาคผนวก

ประวัติทีมงานวิจัย

ลำดับ ที่	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่	การศึกษา	อาชีพ/ตำแหน่งใน หมู่บ้าน
1.	นายใจ จุมรี	42 หมู่ 2 ต.พะลาน อ. นาตาล จ.อุบลฯ	ประถมศึกษาปีที่ 6	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
2.	นางหนูกาญจน์ อ่อน สิงห์	96 หมู่ 2 ต.พะลาน อ.นา ตาล จ.อุบลฯ	ประถมศึกษาปีที่ 6	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3.	นายสมพร มามะณีชัย	12 หมู่ 2 ต.พะลาน อ. นาตาล จ.อุบลฯ	ประถมศึกษาปีที่ 6	ซุรรักษาความปลอดภัย ในหมู่บ้าน
4.	นางขวัญใจ พรหมโสภา	117 หมู่ 2 ต.พะลาน อ. นาตาล จ.อุบลฯ	ประถมศึกษาปีที่ 6	เกษตรกร
5.	นายวีรชัย ภววิจารณ์	146 หมู่ 2 ต.พะลาน อ. นาตาล จ.อุบลฯ	ประถมศึกษาปีที่ 4	ผู้ช่วยฝ่ายป้องกันใน หมู่บ้าน
6.	นายอุดมศักดิ์ ไชยพันธ์ โท	30 หมู่ 2 ต.พะลาน อ. นาตาล จ.อุบลฯ	ประถมศึกษาปีที่ 4	กรรมการหมู่บ้าน
7.	นางจันสุตา เชื้อตะโปน	86 หมู่ 2 ต.พะลาน อ. นาตาล จ.อุบลฯ	ประถมศึกษาปีที่ 6	เกษตรกร
8.	นายบันเลิง ธีพล	66 หมู่ 2 ต.พะลาน อ. นาตาล จ.อุบลฯ	ประถมศึกษาปีที่ 4	ซุรรักษาความปลอดภัย ในหมู่บ้าน
9.	นายบุตรดา สีนจะโป๊ะ	4 หมู่ 2 ต.พะลาน อ.นา ตาล จ.อุบลฯ	มัธยมศึกษา ตอนต้น	ประธานอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำ ชุมชน
10.	นางทิพวรรณ แสนอุบล	115 หมู่ 2 ต.พะลาน อ. นาตาล จ.อุบลฯ	ปริญญาตรี	ครูอาสา (โรงเรียนบ้านนาทราย)
11.	นางสาวอุมาทิ โสดากุล	62 หมู่ 2 ต.พะลาน อ. นาตาล จ.อุบลฯ	มัธยมศึกษาตอน ปลาย	แม่ค้าในชุมชน
12.	นายณัฐพล นาคทอง	67 หมู่ 2 ต.พะลาน อ. นาตาล จ.อุบลฯ	ปริญญาตรี	สมาชิกในชุมชน
13.	นางพร แสนเวียน	95 หมู่ 2 ต.พะลาน อ.	มัธยมศึกษา	อาสาสมัครสาธารณสุข

		นาตาล จ.อุบลฯ	ตอนต้น	ประจำชุมชน
14.	นางขนิษฐา จะราพร	99 หมู่ 2 ต.พะลาน อ. นาตาล จ.อุบลฯ	มัธยมศึกษา ตอนต้น	สมาชิกในชุมชน
15	นางอุไรวรรณ สุธรรม วงศ์	76 หมู่ 2 ต.พะลาน อ. นาตาล จ.อุบลฯ	ประถมศึกษาปีที่ 6	อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำชุมชน

ที่ปรึกษา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่งในชุมชน
1.	นายประยูร ภววิจารณ์	ผู้ใหญ่บ้าน
2.	นายไฟ เชื้อตะโปน	กรรมการหมู่
3.	นายไสว เชื้อตะโปน	กรรมการหมู่บ้าน
4.	นายเสวย สุวรรณราช	กรรมการหมู่บ้าน
5.	นายจิตร พรหมโสภา	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
6.	นายวิเชียร คำมงคล	กรรมการหมู่บ้าน
7.	นายวิชัย เศรษฐกิจเจริญ	ตำรวจตระเวนชายแดน